

شماره
۵۷۶
فهرست

۱ - کتب الاسرار

۲ -

۳ - کتاب مختصر در بیان احوال و سیرت ائمه اطهار علیهم السلام

۹۹ ق خ
۴

مکتب

نام کتاب	
تاریخ تدوین	۹۸۸۱
شماره قفسه	
شماره مصرف	

۷

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي وضع السموات بالأعداء و...

وبسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي وضع السموات بالأعداء و...
الكتاب بالأدب وفضل الأئمة على...
ما جدد المنهج على من فناء وفساد...
عقوده وحقائقه المفقودة بوسع فضله...
من افتقر لجهده وإحصائه والصلوة...
والسلام على خير الأنبياء والمرسلين...
معانيه بأفصح بيان محمد الذي بعثه...
أعز الأئمة وفضلهم خلفاء...
لجنته ونشر صفاته الكمال والكمال...

بكت بيا به مسجدا عظيم . لم

بفضل الخطاب والحكمة وعطف على الانام عمر بابا
فكان له خبر للعالمين رحمه وعلى المصطفىين الا
الذين اوتواهم الله علم الكتاب الحجة بما اوتى
على الذي جعله بابا للنور وهاديا لامة
وبيا لعله فقال النامد بنو العلم وعلى بابا
على هرون من موسى اللهم وال من والاه وعاد
من عاداه وما بعك فقول الحق في
ربه الغفر موسى بن عزير اشد الوصل الجيد الخواوي
الاصل مخلصنا ونحو اباد البلي مولدا ومكنا
خسفا

عمر

مع ابيادها الامهات ان هذا مختصر في التوضيح على اكثر
قواعد وامثلة من فلسفة هذا فنظم في جمل فوائده وعظم
الفائدة في حق من يتقن وقوله في حق من يتقن جملته من العلماء
العالمين فناء هو كذا كذا باسما من غير من الكتب الموقنة
في هذا العلم باسما المختص بالانظمة على التبع من الفقه
وفائدة التوضيح وبشير بكتاب العرب في تفسيره على
فائدة ابواب في الله الوفاء والعين في تفسيره في
العلوم بطراعا في لغزها شرف لوال او نحو الكلام لعمري اوتوا
وقاينة خطا الانسان لسانه على الصواب لئلا يقع في الخطا
وموضوع الخط والكلام وقيل هو الكلام فقط وقيل هو الكلام
وقاينة الامام وقيل ابواب الاسود باقته في حله بد
لقطاعا على حق في ربا الوضع واولها ثلثة الاسماء
والحق في الفقه والسنة والاستفهام والكلام هو
التركيب الفيديا الفصد والاسناد في الفقه من كل بين
اسندنا بعد ما الى الخوي ولا يمكن الا في الاسم والاسم
وقاينة في الاسم البيا في الخط في الفقه في
ثلث الفصد الاول في الاسم هو ما دل على

دلالة مجردة عن الاضمار وبغيرها بحرف قوله وانما الكلام
صاحبه ناول وكذا قولهم وانما هي نعم الولد ونعم امر
على غير الجبر على الاختلاف فيهما والاسناد اليه وفوض بها
نبد الفاضل واذا قبل ام امنوا مناول وحرف التثنية
والثوب
غيره الحق الفاضل المطلق بدلا عن حرف الاطلاق اذا
المعينة وفعله الام على لو وان كنت عالما باذا نابل ولم
تفتق او الدردود والنداء والاضافة والتثنية
والنفي والكنائس بحرف الضمير وفوض بدلا عن
كنايات شر المذول للكون عنه مصدر المذول عليه ^{لفعل}
دونه وفي هذا المقتضى مقتضى ومباحث انا المقتضى
فوق العرب هو اثره او مقتدر بغيره العالم في انحاء
الكلمة وهو رفع والنصب والجر والاضمار والاعلام

يرفع بالاضمار وينصب بالفتحة ويجر بالكسرة اذا كان جمعا
بالالف واللام والفتحة اذا كان غير منصوب ويرفع
الواو وينصب بالالف ويجر بالياء اذا كان من الاسماء
مفردة بكسرة مضافة للمجرى بالكلمة وينصب ويجر بالياء
للكسرة ما قبلها اذا كان جمعا ذكر اسما او مخاطبا ويرفع
بالالف وينصب ويجر بالياء المقتضى ما قبلها اذا كان
مشتقا ومخاطبا فاستك والاعراب المنقذ ^{للمضمر} عرف
والمضاف اليها المنكلم الالف في التثنية والجمع المذكر
السالم الالف في المضاف فيه وفي المنقوص مضاجر
فصل المضارع المعنوي بالالف مضارضا وفي المعنوي
رضا ^{لواو} المبحث الاول في العرب هو ما يؤثر فيه العمل
لفظا او محلا وهو منصرف وغير منصرف فالمنصرف ما
حركات الاعراب والثوب وغير المنصرف ما حركات

البحر والنزيب لا شئ له على علمين من العلم النفع او
 ولقد نفهم مقامهما وقد نظم العلم مواعيد صرف الام
 نفع فجمعه وجمع وتاينت وعدل ومعرفة كذلك ^{الفعل}
 والثاسع صنفه ثنتين منها يمنع الصرف هكذا ^{حذف}
 ثابت وقالوا مضعفة العجز كون الكلمة من غير ^{خارج}
 العربية وشرطها علمية في العجز وزيادته على التثنية ^{شرط}
 فترك الاوسط ليس هو بار عند اكثر ونوع ولو لم ينصرف
 على الاصح لمقاومة السكون احدى السببين قال الله تعالى
 انا ارسلنا نوحا و طال ابنه الا الى لوط فبيناهم ^{عجز}
 الاسم تعرف فخرج عن انبئنا العرب كما سجد ^{نقل}
 الاثمة وان يجمع فيه ما لا يجمع في كلام العرب ^{الحكم}
 والصا كصوبان او الفاف كخفيف او الكاف كسكون

والجمع نفهم مقام علمين وشرط ان يكون على صنفه لا
 يكون عليها الاطاد وهو نوعان مفاعلا كساجد ومفاع
 كصايح والمتفوس من في الرفع والبحر كفاخر وفي ^ف
 الاسم وعده في هاتين الحالتين خلاف مضاعف ^{منصرف}
 لاصلة وكذا سار ويل والثانية بالالف نفهم مقام ^{علمين}
 وبالثانية شرط العلمية وشرط وجوب لثابت في المعنى
 الزيادة على التثنية ونحو الاوسط والعجز فجمعه ^{ضد}
 الوجهان وزيادته وسفر وماء وهو غير منصرف ^{لعدل}
 وهو ثابت الاسم عن حالة الحال الاخرى مع بقاء ^{سجل}
 فان دل عليه دليل سوى منع الصرف فخص في كملت ^{مثبت}
 الى عشاد وعشر ونحو جمع ونحو لا تنفد ^{كعبر}
 ونحو فوعل وبالفظام في لغة قوم والمعرفة شرط ^{شأن}

العلية والآلة والنون الخيدان ان كانا في اسم فشرط
 ناسره العلية ولكاننا في وصف شرط ناسره عدم قبول
 الشاء وقبل وجود فعل في زمان منصرف وسكان يمنع
 ويحذف مختلف فيه والتركيب المحجج الذي لم يفتح بوجه شرط
 ناسره العلية كجاءك وقدر الفعل شرط ان يكون
 الاسم على وزن خاص في الفعل او يكون في اوله زيا
 كز ياقه بشرط عدم قبول الشاء فيعمل منصرف ويحذف
 والوصف شرط ان يكون اسلية غير قابل للشاء والهاء
 صرفا اربع في مررت بنين اربع ويجوز صرف جميع اليب
 مع اللام والاضافة والضرورة والناسب وما كان
 احد سببا واسبابا العلية اذا انكصرف وطرف ^{للتكلم}
 ان يتاول العلم بواحد من الجماع المسمى به هو هذا ^{اليد}

وليزيد

ما يتبدل الخوا ويكون صاحب العلم مشهورا بمعرفة من
 المعاني فيجعل بمنزلة الخبر المدال على ذلك المصنف ^{لكل}
 فمعرفة موسى ثم للمعرب المنصرف لما رفع ولما منصوب
 واما مجرد وقوع الكلام في ثلث انواع النوع الاول
 المعرب المنصرف المرفوع وهو ما يرفع بالانواع ^{اول}
 الفاعل وهو اسند اليه فعل معلوم او شبهه مقدم عليه
 بالاسناد وهو مظهر ومضمر والمظهر كزيد في ضرب زيد ^{للمضمر}
 بارز ومضمر فالبارز كماء ضرب وفوهما والمضمر ^{حسب}
 وجازن فالواجب في فعل المضارع المبتدأ بالشاء ^{حد} الخطاب للعا
 او بالهزة او بالنون وفعل الامر في الواحد المذكور ^{شياء} وفعل الامر
 وفعل التعجب الجاز في نحو زيد قام احمد ويقوم نذكره
 فيها بصره ويجوز الفعل من علامتي التثنية والجمع وان
 كان فاعله متنى او مجعوا فقام الخواك وقام الخواك

وقام فتونك قال السفال جلاله وقال المظللون وقال
 نون وهو كالم في البراقبت وفعله ثم بها فيكون فيكم ^{لكم}
 بالبلد وقولكم وابن الغواني اللبيب لاح بعارض
 فلعنتم عفو الخلد والنواظر شاذ مسئلة وبوت ^{لفعل}
 مع الفاعل المؤنث ان كان خبرا متصلا ^{من} كذا
 والنقص طلعت وان كان ظاهرا منع المجازي يجوز
 خبر الجمان فهو طلعت او طلع الشمس ومع الجني يجب
 تائب اذا لم تكن بينهما فاصل ومع الفصل بالانفصال
 التذكير كافي باب ثم وليس وبغيرها خبر التائب
 فهو ضرب في الدار همد لكلمة والاصل ان يقدم
 الفاعل على المفعول ويجب فالك اذا كانا مقصودين
 ولم يكن ترتيبا ندل على احدهما او كان الفاعل ضمرا ^{منصلا}

او وقع للمفعول بعد الا وما بينهما او قد يقدم ^{المفعول}
 على الفاعل جازا كقولهم ولقد جاء ال فحوت ^{لنجد}
 وجوبا وهذا اذا كان المفعول ضمرا متصلا ^{هو}
 غير متصل او وقع الفاعل بعد الا وما بينهما ^{اها}
 اتصل بالفاعل ضمرا يرجع الى المفعول كما يقدم ^{على}
 على الفعل لقياسه بالبند ولكن المفعول قد يقدم
 جوازا كقولهم فريها هدى وجوبا وهذا اذا كان
 مالمصدر فواها ما ند هو وقد يحدف الفصل ^{من}
 امل جوازا كن يدلفن قال من نام وجوبا وهذا كقولهم ^{لهم}
 وان احد من المشركين استجارك ومع الفاعل اذا
 فريته كنهم لمن قال اقام زيد الثاني نائب الفاعل
 وهو مفعول اقيم مقام الفاعل في جميع احكامه ^{منصلا}

فعله فعل او بفعل كلا يقع المفعول الثاني من باب
 ولا الثالث من باب اعطيت كلا المفعولين ^{المفعول}
 مع كلا الحال كلا التميز خلافا للكسائي وكما يجوز
 بآية الظرف كلا الجار والمجرور ولا المصدر ^{المخصص}
 اذا وجد المفعول برفعين هو والا بالجمع سواء نحو
 ضرب زيد بجمع المفعول امام الابد خبر باستبداني
 ماره والاول من باب اعطيت اول من باب الثا^{لث}
 والثالث ^{الاول} الجار المبدء والخبر فالمبدء هو لا
 المجرور عن العوائد اللفظية مسند المبدء ^{لصفه}
 الواضحة بعد حرف نفى او استفهام راضة لظا او
 ما يجوز مجراه فان نظا يضاف الى افراد يجوز ^{الاول}

والخبر

والخبر هو المجرور المسند الذي يتم به مع المبدء ^{المبدء} والفاء
 وهو مشتق وجامد فالمشتق لا بد له من رابطه وهكذا
 اذا كان حمله او شبهها واجامد لا يحتاج الى رابطه ^{بالمبدء}
 وبما ينفي المبدء وان كان مشتقا ورافعا لضربه ولا
 فلا رابطه له الاصل فقديم المبدء على الخبر ^{فوجب} فوجب
 اذا خفف اللبس وهذا اذا كان الخبر مفلا رافعا ^{لضمير}
 المبدء والمشتق فقديم تام او وقع الخبر بعد الاو ^{منها}
 فهو ما عهد الارسل او كانا معترين ^{لنظا} فقديم
 او كان المبدء ماله الصدر فقديم في الدار ^{موجب}
 العكس اذا وقع المبدء بعد الاو ^{عند} فقديم
 الاو سارا وكان الخبر لازم الصدر فواو ^ن فقديم
 في المبدء وضربه يرجع الى ملاه ^{صاحبها} فقديم فقديم

ولا يكون نكرة الاسم القائمة وقد يندفع المبدأ لضم
 فربما جازا مثل في الدار لمن قال ابن زيد وجوز
 اذا الخبر عند نعت مطلق او محصور من ثم او موصلا
 بدل من التلقا بفعله او بصريح القسم وقد يندفع
 الخبر انهم اما جازا كزبدلن قال من عندك او وجوزا
 وقال اذا طاء المبدأ قبل واو المعين والخبر ^{مستبلا}
 على اللقائنه هو كل مانع وما ضاع او بعد ولا نحو
 على لملك عمر ومسلمه وجزه القسم نحو لعمرك
 لا قومن او من المبدأ مصدره صيغة او بناؤه
 منصوبا الى الاعداء والمفعول او كلهما وبعده حال
 او كان اسم تقييل مضافا الى ذلك المصدر نحو في
 زيدا فاما ذكره في السور في ملثنا ونحوه ^{خيار}

باني

باشين او بالثمن مبدأ واحد سواء كان لاشيا
 في المعنى ولعدا او لا فاسته اذا تضمن المبدأ معنى
 الشرايع ودخول القاء على خبره وقال الموصلا الذي
 جعلت حلة حلبة فليثا وظهر فيه والتكثير الموصوف
 باحدهما والاسم المضاف اليها نحو الذي ياتني او
 في الدار فله درهم وكل ياتني او في الدار فله
 درهم وكل غلام رجل ياتني او في الدار فله درهم
 ومنع والالتصاف ولعدو باب كان وباب عيش
 تكمل ينفع امر المبدأ والخبر اتصال وجوز
 اما الاضال فارغبة في الاول الاضال التاضيف
 المبدأ اسمها وانصب الخبر لها وهي كان ^{جاء}

فخير افعال الشروع منع ونحوه في المخلوقات
 واثبت باستقامته عن الخير وانا تقدم عليها اسم
 اسندت اليه بغير الجحان وظهرت في المقدس
 في حال الثابتة والتشبه به جمع ثم ^{استعمل}
 غير الماضي في الاكباد وبعثك وموتك ^{لدي} الثابت
 افعال القلوب في علم وراي والقي وبعده وركب
 وتعلم بعفو عام للبعين ويستعمل الايمان في الظن
 وحسب ظن وحال فيهم وعده في جمل وحب
 للظن وقد يستعمل الثلثة الاولى في البعين وحق
 بها على ركني وهي تنصب الجيد والخير فيقول
 ويعود خذها او اهدى مع الفريضة على الامع نحو
 ظننت فاما المرن قال كيف ظننت وظننت هذا

في حال

لمن قال من ظننت فاما وقبل لا يجوز الا فضا على هذا
 فانه وبعين بجان ان تاتون فخذ يد عالم ^{ظننت}
 بمبادات ان توسطون فخذ يد ظننت عالم ولذا اورد
 ما بالانم الصدر بطل علمين لفظا ولسي ذلك ^{بعلينا}
 ثم يرد في هذه الافعال ايمان فخرج لا يبعد الى
 المخلوقين وهي علم بعفو من فظن بعفو انهم وراي بعفو
 ابصر وحي بعفو فصد بعفو صاب وزم بعفو كمال
 ثانيا في بعدي الى ثلثة مفاعيل وراي وعلم انا صا
 اري وعلم وكذا انباء ونباء والخير خيرة وحديث حكم
 الثاني والثالث من الحكم الاول والثاني من افعال ^{العلم}
 الرابع افعال البصيرة هي جبل وند ورك واثبت ^{صبر}
 وعلمها كمال افعال القلوب وحكمها الحكم الاولى ^{العلم}

فانما لا يجوز ان فيها واما الحرف الثاني فمثلثة الاول
الحرف المشبهة بالفعل هي ا ن وان للالكيد ولكن للا^{سند}
وكان للتشبيه والنقص وليست الاثنى لمعل للمعجزة^{شهاد}
او التعليل لهما عكس مكان فينصبين للبديء اسما^{لهن}
ويروى الخبر الحسن ان لم يقرن بهت ماء الكافر فواتنا
الله واحد لا اله الا الله يعجز عما له وامهاله وح يصنع وهو^{هو}
على الاضال فلانا يرى وكانا باثون ولا يعجز تقديم
خبرها على اسمها الا اذا كان ظرفا وشبهه نحو ان لديها^{نحو}
وجها وان في السابعة وتختلف المكسورة فتعمل
فلها نحو ان سلا لما هو قيم بلب اعلم وتملك كثيرا
في تلزم باللام فرأيتها وبين ان النافذة الا اذا

او لا او صغرا او قبل لام الابداء او خبر عن اسم ذات
 او بعد كذا او بعد فعل الاسر او بعد التاني او بعد المفعول
 او بعد حرف الابداء او بعد ما الاستفهامية او بعد
 ونفع اذا وضعت فاعلا او نائباعنه او مفعولا او شيئا
 او خبر عن اسم مفعول غير قول او مجرورة بالحرف لا
 او نائب عن شيء من ذلك او بعد لا المشاكلة او بعد
 التخصيص او بعد الواو الشرطية او بعد لا جزم ويجوز فيها
 الوجهان اذا وضعت بعد فاء اجزاء او بعد اذا الفجائية
 او بعد فعل قسم لا لام بعدها او اذا وضعت في موضع
 او وضعت خبرا عن قول او خبرها قول وفاعل القول ^{محل}

مستثنى

مستثنى ان اذا عطف على اسم ان وان ولكن ينصب
 وجوبا قبل معنى الخبر خلافا للكتا والقراء ويعتبر خبر
 يجوز فيه الرفع واذا عطف على اسم غير ما ينصب به ويجوز
 دخول لام الابداء على خبر ان المكسورة اذا وقع في خبر
 ولم يكن متبعا او ما ينصب خبرا بغير قد وعلى اسمها
 فعل ينصب به بالخبر او بمجرور وعلى ما توسط بين الخبر و
 عن معمول الخبر او خبر الفصل الثاني ما ولا وان
 المشبهات بليس فترفع للابداء اسما لها وتنصب الخبر
 لها ان لم ينصب خبرا بالاول ولا تقدم خبرها على اسمها ^{نصب}
 فيما ان لا يرد ان معها وفي ان يكون اسمها خبرها كتر
 وفي ان يكون فالت في الشعر لا في النثر وفي ان يكون
 معمولها لفظا بين او مراد فقولن يذف احد معموليها ^{كثيرا}

اسمها وقد يختلف خبرها على اسمها وان فعل فليلا ونهمل
 كثيرا وقد تزاها الباء في خبر ليس بها الثالث لا والهاء
 للغير وتعمل على ان اولها نكرة مضافه او مثنى بها ^{خط}
 عدم دخول الجار عليها وان اولها مفردا يثنى على ما ينصب
 وان حرف اسمها او فصل بينه وبين لا وجب الرفع والتكثير
 فتكون في الدلالة لا عمدة لا في الدلالة جلة لا اسره ^{كثيرا}
 يختلف لعمومها ويبنى الاخرين بها ان والفتحة
 حلة لا قوة الا بالله حسنة او جرة نعمها ووجهها او فتح ^{ال}
 وفتح الثاني وعكس وفتح الاول ونصب الثاني
 في نعت المفرد او اعلان منزه مستلذا بالنعوت النفع
 والنصب والرفع والاشنع النفع النوع الثاني
 المعرب المصروف المنسوب وهو نعت الاول

لغير المصروف

المصروف المصروف هو مصدر خفي او حكما يؤكد ما لا بد ^{بهن}
 من فعل او عدده والتوكيد لا يجمع بانفاز والعددي ^{لعكس}
 وفي الذوات خلاف وقد يكون مضافا واللفظ على ما ^{اجا}
 في المعنى تنسب قد يختلف على ما يجوز ان اوله عليه ^{شبه}
 كقولك قدوم ما مبارك لمن قدم من سفر وجوب اسماء ^{فحو}
 حمدا وشكرا وما اذا فتح بدل من فعله فمما ما ^{فحو}
 او تفضيلا لا ثم منقول جلة متفردة مخوفشة والوثاق
 فاما متا بعد واما فداء او كورا بعد اسم لا يكون ^{جما}
 فوزيد سيرا او ثانيا بعد نفي او مضام داخل على اسم ^{لا}
 يكون خبر لعنه فوما انشا اسيرا وانما انت سيرا ^{بعد}
 جملة هي خبر في معناه كذا على الف وهم لغزانا ويسعى ^{كلا}
 لنفسه او بعد جملة تعمل معناه وغيره فوزيد قائم ^{سعي}
 مؤكدا الغيرة او بعد جملة مشتملة على اسم بمعناه وعلى ما ^{حسب}

ويكون على ما مضمون باب التشبيه نحو من يشبه
 له من صفة حمارة او وقع مثني وان لم يكن له نحو
 لبك وسعدك الثاني المفعول به وهو ما وقع
 عليه الفعل من المفاعل بال واسطره حرف جوف قد تقدم
 على الفعل جازا لا فاده انصر نحو اياك تعبد وجوز
 اذا كان ملازما للصدر نحو من ضربت فقد تقدم
 مع الفريضة نحو ما وقع بك وما تالي قد تقدم
 عالمه جازا نحو زيد المون قال من اخرب وجوبا
 سماعا في نحو امره ونفسه وانه واخبر الكرم واهلا
 وسهلا وفيما ساقى شذو واضع الاول المنصوب
 على المدح والذم او الترحيم نحو بسم الله الرحمن الرحيم

ومنه في

مسوق بجله فليست بغير ما عن الاسم الذي قبلها فهو
 زيد قام وهو والكر مشدقان فعند العطف على
 وان نصبت فعلى الفعلية الثالث باب المحذوف
 هو تنبيه المخاطب على مكره العجيب فان ذكر المحذوف
 اياك ونحوه وجب حذف فاعله سواء عطف عليه ام لا
 تعطف وسواء كونه ام لم يكرر ونحو اياك والاسد
 واياك المرء واياك من الاسد وان ذكر المحذوف
 لفظا اياك ونحوه او انصر على ذكر المحذوف فلا يجب
 حذف الاسم مع العطف والتكرار نحو نفسك والاسد
 والجبل والجبل الرابع باب الافراء وهو تنبيه المخاطب
 على امر محذور او بفعله وعلم الاسم فيه حكم التحذير الذي
 يذكر فيه اياك فليزوم حذف المسمى مع العطف والتكرار نحو

المودة والبغضة والفرقة والفرار ويجوز انما راعا^{له}
 في نحو الصلوة بما عرفت فقد العطف والتكرار الحائ^س
 باب الاختصاص وهو منصوب بالخص لازم الاختار
 خبر مضاف بمجل الاعراب فان كان الاختصاص بها و^{بها}
 استعمالا كما استعملنا في التداء فنحن انما افعل كذا
 ايها الرجل واللام اغفر ايها العصاة وان كان غيرها
 نصب نحو نحن العرب اسحق الناس للصف ونحو^ش ما
 الانبياء لانهم يشهدون عن المنامي بانه لا يقع
 في اول الكلام بل في اثنا عشر او بعد ثمانية^{مع} وليس
 حرف تداء لا لفظا ولا معنى وان شرط ان يكون
 المقدم عليه اسما بعينه وان يفيد كونه علما وان^{ينصب}

مع

ومرت بزيادة الفاسق والمسكين الثاني باب الاستقبال وهو
 ان يقدم اسم شيئا خفية فكذا او شبهه مستغفلة^{بضمير}
 او متعلق خبره ويكون ذلك العالم بحيث لو ملط عليه
 لعل في مخزنه لا خبر شيئا فبدأ انت خاضع وقد اضرب
 علامة ونبدأ مرتب بفتح فبدأ بما بعده ما بعده
 اي ضرب فضايلها انت جاوزت ويجب^{نالك} عليك
 الاسم اذا دخل عليه ما يخص بالفعل كالمثل الشرط^{داه}
 الشخص ورفعه اذا دخل عليه ما يخص الاسم كاذ الفجاء^{سند}
 او يكون قبل ما لا يعد ما بعده فيما قبله ويرجع نصب اذا^{خل}
 عليه ما يقبل بخلافه على الفعل كخبر الاستفهام^{لنوع}
 ولا وان او كان المستعمل فعل الطلب كالاسم^{لما} والتهنئة

وفوا السانق والسارق فافطعوا ايديهما من اكل
 مفرنا باللام او بالاء الطلبيين فوجروا البضير
 وخالد الالفه ونبد لا يندب لنداء وقع الاسم
 بعد ما خلفه مفصولا بها ما سبق ففعل غير مبني على
 اسم كقام زيد وجروا كومنه او بنوهم في الرفع ان
 الفعل منفذ مثل اكل ثوب خلفناه بقدر ومن ثم ^{يجب}
 الرفع في نحو كل ثوب فعلوه في الزبر او كان الاسم جوابا
 لاستفهام منصوب كزيدا ضربت من قال ايم ضرب
 او من ضرب مدغم عند عدم قرينة خلافة فهو زيد
 ضربته ويجوز اليجان اذا الرفع للناسبة ^{للعطف}
 على التقديرين فذلك اذا تقدم على الاسم عطف

مع كونه مفردا وانما يحذف معرفها بالنباسا التاكيد
 المنادى وهو المطلوب انبالا بحرف مخصوص ^{وحي}
 وهيا واي ودا والنداء البعيد قبل ويا مشتركة بين
 البعيد والقريب وقبل اي لنداء المتوسط وقبل ^{وحي}
 مشتركة بينه وبين القريب والبعيد والهمزة لنداء
 القريب وبالرطام وقبل هو مشتركة بين البعيد والقريب
 وينبغي على ما اوضحه ان كان مفرقا معرفه رطام او كونه
 مفعولة ويجوز تفسيره ان كان نكوة غير مفعولة ^{مضافا}
 او شيهابا به وينفتح بالفتحة الاستغاثرة ونحضر بالام ^{مضافا}
 النجيب والهديد ويجوز فتحه ونعمه ان كان ملأ ^{مضافا}
 موصوفا بابين مضافا الى عام فخر يا زيد ^{موصوف}
 او كان مضافا فخر يا سعد سعدا لا وس ولكن ^{موصوف}

في الاول والثاني واجب النسيب يجوز نسيبهما
كان مناديه سقيا للتم واضطر الشاعر الى ثوبه
كقولهم سلام الله يا مطر عليها وليس عليك يا مطر
بينهاث الاول لا يجوز نداء ما فيه الا لاف با^{الله}
والجمل المحكي فمن سعى به بالانطلاق زيدا^{سم}
اجلس المشبه به نحو يا اخطيعة وضوء الشعر كقول
عباس بن مالك المنوح ولا يجوز في الشعر خلافا^{للفعالين}
فلان يا الرجل في السعير بل توسط بينهما اما يا^{ها}
نحوا يا الرجل او باسم الاشياء نحو يا هذا الرجل
او بجمعهما نحو يا هذا الرجل والثرى وارفع ال^{جل}
لا نه المقصود بالنداء الثاني يجوز حذف
النداء الامع المستغاث والمندوب واسم^{الحسن}

ويحذف الجان ان كان متصفا بمجرى مفرقنا بال او
 وكان نعتا او بكيدا او بيا نانا او معطوفا مفرقنا بال
 ولما البديل واللطوف المجردة من ال فحق حكم المناد
 المستقل مسئلة والمندوب هو المنفع عليه ^{المنفع}
 من ريباء او بواو والخضر بواو حكم في الاعراب
 والبناء حكم المنادى والشان تاعون اخو الالف
 اذا امن اللبس وان خفف بالحق اعرفنا الجا ^{ركه}
 الاخر نقول واغلاذكبه وغلاذكبه والساخا في
 وفقا بعد حرف المد نحو وانزله ووالعمره وواله
 وان بدا الطويله وحكم ان يونس سمع ^{مستند} وجميع الشا
 هذا بضم الاء اسماء لا تستعمل في غيره ^{لصريح} الا في

وهي لا للرجل وفلة المزد وليس نعيم فلان خلافا لبعض
 ولومان لعقيم الام ونومان لكثير النعم وفعل كندر
 وفنوس بالذكر وفعل كفاف وجنات سباللث
 احوال يجوز نعيم المنادي من ذي النامع ومن غيره
 بشرط كونه علما بل بيا معرفه خبر منغات ولا مندوب
 ولا نعتا فخر خلافا للكوفيين ولا ذي اسناد خلافا
 لابن السكيت كان في اخوه زيار ان في حكم الراء
 كاسماء ومهران اوحف صحيح قبله من ساكنة حركة
 ما قبلها من غيرها وهو اكثر من ان يغير كصوره وسكين
 حذفتا خلافا منقاد ونمود وفرعون وان كان كيا
 حذفت الاسم الاخر وان كان غير النسخ فلهذا
 يحدف منه كلمة وحرف كاثون عشر على انقول يا ابن ^{كث}

ولا تتران بيني الخذف فلا يغير ما بيني بل تقول
 يا حنف يا حار يا هرف يا ثور يا كود و يجوز
 لا يترى فيجعل الباقي اسما براسه فيقول يا حنف يا حار
 يا هرف يا ثور و يا كود الثالث المفعول وهو كل
 مصدر وحلل يحدث مشاركه في الزمان ^{لفعل}
 كقولهم يعملون اسما بهم في افعالهم من الصواب
 حذر الموت فلو فقد المعلق ثوبا وجب حمله باليد
 التعليل كقولهم والارض فمها الانام وفعله
 لغرو في لذكوالنظره كما انفس العضو ^{لفطر} لللبا
 وقوله فحيت فقد نضت لنوم ثيابها لدى السر
 لسبب المفضل الواجب المفعول فيه وهو كل اسم زما
 او مكان حقيقه او حكما سلط عليه عالم على معنى

واهم
 ان

واهم الزمان ينصب ^{سا} والكان لا ينصب منه الا الجاهل ^{سا}
 الجهات الست للفاو و عند ولدي ونحوها وما كان ^{مفعولا}
 من مصدر عالمه بشرط نصبه قياسا ان يكون عالمه ^{لنظم}
 مسئلتا ويجري مجرى النظر في اسما العدد المنزه بالزمان
 او الكان كسرف عشرين يوما ثلثين فرسخا والكل والجزا
 المضاف اليها كسرف كل اليوم كل الفريخ او بعضهم ^{لنظم}
 وما كان منزها لاجل الجلسه طويلا شرف الدار وما كان ^{لنظم}
 عنها والعاليا ان يكون مصدرا فوحببتك ^{لنظم}
 وجعلت ثوب زيد قد عذفت على الحوائز مثل فريخ و ^{لنظم}
 اجعل لمن قال كسرنا او منى صفت وجوب اسما كجئت
 الان وقياسا ان كان منزها او صلحا او عالما او مستغلا ^{لنظم}

الخامس المفعول به وهو اسم فضله قال لو ادعيت مع وعلمه
 ما تقدم من فعل او شبهه او معناه لا الراء خلافا للجرج
 ولا عندو خلافا للترجاج فواستمرى الماء والخشب وكفا
 وزيداد وهم وزيد سائر الطريق وما انت وزيد وكف
 انت وزيد ثمندو بحسب نصب الرفع بعد الواو على المفعول
 اذا اتبع العطف لما تبع كما انت وزيد او مات زيد وللمرء الشمس
 ورفضه كجا زيد ورفضه ابعده ونرج نصير فحسب
 وزيد او مررت بك وزيد او رفضه في فحسب الماوي
 ونمعان في قوله علفها ثبنا وما باراد السادس
 المضرب بترج الخاض وهو الاسم الصحيح او الماويل
 المضروب بفتح لازم بفتح حرف جر وهو ثاسي مع ان

وغير

وسماحي في غير ذلك التابع المشتق وهو مخرج متخفيا
 او تقدير من ذكره او ترك بالاولا افعال متناهية
 اما بالاولا او غيرها الثاني هو المشتق اما باعدادها
 وليس ولا يكون فوجاء في القوم ما عدان زيد وما خلا زيدا
 وليس زيدا ولا يكون زيد وذلك وجب بالنصب
 اكملنا افعالهم فاعلموها واما بغير سوى وسواء فوجاء
 القوم غير زيد وسوى زيد وسواء زيد وذلك وجب بالنصب
 مضاف اليه وعلم الغير حكم ما بعد الا وعلم السواء وسوى كلف
 عند سبويه وكغير عند ابن مالك فوجاء واما جازان
 وخلا ولا يما فوجاء في القوم جازان زيد وعدان زيد وظلم
 ولا جازان زيد وهذا هو زفير انواع الاعراب والاول تمام
 يذكر مع المشتق ثم لا والثاني يربح بحسب العمل

وليس مفرغا والكلام معترف غالبا والاول اما ان يكون
 المشق مفعلا على المشق من اوله والاول ينصب على
 خلافا لغيره والثاني اما ان يكون الكلام معترفا
 او لا فالاول ينصب والثاني لما ان يكون متصلا او
 فان كان متصلا فالارجح اتباعه على اللفظ وان عذر
 فعلى المخرج ان كان منقطعا فاما ان يمكن تسلط العامل
 عليه او لا يمكن فان امكن فالجواز ان يكون بوجوب نصب
 والتبصير به يجوزون الانباع وان لم يكن نصب
 اتفاقا فاعلم اننا نكره الا فان كانت النكر للتوكيد
 العيب فموجبا الانذار والاعراض ما ردت الابه
 الازيد وان كان النكر لغير التوكيد فان استثنى
 ما يمكن استثناء بعضه من بعض في غير الفصل

احدا ان تنقطع الاول ويجزى الباقي بالثاني لفظا لثالث
 وان كان معترفا بغيره فليجربوه هكذا الى اخره والثاني
 ان يخطا لغيره بالبين ثم ياتي بما يلبي وهكذا الى الاول
 مثله على عشرة الاستثناءات الا بعد الاثنين الاول
 فالباقي بالعمل على طريق المذكورين سبعة وان ينشئ
 بهاما لا يمكن استثناء بعضه من بعض فان كان العامل
 الذي قبل الامتناع يورث في واحد من المثبات ونصب
 ما عداه فموجبا ان الازيد لا يورث الا بكونه وان كان العامل
 مشغولا فان هذه المثبات على المشق من نصب
 فموجبا ان الازيد لا يورث الا بكونه وان كان العامل
 الكلام موجبا نصب لغيرها فموجبا ان الازيد لا يورث
 وان كان متصلا على ما اعطاه وانفرد ونصب ما عداه

ما قاموا الا زيدا لا عمرا الا بكوا الثامن الحال في
 تبين هيئة صاحبها وعالمه فعل او شبهه او معناه
 والاصل ان تكون نكرة ومشتقة من فعله ومفارقة
 لزمان عالمها وقد تكون معرفة وجامدة وثابتة
 ومقدرة وقد تكون مصدرا اما اولها الوصف وال
 صاحبها التعريف وقد تقع نكرة اذا تقع عليها الحال
 وكانت نكرة محضدا ومبسوفا بنفي او نفي او سفيها
 والاصل انها من صاحبها ويجب في ذلك اذا كانت
 محصورة او كان صاحبها محجورا بحرف غير زائد
 او بانساقه ويمنع ان كان صاحبها محصورا ويجوز
 تقديرها على عالمها اذا كان ضللا منصفا او صفة ^{تشبيه}
 او مصدرا مقدرا بالفعل وحرف مصدر كروا ^{فعل}

او لفظا مستغنا معنوا الفعل ومن حروفه وقد يكون
 مؤكدا لعالمها ولصاحبها والمضمون جملة قبلها ^{تشبيه}
 وقد يكون الحال جملة خبرية فلا بد لها من الواو وهو ^{الواو}
 والصغير معا او احدهما ونحو الواو قبل قد ^{مضارع}
 مثبت ويمنع اذا كانت بعد الفاء ومؤكد للمضمون
 جملة ومع الماضي المثالي الا او اللو باو والمضارع ^{لشبه}
 المحجور من قد والمنفي بلا او بما ويجوز فيها سواها ^{ثان}
 بالصغير او بالواو والاكتفاء بالصغير وحده في الجملة ^{سبعة}
 فليلا لا بد في الماضي المثبت من قدلة او مقدرة ^{سبعة}
 وقد يجذف عالم الحال جواز الفريضة حالي كقولنا ^{مصد}
 انصرفنا ^{مصد} والمقدام من جبريل ما لجورا او مقاما

كقولك واكبا جئت قال كيف جئت وبلى سرعان
 قال لم تطلق قال الله لي فادري وجوب اسماء نحو
 هبت لك وقياسا في السامه مستلخه فخره في
 فائما والمؤكد لصفون مجله قبلها فخره بـ اولا
 او بين بها ان ديارا او نفق شيا قسما فخره بـ
 فصاعدا او اشتره بـ بنارضا فلا او وقت بـ لا
 من اللفظ بالفعل الموبخ فخره فائما وقد هذا
 انما ولا حق في الحال من المضاف اليه الا اذا كان
 المضاف بعضه كقولهم ذنبا ما في صدورهم من غل
 او بعضه كقولهم بل يتبع مله ابراهيم خيفا او
 في الحال فخره اليه مرجعكم جميعا الناسح المميز وهو

نكرة

نكرة بمعنى من بين ابهام اسم او نسبة والاول يقع بعد
 المقادير والاعداد غالبا وهو منصوب وبهذه ان كان
 جسا الا ان قصد الانواع والاشتقاق يجمع والثاني اما
 ان يرفع الابهام عن نسبة في جملة او شبهها او اضافته
 وهو منقول من الفاعل نحو واشتعل الرثيبا او المفعول
 فخره بالارفعه او بالناسب اليه الاسم هو المميز
 النسبة هو المنسند من فعل او شبهه ويجوز جزمه بالاسم بالان
 الا اذا كان مضافا او مضافا اليه كان فاعلا في المعنى
 او يميز اعداد والواقع بعد فعل التفضيل يجب نصبه ان كان
 فاعلا في المعنى والاجب جزمه ولا يقدم على المميز خلافا
 لان في المميز النوع الثاني للعرب المفضل المميز هو

فسمان مجرور ومباني انتم ومجرور بالاضافة وهي كل اسم
 حقيقي او حكما نسب اليه شيء بواسطة حرف الجر فقط او
 تقدير بالمراد وهي مثنوية ولفظية فالمعنوية ان تكون
 المضاف فيها غير صفة مضافة الى معلوم او هي معنوية من
 اذا كان المضاف بعض المضاف اليه وصالحا للاداء
 به عند وموقوف اذا كان للمضاف اللفظ في المضاف
 ويعقوب الادم اذا لم يكن كل واحد منهما مضافا للآخر
 وتخصيص النكرة ويجب تجر المضاف من التثنية
 ونحو التثنية الجمع واشباههما واللفظية ان يكون
 صفة مضافة الى معلوم او هي اضافة اسم الفاعل
 والمفعول والصفة للتبني الى معلوم انما اذا اراد

الحال والاستقبال ولا تفيد الانضمام وتختص بمجرور
 دخول على المضاف لئلا يحد في المضاف اليه كالمضاف
 الرجل وكان مضافا لما فيه الكا الضارب غلام الرجل
 وقد يكتسب المضاف من المضاف اليه تذكيرا او انثاء
 بشرط صلاحية المضاف للاستغناء عن المضاف اليه
 ولا يجوز اضافة اسم الى مرادف ولا الى صفة مضافة
 الى موصوفه بخلاف ما لبعض نحو سعيد كثره سعيد
 اجماع وجوب فلفظ قد ولفظ ان في ذلك مناولية
 حذف المضاف اذا قام قرينة فلفظ المضاف اليه
 ويلبس بلباسه وقد يفتي على حاله وقد يذف
 المضاف اليه ويوضع عند التثنية والالف واللام

وقد يضاف الى الفم وقد يضاف على الدخيل
 ان يفتصل بينهما سعة خلافا لبعض هذا فيهما
 الاسم اما ان يكون صالحا للاضافة ولا افراد هو
 الغالب ولما ان يمنع كالمضمر واسماء الاشياء
 وكثير من المعصيات ومن اسماء الشرط من
 اسماء الاستفهام ولما ان يجب اضافة الى المفرد
 وهو نوعان ما يجوز قطعه عن الاضافة ^{لفظ}
 ككل وبعض واي وما لا يجوز قطعه وهو ما لا
 الاضافة الى كل فصر كجاء او الى مضمرة فمضمر
 كلبك ومعديك ونحوها او الى مظهر كرا

ولما

واولات وذى فذات واما جازوا الاضافة الى كلهما
 ككلا وكلنا ولا ايضا فان الا الى كل واحد معرفته
 خلافا للكونيين مشناه بالمعق ومن الاسماء ^{يضاف}
 الى الجدل وهو نوعان ما يضاف الى الاسم ^{الفعلي}
 وهو اذ وجب وما يضاف الى الفعل ^{فقط} وهو
 عند من قال باسمها واذا عند غير النحويين ^{فبين}
 وقد يثبت اذ بدلا من المضاف اليه وقبله
 واول دعوت واسماء الجهات ^{لضاف} الشان اصرح
 لفظا اعترف المضاف اليه ونوع ثبوت ^{لفظ}
 بعد حذف المضاف اليه كالمضاف لتضافي ^{الاسماء}
 وذلك التنوين اعترف المضاف اليه ^{لفظ} ولوله
 ولا معناه فتعرب وتنون وينبغي على الفم ^{خلف}

المضاف اليه ونوع مضاف ووصف لفظ المبحث الثاني في
 التواضع وهو كاسم ثان اعرب بالعراب ما قبله من جملته
 وهي غنة الاول الغنة تواضع بدل على موقوف بنوعه
 وما اندر التواضع والتواضع والتواضع والتواضع والتواضع
 والترحم ويجوز قطع عن التبعين اذا استغنى عن وجوب
 مطابقت المبتدأ في الاعراب والتعريف والتشكيك
 في الافراد والتشبيه والجمع والتذكير والتثنية حكم
 سواء كان صفا للمبتدأ او مفعلا ولا غلب ان يكون
 مستغنا او متوكلا به وقد يعنى التوكيد بالجملة بشرط ان
 الخبر يشره وتامة على اللفظ وان وجدت التعليل
 نقاشا لايضا والقول ويجوز حذف الغنة ^{للمعنى}

اذا قام

اذا قام فربما بينها الاول اذا عدت
 المعنى فان اتخذ معنى الغنة استغنى عن نفسه
 بالتشبيه والجمع وان اختلف وجب تعريفه باللفظ
 بالاول والثاني اذا تعد المعنوت واختلفا ^{لغنى}
 فان اتخذ معنى العمل على افعال الاشياء ^{لعمل}
 اختلفا في المعنى والعمل واختلف للمعنى ^{لعمل}
 فقط وجب القطع الثالث اذا تكررت المعنوت ^{لعمل}
 فان تعين مضافا بها لجان اشياء ^{بشيء} وظهر الجمع
 بشرط تقديم المبتدأ وان لم يعرف بالجمع ^{اشياء}
 كلها بشرط ان لا يكون الواحد ^{بشيء} كان المعنوت ^{بشيء}
 في الاول من نوع الاشياء وفي الباقي القطع ^{بشيء}

التاكيد وهو تابع بثبوت مفعول في النسب ^{لثقل} وفي
وهو فظي ومعنى فظي التظلي تكرير الاول ومعاد
حذف ويجري في الالفاظ كلها فان كان جملة ^{غلب} فالأصل
افترائها بالعالف ويجوز ان يؤكد بالضمير المرفوع
المنفصل كل ضمير متصل والضمير المنفصل وصل بها
وصل به مؤكدا والمعنى بالفاظ وهو النفس
والعين ويؤكد بها لرفع الجوز ويجب انما
بضمير مطابق للتكيد وان يكون فظها طرفة
في الافراد والجمع واما في التثنية فالجمع
على فعله كلا وكلنا يؤكد بهما المشي وكل ^{جميع}

وعنده يؤكد بها الجمع ويجب انما من ضمير مطابق
للمبتوع واذا اردت توكيد التوكيد بشي كل بالجمع ^{خو}
مطابق له في الافراد والتثنية والجمع والتذكير
والثانيات ولا يؤكد المرفوع المنفصل بالتفسير ^{لحين}
الا بعد تأكده بالمنفصل الثالث عطف اليها
وهو تابع بوضع مفعول او مخصصا بغيرها ^{لشك}
ويوافق مفعول في الاعراب ولا فراد والتذكير ^{لشك}
وفرعهم وفي جواز كونه تكون خلافا لغيره ^{لشك}
الكل من الكل ان لم يمنع الاستغناء عنه فهو ^{لشك}
نبدلها او لعل له محل مفعول نحو بان بدلها ^{لشك}
الواجب البديل وهو التابع المقوم بالحكم بلا واسطة ^{لشك}

مستند بدل الحمل من الحمل نحو ان المفقدين مفا ان احد ان
 واعيانا والبعض من الحمل نحو ولله على الناس حج ^{ليس}
 من استطاع اليه سبيلا وبدل الاشكال نحو سئلوا
 عن الشهر لعلم فقال فيه وبدل الغلط نحو جاني زيد
 وهو وبدل الاضرب بخذا السكين اليه ^{لنقل} وبدل
 نحو ضف بدمه وبنار والفرو بينه وبين ^{الغلط}
 ان الغلط في اللسان والبيان في الجنان ^{في} مستند
 وبدل الظاهر من الظن ومن المضمر الغائب ^{معلوم}
 الحاضرات كان الظاهر البعض والاشمال او بدلا
 معبدالاحاطة ويمنع ان لا يفسد ما خلافا
 للأخص ولا يبدل المضمرة ^{المضمرة} على الامح

وبدله

وبدل كل من الاسم والفعل والجملة من مثله وانما
 ابدال اسم عن اسم استفهام او شرط وجب في قوله
 الاستفهام والشرط على البدل نحو من رآه ^{يد}
 ام عمرو او ما صنعت ان خيرا وان شرا ^{الناظر} عطف
 النسق وهو نايح مقصود بالفتحة مع مشو ^{بسط} عتو
 بينه وبين بشو ^{لها} واحد نحو وفي العشرة وهي
 والقاء ثم وادوام وبل ولكن وحق وكلا وما
 ويحق فصلها في باب الحرف انتم نعم ^{الظلم} ويعطف على
 والضمير المنفصل والمضمر المنصوب بلا شرط ^{محم}
 العطف على المرفوع للفصل لا بعدنوك ^{للفصل}

او بعد اي فاصل كان وبدونهما صنف في السعد
 وكثير في الشعر هذا ليدركه يجوز العطف على الضمير
 المخصوص الجلاء انه الخافض ح كان او اسما او محورا
 عطف الفعل على الفعل بشرط اتحاد زمانهما سواء
 اتحدت عامدا او تعلقا وعلى الاسم المشبهة في العطف
 ويجوز العكس ثم ينحصر الواو والفاء بجواز
 حذفهما مع معطوفهما العيان في رتبة ويجوز حذف
 المعطوف عليه بهما الواو ويجوز حذف معطوفها
 على الجملة وحده وايضا بها ويجوز الجملة متفقين
 او متخلفين ولا يعطف على معطوف عاملين متخلفين

على
 او

على المشهور خلافا للفرق الا في خوف الدار من الجوز
 عمر وخلافا للبيوي للبحث الثالث في اقسام العالم
 المشبهة بالافعال وهي خمسة الاول المصدر وهو الاسم
 على الحدث لجاء على الفعل وهو من المثلث المجزءة
 ومن غيره فباسم ويجعل فعلها ان صرح ان جعل فعله
 ان او فعل مع ما وان لا يكون مفعولا ولا مضرا ولا محذورا
 بالثاء ولا موصوفا قبل تمام العمل ولا محذورا ولا مفعولا
 عن معوله ولا متخوفا عنه ولها اضافة اكثر من اضافة
 ومعرفة اشافا وقد يضاف الى الفاعل والمفعول على اربعة
 وبالعكس فقد يضاف لهما والآخر على اربعة اوجه

بالاضافة كما تقدم معلوم عليه ولا يغير في ثابتهما
 في الجزئ تبع اللفظ والحد وفي الرفع والخفض اللفظ
 الثالث اسم الفاعل وهو الوصف الدال على الفاعل
 الجاري على حركات المضارع وسكنائه وضعفه من
 الثلاثي المجرد على فاعل ومن غيره على صيغة المضارع
 بهم مفعول كسر ما قبل الاخر بعد فعله المعلوم
 فان كان صلة لال فعله والاولى اذ كان الحال
 والاستقبال لا الماضى خلافا للكسائي وابن جني^{سط}
 فاعبه على حكمه الاخر او بعد على فاعله واستفهاما
 او مجزعا او موصوفا^{للفعل} او ذي الحال خلافا

دو خمر

وتوجيه بنو لمب على التقديم واللاحق وقد يضاف الى
 فاعله ومفعوله على التعاريف والعكس فثا بغير كتاب^{المصدر} ا
 خامسة نحو صيغة فاعل المبالغة والتكثير الى فعال
 او فاعل او مفعول بكثرة والى ضمير او فعل بقله^{كعلم} على
 وشروطها كشرطه خلافا للكوفي^{المفعول} بين الثالث اسم
 وهو ما اشتق من فعلين وقع عليه وضعفه من الثلاثي^ب
 المجرد ومن غيره على نثر صيغة الفاعل يقع ما قبل^خ
 وهو في العدد والشرط كالحب الرابع^{المشبه} الشفرا
 باسم الفاعل وهي الصيغة المصوغة من فعل لا^{بغير} تم
 تفضيل لافادة الثبوت وضعفها مخالفا لصيغة^{الفاعل} اسم
 موكول على السماع وتعمل عليها علم وتقدر^{على} في^{الفاعل}

بموجبها من اللازم واختصاصها بالزمن ^{الحاضر}
 الدائم وعدم جريانها على حركات المضارع وسكنائها
 ابقاءا لعملها ثلث حالات الوقوع على الفاعل ^{بند}
 او على الابدال من الضمير المشرق في الصفة ^{ضم} كالفاعل
 والمضرب على التشبيه بالفعول ^{بند} ان كان معرفة وعلى
 الضمير ان كان نكرة ^{بند} ولجرا بالاضافة والصفة مع كل
 هذه الثلاثة اما معرفة باللام او مجردة عنها ^{بند} ^{للمعول}
 مع كل من هذه الست حالات اما بالاد ^{مضاف}
 لما قبل او مضاف للضمير او مضاف لمضاف ^{لضمير}
 او مجردة منهما او مضاف الى المجرد منها ^{بند} فالصورت

وثلثون

وثلثون فالمتع منها اربع والقيع اربعة ^{بند}
 الضعيف ست صور ولعن اثنان عشر ^{بند}
 صور ^{بند} ثم اخامس افضل النفضيل وهو ^{بند}
 ثلاثي نام منصرف قابل للتفاضل معلوم ^{بند}
 ليس فاعلا على افضل ضللا وان فقد الشرط ^{بند}
 باشد ونحوه مثل هو اشد اخرا لجا وبها ^{بند}
 وليعمل اما بن او بال او مضافا ^{بند} فالاول ^{بند}
 دائما نحو زيد افضل من عمرو وقد يندف من مع ^{بند}
 فهو والاخره خبر واي ^{بند} ويجب تقديم من مع مجردا
 عليهما ان كان المجرد اسبقها ^{بند} ما نوات من ^{بند} افضل
 او مضافا الى الاسبقها ^{بند} ما نوات من ^{بند} افضل

فهو ما نابت رجلا احسن في عين الكحل منه في عين ^{نريد}
 المقيت الرابع في المقيت وهو ما لا يختلف ^{خلاف}
 العوامل لا لفظا ولا تشديدا او نولعه ضم وفتح وكسر
 واقسامه سبعة الاول المضموم هو اسم لما وضع للكلام
 او لمخاطب ^{او لغايب} تقدم ذكره لفظا او معنوا وحكما او لفظا ^{طلب}
 ثانيا لغايب اخرى وهو الالف والواو والنون
 فان استعملت منفصلا لا استعملت للضم من فروع ^{منصوب}
 ويجوز من المنفصل مرفوع ومنصوب ولا يجوز ^{بيان}
 بالمنفصل مع وجود الضل الا اذا كان ^{محتملا} تاكيدا
 او كان عاملا معنويا او محذوفا او موقرا او ^{الضمير}

مرفوع مينا في المنفصل نحو ادم اسكن انت ولا الرأ
 هو وهو الذي في السماء والواو بالواو والالف بالالف
 وما هي من الظالمين بعباد الله واشتقوا ^{ظنتكم}
 الجبارين الاتصال والافتصال الا ان ^{الاحسن} في الاول
 الاول والثاني والثاني في وجوب ^{كان} الايات بالضم اذا لم
 منه الاول الحرف فواء اياك واياي وخبر ^{الضمير}
 كسرة وكان ^{نريد} في وجوب ايات الضم ^{الضمير} فعل ادم
 فعل ايت وجب قبلها نون الواو بوجه ^{الضمير} التتم في
 بعد اكثر حذف الايات قبل وفي غيرها من حروف ^{المشبه}
 يجوز الرجحان وفي من ومن وجب ^{الضمير} التتم وفي غيرها من حروف

اشغفت وفعلت فتدفع الغالب لاثبات تنبيه
 فتقدم على اجلة تنبيهنا بسبب خبر الشان المقتض
 ويفسر بالجد يعان ويكون مفصلا ومنفصلا ومشرعا
 وبانرا فهو نريد قائم وانرا نريد قائم ويخرج عن ذنبا
 كان مضموبا اخوان من يدخل الكنيسة يوما ويترجم احد
 بعد ان المفتوحة انخفضت كما تقدم الثاني الموصول
 وهو حرفي واسمي فالحرف في كل حرف مع صلة تامل بال
 وهو مخران وان وما وكى ولو ويحيى ففصلها انتم
 والاسمي ما انقصر الى صل وعائد وهو الذي لا ذكر ولا
 للمفتحة وتساها اللذان واللتان وفعا والذين والذين
 مضيا وجرا وادى والذين يجمع المذكور مطلقا واللام

بإثبات الباء وحذفها لجمع التوت ومن العالم لوما زل
 منزلة وما لا لا يقل او ما في حكمه وقد يعالج بان في
 فيكون ما للعالم نحو السماء وما بينها ومن اخبره فهو
 من يثوق على اربع واي مال وزد وعندك خاصة في
 وغيره فاي موصول جازا انقلب كل يضاف لكونه خلافا
 مصفورا وهي مبني ان اخففت وحذف صدر صلتها وال
 فخرير والوصول ما خلا قالها زف وموافقته ليس في
 فخرير خلا قالها لاجل حسن وصلتها لا تكون الا اسما على
 والمفعول والصفة المشبهة وقد توصل بالاضاع وقد وصل
 في اخر على والمثمن بها وقد قرب وقد تكون موصولة بشرط
 ان لا تكون الاشارة ولا لغاها وان تسبقها استغناء بما

ولا يخلو منها التثنية لاستفهامها تنصب غيرها بالافعال
 ومع حرف الجر تنصب ونحو الخبرية للتكثير رفع الفصل
 بالجلد تنصب غيرها وجوابا بالظرف وتثنية على المختار
 وبدون خبر لا على رجل التقبض على التقبض ^{لنظر}
 على النظر ^{عن} واستفهامها بغيره ويجمع وقد يخرج بها
 نحو كرم من جلد ضربه وكلم من فمهم اهلكنا اما وقد
 عند الميم نحو كرم ما لك وكضرب وكان كذا الخبر
 في التكثير ويخرج من على غيرها ويصدر وينصب غالبا
 نحو كان من فمهم اهلكنا اما وكذا المطلق العدد ^{غاليا}

وقد يخرج بالاضافة نحو عند كذا درهم وقد يرفع ما
 على البدل وقد يكون كتابا خبر خبر العدد نحو جبتهم
 فكبتهم كتابان عن الحديث والخبر وما عطفان
 من كنية وفية وكثير من العرب يفعلون على الاصل
 يستعملون الاكثر من اثنين وقد جاء فيهما القفع والكسر ^{لهم}
 والوقف عليها كالوقف على الضمة ^{كثير} اثنا عشر
 وهو كل اسم وكب من كلهن ليس بينهما نسبة فان تضمن
 الثاني حرفا بينا كخمسة عشر ولغواها الا اني ^{خواتمها}
 ولا اعرب الثاني كجلبان وخي الاول على الاصح الا ان

يكون معنى التلويح اسما للافعال والاصوات فاسما
 الاول ما ناب عن الفعل معنى واسم الاول هو انواعها
 يرفع على القاء يثني فقط ومنها ما ينصب على المفعول به فقط
 ومنها ما يشعل بالجهن اما الاول فله مابين ما بعد
 في القصر وهو بين معنى التجب ومعنى التجب اسرع
 فقط معنى التثنية وان معنى التثنية هو معنى التثنية
 التجب وان معنى التثنية هو معنى التثنية اسكت ومعنى
 وابر معنى حدث وهل معنى اسرع وفذلك معنى كنف
 ونفع معنى التثنية ومعنى التثنية هو معنى التثنية
 وهو مهابت معنى بعد فثان معنى فثان معنى

ورث

وتلكان معنى مرج واما الثاني فكلما شئ معنى فثان معنى
 عليك معنى التثنية ولبه معنى معروضة ومعنى فثان معنى
 اما لك معنى فثان معنى ولبه معنى فثان معنى
 وثانها معنى التثنية ولبه معنى فثان معنى
 وما معنى فثان واما الثالث ففهم معنى فثان معنى
 معنى الامكان والوفاك وفذلك وفذلك الاسماء اما الام
 كزال ولبه ولبه التثنية التثنية كواها اوجاز الارب
 وصية وصية ولف فثان فثان فثان فثان فثان
 واما اسما الاصوات وهي كل فظ تعرض للانسان عند

معقول لا يغلب به جنانا وحكي بصوت نال لا يركب
 للمندم او النجيب وحسن ولا يترقض عند رده المحتاج
 ويخرج عند الحجاب بلخ عند النكوة والثاني كذا
 للبلد وعدس زجر للبلد وهيد زجر للبلد ومع
 وجاء وجاء، معا، لما الى الشرب وهدي لشكر الخفا
 الابد والنج وهنج وانج انما للبعير وهس وهج وناع
 زجر للخنم وبر دعا، لها ج وعرو غير حيز الاضار وحما
 دعا، لها دعا، دعا، دعا، لاغزو وج جباح للحاج ويا
 زجر للبعير ونور دعا، للكلب والثالث كذا

الفضل

ومبسط صوت الضياء انما في شامرا في اللعب وشب صوت
 مشافر الابل عند الشرب ومفا وحكاية صوت الغراب ومفا
 حكاية صوت الغراب وطو حكاية صوت وقع الحجاره فيها
 ببعض وقب حكاية وقع السيف وسبينا بالشبه بالان
 المملوك في انما لا تغل ولا تغل الساج اسماء الشرط والاشفا
 وبعض الظروف انما اسماء الاستفهام والشرط وهو من
 واي واين ومعنى ان في ظرفا معا ولذا ومها وحما
 قضا كيف واين للاستفهام قضا قبل وقد يكون ايان المشرط
 فامولانم الطرفين من هذه الاسماء كقواين وكيف وفي
 ولذا ومها فمضوب المحل على الطرفين في شرط عدم دخول الجار

وند بر نفع عله او اكان للاستفهام وضع خبره بدا
 واما الطرف المبسب فقد استوفينا في تحت ^{فمن} ^{فمن}
 المبحث الخامس في المعرفة والنكرة فالنكرة ما لا
 على شيء معين كقولنا المعروف ما له علم ^{معين}
 وهي ستة انواع ثلث منها مذكر والواحد العلم
 وهو شخص وجنس والشخص ما وضع لذاته معين
 وهو اما مرئي او منقول والمنقول اما من اسم حد
 كقوله وفلانا واسم عين كاسد وثورا واسم قال
 كحارث وحسن او اسم مفعول كمنصور وعهدنا

منه

من فعل ما خرج كسر او مضارع كيزيد ويكسر ولما من جمله
 فعلية كتاب فاناها او اسمية كيد منطلق وهذا
 قياس لا يما في تقسيم وينقسم العلم الى مذكر وكذا
 مركبا سنادي كبر في غيره او نفي كعبدك او لانا
 كعبد الله فيقسم الى العلم ان صدر باب ادم فكسبه
 كاي عروdam كقوم والا كان اشعر برضه ^{صفت} ^{صفت} ^{صفت}
 فلقب كقوله العابد بن وبلدة ولا فاسم وبنو
 اللقب عن الاسم ولا ترتيب بين اللفظين ^{فمن}
 ثم ان كان اللفظ واقبله مضامين او كان ^{فمن}

مفردا الثاني مضافا افعال بالعكس انبعث الثاني الى
 اما بذكر او حذف بيان ولان تقطع عن التبعيه
 فترصد اما خبر المبدأ محذوف او تنصيص مفعول
 محذوف وان كان مفرد بين جان والى مضافا الى المتأخر
 الاول الى الثاني والجنس اسم معين مضاف بغير قيد
 معين في الامارة الجنسية والصوره ولا تولف
 منها الا من اعيان لا تولف كالسباع والخرث
 كاسماء الاسد وتعالى لا تلعب والى حبه للذئب
 وامر بالمعرب ومن اعيان تولف كصبيان

مكرر

للبهيم والبعير والنسب والى المعنى للفرس والى الغنم
 للاجناس ومن امر ومعونه كبحان للبيع وكيسان للعديه
 وبيان للبهيمه وبجار للفرس الخامس المعرب اما
 المعرب وهو الذي غير الصفه وامر في الغلط
 النداء على قول السادس اسم المضاف الى وحده
 الخمس المجتهد السادس في التغير وهو ما ضم
 ونفع ثابته واخرى ساكنة ثالثا مثلثة
 فعل وفعل وفعل وما خالفه من فعل وفعل
 افعال كايها وما في اخرها ثانيا كجمل
 افعال وفعل مضافان لافى الثابته ككبر

ولا يفرق الا الثلاث والرباعى واما الخواص فتصغير
 ككسره وانا صغرها حذف احد اصوله وجب رد
 المحذوفان في جبال الحذف على حرفين سواء كانا
 المحذوفان او هيئا او لا اما نقول في علة ^{تشد} وقد
 وكل فخذنا سبعا وعبدوا شيندا واكلوا ^{خذ}
 وفيه وسلا سبعا وسند منند وسوبل
 وسبهند وفيه وفي شند وجوم ^{شند} وفي شند
 وجرج وفلهين وقويرة وانا سعي بما وضع ثانيا

فانما

وانا سعي بما وضع ثانيا فان كان جها نقول وملا ^ل يز
 عليه شين في صغر فجب ان يفسد او يزار غلبا ^ل بافينا
 مليل او مليل وان كان عنلا وجب الضعف قبل ^ل الضغير
 فمن في لوكي وما اعاد ما لوكي بالتشديد وما ^ل بالشد
 فاذا اخبرنا اعطين حكم ذوي وما نقول لوكي ^ل نقول
 ذوي وكبي بثلث باءات كما نقول حم ويري ^ل كما نقول
 نغصير ما المشروب من فاذا كان ثانيا ^ل في الصغر لينا
 من اين رددته الى الصلة فزم ثانيا في قولنا ويزان ويا ^ل
 الى الواو نقول قول ويزان وجوب وورد ثانيا في قولنا
 وموسر وناب الى اليا نقول يفسر ويبر ^ل ويبي

ثانی منحد فان غیر این تین منحد کم بعد خلافاً للزنجی
 والقاری والرجلی واما الثانیة المنحدرة في الثلاث
 ثبت في الصغير الا ما شذ من فهو ريس وحريص في الوباء
 بالعكس جمع الفلة فحيز على بناء فهو اكمل وجهاً
 وبيع الكثرة يرد الى واحد ثم يصغر ثم يجمع السادة
 فهو شهورون ومبجعات في شعراء ومليد والجمع
 الفلة ان وجد فهو غلب في غلمان فان شئت فقل
 غلبون ومخبر الرخيم ان لا يجد فكل شيء
 في نبات الثلث والاربع حتى يصير الاسم على حدة
 الاصول ثم تصغره تقول حريت في الجارية وسويد
 في اسود ونخيد في خنيد ومخبر في مخفس ^{طيس} وفز ^{طيس}

منقول

في قرطاس ولا يصغر الفعل وقوام ما المنحد ثبوتاً
 المبهمة خلاف تخبرها سواها بان تركت او اليها غير متوجه
 والفت باولهما الفات فما الوافي ذاً وناذاً وناوياً
 اولاً واولاً الباء والياء وفي الذى والى اللذان واليا
 وفي الذين واللات اللذين واللبات بينهما ^{ال}
 اذا وقع الواو ثلثاً وسطاً كاسود وحيداً فاعود فمما ^{بسد}
 وحيداً وقيداً فمما اسود وحيداً والثاني اذا جتمع
 مع باء الصغير بان حذفت الاخرة وصار الصغير على ما ^ل
 قبل كقولك في عطاً واداة وغاوية ومعاوية ولو ^ب
 عطى واديو وعويرو وعينرو ^ب والي الثالث ومن ^ب

ملجاء على غير واحد كانبسان في انسان وروح
 في جلا وابك مغربات الشمس وعشيانا وحبشيد
 واغلمتر واسبيد في غلة وجيد الرابع ^{الثاني} فاجتزا
 لدنوه من النبي وليس مثلك قولك اصغر منك وهو
 دوين ذالك ونوفى منك وبقول العربي اخذت منك
^{مضرا} مثل ما بنا الخامس ومن الاسما جوى في الكلام
 ورك تكبر لا الاستصغار وعندهم وذاك الجوى
 وكبت وكبت وقال الرحلان وكعنان وكبت
 السادس والاسماء المركبة بحجر الصدر منها في
 بيليك وحبر موت وخمس عشر وشبا عشر

المسند الثاني في الفصل وهو اهل على اقران حدث
 بزمان وبنبر بقدر حرق الاستقبال والجواز ^{الفضل} وعرف
 البار من النما يرونا ^{الثاني} ما كنت تقسم الفصل
 على اقران حدث بزمان قبل زمانك ومعا فافتر ونفس
 ثاء ^{الثاني} الساكنة او ثاء الخاطبا والخالصة او ثاء
 عذر زمانك ومعا فافتر ونفس بالين ولم ولحد الزنا
 الرابع او بزمان ناضر ومعا فافتر ونفس ^{بلا} الشد على
 مع قبوله نون ^{الثاني} الكبد ^{الثاني} تبسبين الماضي بقى على النفع الا
 بعرضه ما يعجب كونه او فتمه والمضارع ان اضربه
 نون انات ^{الثاني} على السكون والافان اضربه نون ^{الثاني} ما يعجب

يقع على القم والافرفع ان تجرد عن ناسب جازم ولا

فمضوب او مجزوم وفعل الامر ينفى عما يجزم به مضار

تختص بخص المضاف بالاعراب فرفع بالمجرد عن الناسب

والجازم وفاقا للفر لا يحل له عمل الاسم خلافا للغير

ولا تجوز في المضارع خلافا للكسائي ولا بعضا من

للأسم خلافا للثعلبي وتنصب بان ولن وكى واذ

ويجوز تفصيل معانيها في باب الحروف ويجزم بالجو

كاسيد ذكر تخرج علائم نصه الغنة والنون ^{اضمة} فا

فيما اذا كان مفردا معنلا كان او مصححا والنون

فيما اذا اتصل به ضمير رفع المثنى او الجمع او واحد

الحال

المحالبة وعلائم نصه الغنة وحذف النون فالتخذ

فيما اذا اتصل عليه الناسب ولم ينفى به بعد الضار

وحذف النون فيما اذا اتصل به الضار ويغفل عليه

الناسب وعلائم خبر السكون وحذف الاخرى ^{نصه} السكون

اذا كان مصححا وحذف فيما كان معنلا ^{نصه} اجمالا

الفعل نوعان جازم فعل واحد وهو حمزة الاسم ^{الكلية} واللام

ولم لا وجازم لعلين وهوان وانما وما ومن وما

ومنى واى وابن وابان وانى وصيما فالاول حرف ^{في} بانها

والثاني حرف عند هتام والثالث عند اسم والربو في

اسماء بانها في ويحق تفصيل معانيها في باب الحروف ^{نصه} الثالثة

الجواب فان تقدم عليه ما يكون جواب فيم سابق عليه فلما
 تقدم ما ذكره خبر جاز من اجل الجواب للشرط مع انه في محجب
 خلافا لما لا بد من ان يكون قد تقدم ان ثم اثم ولا يجوز ان
 يتقدم ما خلا فاله والفقراء وحيت حذف الجواب بشرط
 الشرط الا في الضرورة الثالثة كثر ما يطفح حلقه
 الشرطية على محذوف كذا الشرطية فهو محذوف وان
 كان درهاى ان كان زائدا وان كان درهاى كـ
 الضيف ولو كان كافيا او لو كان مؤنثا ولو كان
 فصل افعال التعجب ما وضعت لانتفاء التعجب وله
 الفاظ كثيرة الا ان السبب له في الفوضيعة ان وهما ما
 وافضل به وبينان مما ينفى من افضل التفضيل وهو صلاتي^{للمنع}

بمثل هذا

بمثل ما اشد واشد به وينصب المصدر للفعل بعد الجواب
 ويجوز بالياء بعد الثاني نحو ما اشد ورجع او انظروا
 او جزمه او اشد بهما ولا يصرف فيهما بتقديم او اخيرا ^{فصل}
 ويجاز الما في الفضل بالظرف وما في ما افضل من ذلك
 بمعنى ثبوت عند سبويه وما بعدها خبرها وانما جاز ذلك
 لما فيها من معنى التعجب وهو صلة عند التعجب وما بعدها ^{سلما}
 والخبر محذوف لاستغناء ما بعده عن معنى خبرها
 بعدها خبرها وهذا هو الاقوى لاستغناء معنى التعجب
 من الاستغناء غالبا واما افضل في صورة ثمر امر ومعناه
 الما من افضل بمعنى صارنا افضل ^{سبويه} اى صارنا اتم من الجاهل

والجبرين ويز فاعل والباء زائد فلا ضمير فيه ^{مفعول}
عند الاختصار والباء للتعدي زائدة وفي ضمير وقال
الزجاج والفراء والنخعي ولما كان وحروف لفظ
ومعناه الامر بضمير مفعول والباء للتعدي وفي ضمير ^{فعل}
هو الاصح مسئلة يجوز حذف المنجب من مع فرقة
كقول آخرى اسعنى والخاء بضمير ما اعف
واكوما اى ما اعفها وما اكوما فصل افعال المدح ^{لنعم}
ما وضعت لانشاء مدح او ذم فمنها نعم وتيسر ساء
وسل منها يرفع اسمين يكون احدهما الفاعل والاخر
المخصوص بالمدح او الذم ^{يكون} ولشروط في الفاعل ان

معرفا

معرفا بالذم او مضافا الى المعرف بها او مضمرا بمنزلة ان كان
منصوبا او بما مثل نعمنا هي وقال الفراء وابو علي ما مر
معنى الذى فاعل النعم والصلة محذوفة بابيها وهو محذوف
وقال سيبويه ولكما ما معرفة بمعنى النعم فاعل النعم وهو محذوف
ويذكر المخصوص بعد الفاعل بشرط ان يكون مطلقا له ^{واليا}
مبتدا وما قبله الخبر خبر مبتدا محذوف وهو هو او ^{ولها}
الخبر انما هو على الاول دون التثنية وقد حذف المخصوص مع ^{لقرينة}
شأن قوله نعم العبد نعم الما هودن وهو يحب صاحبها
كنتم وتيسر الا ان فاعلها ذاعلى الاصح ولا يغير وما بعده ^{المخصوص}
ولما لم يطرأ ب مخصوص نعم ويجوز ان يقع قبل المخصوص ^{بعد}

ثم يزاها على طيفه المقصد الثالث في الحرف هو
ما دل على معنى غيره ومن ثم لم ينقل من اسم أو فعل
بعضها إلى موضع آخر من حيث حذفها الفعل أو تضرع
الحرف في غيره الثابت ويعرف بعدم قبول شيء من
خواص غيره وبيان معاني الحروف وإن كان غامضا
عن الفحوا إلا أن ذكر حلة منها مفيد للعربين فلا بأس ^{بالتعريض}
لها وذكر بعض الأسماء فيها استطراداً فذكر الحروف على
ترتيب حروف العجم شهيداً لثباتها وحرف الألف
ألف المفردة ثم ثلثة الضريب والمتوسط على
قول والمضاعفة والاستفهام الحقيقي في طلب ^{لصن} باب

والتعريف

٢٢
والشدة في نحو زيد في الدار أم عمرو وفي الدار زيد أم في
والشدة وهي الدخلة على حلة مع حلول المصدر مما لا بد
سواء وما أبان وما أدى وليست شدة في نحو زيد بل هي الشدة
لهم أم لا تستغنى وما أبان أقسام فقلت ولا تكراراً لا تكرار
المشقة أن ما بعدها غير واقع وإن ما بعده كاذب غير واجب
أحد كما أن لكل لحم أحبه منها والتوبيخ وهي المشقة أن ما
واقع وإن فاعله يلوم نحو غير الله يخون والتقرير وهو ^{المشقة}
لحملت المخاطب على الأقرار والاعتراف بما بعد الهزة ويجب
أن يليها شيء قد تقرر وأية الفعل والقاملا والمفعول نحو تقرر
زيد وأنت ضربت زيدا وأنت ضربت وللهكم نحو صلواتك ^{علي}

ان تترك ما بعد اباؤنا والامهات واولادهم والذين يحبونهم
الى ربك كيف تعلمون والذين يحبونهم والذين يحبونهم
ويحبونهم والذين يحبونهم والذين يحبونهم
منى فذوالشيب يلعب تنبيه قد تنفع الهمة فعلا فذالك
انهم يقولون واي معنى بعد بائي كوفي فوفى بنى ولا
مناد محذوف اللام الامرو والها، للسكت الموقف لجل
حرف المضد في الخبر فوجاني فهد وملجاني زيد فنقول
اجل اذن حرف جواب وعزا مندهم يور وقال النثر
في كل موضع وقال الفارسي في تلخيص الجواب
المضارع مصدر متصل مفعول به الاستقبال المتصل

五

بالضم اولاء التانيه واذا وضعت عبدالواو والفاء جاز
في الوجدان اقل طرف للمضي من الزمان والقلب كذا
ظرفا غير فقد مضى الله اذا خرج بالذبح كفروا وقد يكون
به وبك لا مضى مضافا اليها اسم زمان مشعر بغيره فهو مضى
وترد ظرفا للمستقبل والتعجيل وهو حرف غزلة الادم
والتعجيل مستفاد من الكلام فعلان واللفافات تقع بعد
بيننا وبينها وهو ظرف مكان او زمان او حرف مبنو الفاعل
او حرف مؤكدا افعال انا ظرف مستقبل فاقل شرط منصوب
وتختص بالجملة الفعلية واما اخواننا السما والشفق فنناد
وقد تشمل الماضي فخرنا راو بخارة الآله وترد المفجاة

بالمجمل لا يسميه والحال فذلك بعد القسم فهو للبدل
 انا يغنى والخلاف فيها كاختصاصها آلا بالفتح والخفيف
 حرف استفهام نزل للتبيين فهو الا انهم هم السفهاء ^{للمتوهم}
 والانتكار نحو الاطعان الافريان عادية ^{للمتوهم}
 الامر ملك مستطاع وجوعه ^{للمتوهم} ولا استفهام عن النفي
 فهو الا امطبار الى ام لها جلا والعرض ^{للمتوهم}
 فيخص بالفعليته فهو لا يحبون ان يفسد الله لكم ^{للمتوهم}
 ذكره في آلا بالفتح والتشديد نزل للاستثناء
 وقد مضت وتكون صفة غير غير فيوصف بها
 وبها يهاج منكم وشبهه نحو لو كان فيها الله ^{للمتوهم}

فان

لنفسها وكقولها انعت فالفت بك فوق يان فليد بها ^{للمتوهم}
 الابغايا وعاطفة غير لزاوا فولا يكون للتاسر ^{للمتوهم}
 ظلا وزانته كافي القاموس ^{للمتوهم} والفت آلا بالفتح والتشديد
 فيخص بخص بالملبة الفعلية الخبر ^{للمتوهم} ال تكون اسما موصولا
 الذي وفروعه وهي الدالة على اسمي الفاعل والمفعول وفي الدالة
 على الصفة المشبهة خلافا وحرف تعريف وهي نوعان ^{للمتوهم}
 وجنسية وكل منهما تشد اسم فالعندية اما ان تكون ^{للمتوهم}
 معمودا كذا نحو فيها مصباح المصباح او فيها فواذها في ^{للمتوهم}
 او حضورا نحو اليوم اكملت لكم دينكم ^{للمتوهم} واجنبية اما الاستفراغ ^{للمتوهم}
 وهي التي تخلقها ^{للمتوهم} فيخص نحو ان الانسان لن يفسد ^{للمتوهم}
 خصا به الافراد وهي التي تخلقها ^{للمتوهم} اجازة نحو زيد الرجل ^{للمتوهم}

اي الكلام في هذه المنقولات تعريف لما هيته وهي التي لا تخلو
 كل صفة ولا يجازا فهو جعلنا من الماء كل شيء حي ^{بأن} وما
 وهي لا ترفى في علم فارنت وصفه نحو البيت للكعبه وغيره
 تدخل على العلم المنقول بل هو جافه الاصل والاعلى وخرها
 على المنقول عن الصفة كالحارث ولعن وقد دخل على
 المنقول من المصدر كالفصل وعن اسم العين كالنعمان
 والباب وهذا النوع موقوف على السماع ^{لغريب} وتنبه ومن
 ان تاتي الالاستفهام وذلك يحكم من قطرب بن ^{النفك}
 بمعنى هل فعلت الى حرف جر ^{نشأ} لا نهاء الغائز زيا
 فوائدها الصيام الى الليل ومكانه نحو من المسجد الحرام

لا يجوز

الى المسجد الاضواء والعبادة نحو من انصارى الى انفسه للنسب
 نحو رب السجن حبلى ولم يولد الا لادم نحو والامر اليك
 ولما افسد في فو يجمعكم الى يوم الفضة والابداء بها كقول
 نقول وقد عاين بالاكور فوقها البقي فلا يروى الى ابن ^{حمدا}
 عن فو ولما افسد عند كقول ام لا سبيل الى الشاب وذكره ^{شعر}
 الى من الجن السلسل وللثوبد نحو فليجل انفسه من الناس ^{أي}
 اهلهم بفتح الواو اي فوائهم ام حرف نداء للعطف ^{منقطعة}
 فالمصلة هي الربطة ما بعدها بما قبلها وتقع بعد همزة التثنية
 او بعد همزة بطلبها واما النعيبين والفرق بينهما ان الاول
 لا تثنى جوابا وان الكلام معها قابل للتصديق والتكذيب

وان ضلوا لا يقع الا بين جملتين وان الجملتين معاً
تأويل للفردين والثانية لبسك والمقطعة هي
كبد وزائدة وهذه لغة ابو زيد وحرف غريب وهذه
لغة حمير أما بالفتح والتخفيف حرف استفتاح خبر
الاكفولة اما والذي اكبر افعالك والذي امارت به
والذي امره الامر وتكون بمفعولها او افعالها على اختلاف
منه وهي ما بسطة او مركبة فيه خلاف فاعلم ان
مركبة من كلمتين المفعول وما اسم مفعول وفعل
التي هي في المعنى اما بالفتح والتخفيف بدخول
للزوم الفاء بعدها فاما الذي انما يفعلون انما
وتفصل نحو اما الفينة وتوكيد نحو اما زيد فمطلق

اما

اما بالفتح والتخفيف بدخول الف على المشهور وتكون للتشك
نحو جازي اما زيد واما عمر وللهام نحو واخرون مرحون
لا ماسا ما يعذبهم واما بنوب عليهم والتخفيف نحو اما ان
واما ان يكون اول من الف واللام بعده نحو علم اما انما او
صفا وللنفصل نحو اما شاكر واما كفور واما لان ^{المطوف} صلا
عليها ولا ينفك الثانية من الواو او حرف فلفظ
للتشك نحو ثبت يوما او بعض يوم واللام بها م نحو انا واما
على هذا وفي ضلال مبين والتخفيف نحو تخرج هذا اخي
والا بعده نحو جالس العلماء او الزهاد وهذا لا يقع الا
الطلب والتخفيف نحو الكلمة اسم او فعل والحرف والتخفيف ما ادرك

اسلم او وضع والشرطية نحو لا ضربت بك عشت او مت
 اي ان عشت بعد الضرب بان مت والتبعيض نحو
 كونوا هودا او نصارى والاخراب نحو وارسلناه الى
 الفانبيدون ومعنى لا ينصب المضارع بعدها
 بان مقدرة نحو لا قلته او لم ومعنى الى وهذا
 نحو لا لزمك او تعطيني وقد تكون المطلق اجمع
 كالواو نحو واول على انفسكم ان ياطوا من يومكم او
 يبيت اياكم ان بالكسر والسكون تكون شرطية
 نحو ان يتهوا بعضكم كما قد سلف وقد تفرق
 فتلين انها الاستثنائية لا تنصرف وقد خروا

واحدة

واحدة قد دخل على الجملتين نحو ان الكافرون الذي فسد
 وان اردنا الا الحق وفعل من قال لا تاني نافية لا واما
 الاو لا تاني كل نفس لله لعلها فظا مردود بقوله ثم عندكم
 سلطان ونخفف من المعلة وقد مر ان تاني نحو ما ان
 تاني انكم ومعنى تدوم من ان نفعت الذكور الذي
 في ان بالفتح والسكون تكون اسما وحقا فاسم ضمير
 في قول بعضهم ان فعلت لسكون النون والاكثر من على نحو
 والاسان بالالف وحقا وضمير فاعل فاعل انتم انتم
 اذا الف حرف ابتداء والحرف يكون ناسبة للمضارع وتقع في
 فتكون في موضع رفع نحو وان مضوم واخر لكم وبعد لفظ وال

غير الباقين فيكون في موضع رفع نحو البرهان للذين
 آمنوا ان تخشع قلوبهم ونفسهم وما كان هذا التران
 ان يفترى من دون الله وخفف نحو من قبل ان يات
 احكم الموت ويخفف حيازا بعد الفاء على
 صريح كقوله ولا يبرها^ن وتقر عني وبعد كلام
 اذا الرقعة بالانوار اسلمت لا دخل الجند ووجبا
 بعد ختم لادام الجود وهي مبنية بنفي محض^{طلب} او
 بالفعل نحو ما كان الله بعد بهم واومعوا الى اولا
 كالموت وفاء البينة وواو العينة المبني
 بنفي محض او طلب بالفعل وحرف عني الموكا اذا

ستقام

الاستقبال نحو اسحقى ثغريا الشمس واسلمت قولا
 الجند فان اردت العاك كانت حرف ابتداء وتكون مخففة
 من التقليل كما مر من نفسة وغيره لراي نحو فاجنا اسبه
 ان اصنع الفلك باعيتنا ورائد التركيد نحو فلما اجا
 البشر تنبى^ن وقد كوفي في معان اخرى لان وهي^{المتن}
 والتاثير كما المكسورة ومعقولا قبل منه بل يحبوا ان جاء
 منذر ومعقولا قبل منه بين اسلكم ان تضلوا واجا^ن
 كقوله اذا ما غدا قال ولدان اهلنا نعالوا الى انا^ن
 الصبي يخطب^ن ان بالكسر والتشديد حرف توكيد
 فتقدمت وحرف حباب كنتم كقول ابن الزبير^{كها}

لمن قال لعن الله من حلفني بك ^{ثبته} واني
 ان فعله ما يناسبه الجاعة الموت من ^{الابن} وهو
 الغيب ومن ان يعنى قريب او مسند الغيب ^{على}
 من الابن ومنى للفعول على لغز من قال في رد
 بالكسر او فعل اسر للواحد من الابن او الجماعة ^{الاش}
 من الابن او من ان او الواحد مؤكدة بالنون من
 وای معنی وعد كقولك ان هذا للبحر الحسناء وای
 من اخبره بخلافه ومركبة من ان التثنية وانا
 كقول بعضهم ان قائم ای ان انا قائم ^{لبيد} انت بالفتح
 حرف اكيد ويحول الجمل بالصدر كما مر ولكون ^{لغة}

سبح

في كل كقول بعضهم انت السوف انت تشرى لها اي بالكسر
 والسكون حرف عاب كغم فخر هو فداي وطلب انه اخي اي
 بالفتح والسكون حرف فخر وما بعدها عطف بيان او بدل
 لا تسوخ خلافا للكوفيين وصاحب الفتح والمشتق ^{لنقل} ونسقل
 كما مر ^{سار} اي بالفتح والتشديد اسم ثوب للشرط فخر ايا ما ذكره
 اعني والاستفهام فخر فداي حديث بعد يومنون والموصول
 فخر لغز من كل شعبه ايم اشد على الرحمن بها وتكون ^{على} والذ
 معقول الحال فتقع صفة لتكون فخر بد رجل اي رجل وحال ^{فخر}
 كما مر بعبد الله اي رجل ووصلته الى هذا ما قبله ايا حرف
 فخر لنداء القريب وقيل لنداء القريب والبعيد وليس ك
 فخر ايجلي نعمان بانه جليا ^{فخرها} نيم العبا خطير الى نيمها وقد بدل

ما كقولنا فاصحح بها ان يكون جها وبقول من فرج
 هيا ربا حرف الباء الباء المفردة حرف جر ثم للدلالة
 ام لا فمنا و مجازا فهو مرث بزبد وللقد نر فخذ
 الله بنورهم والاسمعة نر فخذ كذب بالقلم واللسان
 انكم ظلم انفسكم باخذ ذكر العجل فتوبوا والصاحبة نر
 بسلام والظرف نر فخذ فمركم اندهيدر والسيد
 كقولنا فليست بهم فوما انما ركوا شروا الاغارة فرسانا
 وركباننا وللغالب نر فخذ هذا الجذا والجماعة نر
 بخيرا والاسم معلا نر فخذ فمركم ان ناسه فبطار
 وللبعض نر فخذ بشرب بالعباد الله والقسم نر فخذ
 لا فخذ كذا وللغاية نر فخذ الحرف والتوكيد لما

راد

في الفاعل نر فخذ كفي بالله شهيدا وفي المفعول نر فخذ لا فخذ
 بادبكم الى الملكة وفي المبتدأ نر فخذ جيبك ورم او في
 نر فخذ ما زيد مقام بل حرف عطف ان لا فخذ فخذ
 بعد اثبات حرف الحكم عن المصروف اليه الى المفعول المعطوف
 وبعد النفي والنفي نر فخذ الحكم للاول واثبات ضد الثاني
 او نفل كذا اليه عند بعض وقد نر فخذ التوكيد نر فخذ ما قبلها بعد
 النفي خاصة وان لا هاء جملته فحرف ابتداء على الصحيح بل حرف
 موضع للايجاب النفي محذوف كان النفي نر فخذ نعم الذين كفروا ان
 لن يعقوا قل بل او مفرضا بالاسم فها هم نر فخذ بل
 بعد وبن بد بالهم وهو اسم ملازم للاضافه الى ان و صلتها و

يكون

معنوه غير الا انه لا يقع مرفوعا ولا مجرورا بل منصوبا
ولا يقع صفة ولا استثناء متصلا بل يستثنى ^{بفتح} في
خاصة ترفعن الا حروف الساقون بديانهم او نوا
الكتاب من قبلنا وتكون بمعنى من اجل اننا ارفع من
نطق بالاضاء بديان من غرض بكسر اسم ليع ^{معينه} و
بمعنى الترتيب واسم مراد فكيف وما سببها منصوب
على الاول ومفعول على الثاني ومرفوع على الثالث
وتعربا بناء على الاول والثالث وعربا على الثاني
اجل حرف معنى نعم واسم محل معنى بكفي واسم مراد
بحسب حرف التاء التاء المفردة اما متحركة ولما
ساكنة فالمفردة في اول الاسماء فهو حرف ^{للفهم} فجر

وخرجه
من

وتختص بالنسب باسم الله نعم ويباقي الوان في وثيق
الكعبه ونا الحسن وان كانت في اخرها نهي من خطاب
كانت وان كانت في اخر الاضال فهو ضمير كقوله ^{لنا}
الساكنة علا مثل الساكنة في اخر الاضال ^{بها} وبارك
ثم ادرب ولا اكثر غير كما معهما بالفتح حرف التاء ثم
عطف فقتل الشريك في الحكم والترتيب والميل ^{لله} و
بمعنى للذي تم بالفتح اسم يتار به الى المكان البعيد نحو
وان لقنا ثم الاخرين وهو ظرف غير منصرف حرف ^{حسين} التعميم
بالكسر حرف جواب بمعنى نعم لا اسم بمعنى حقا فيكون مصدرا
ابدا فيكون ظرفا خلافا لبعض جلال حرف جالب بمعنى نعم ^{اسم} انما

بمعنى عظم أو كبير أو أجل حرف الحاء شائنا
 وقد مضت فعلا جامدا وفعلا ماضيا
 المصدر ما قبلها أو إلى اسم فاعل أو إلى بعض مفعول
 جارا أكثر أو ضارضا مفعلا قبله وللشدة نحو حاش الله
 وصل هو اسم بمعنى برائة أو فعل بمعنى برئت أو اسم بمعنى
 أبرء خلا ف حرف رفع عاطفة لطلبوا جمع كما الواو إلا أن
 المعطوف لجاء مشروط باموران يكون ظاهر لا مضرا
 ويكون إما بغير من المعطوف عليه أو جزمه أو كالأخرى
 والفتحة في اللسان قد خلعت بفتح دخل الاستثنا
 وتنتج حيث تنتج وتكون غائبة ما قبلها أما في زياتا و

وجاءت في زياتا

وجاءت في زياتا إلى الان المجرى بها لا بد من يكون
 ومسبوفا بذى الحياء وقد نصب المضارع بان قد مضى
 لا يخالذا فاللوكوفين فتح تكون مفعول نحو حرفي
 موصوفين وكهلا يزالون بقاؤكم خوف بدوكم ومعنى لا
 والله لا يفعل حرف فعل وحرف ابتداء فتدخل على المفعول
 المرفوع والجملة لا تصب في حيث اسم للكان انفا فالواو
 عند الاختصاص يلزم الاضافة إلى الجليلين ولا أكثر إلى الفعلين
 حرف الخاء خالذا قد حرف جار للفتحة ووضعها نصب على
 الكلام فعلا مستعديا ناصبا لروفا عليها كفاعلا حاشا للجلد
 حالها ومثلا فتد على اختلاف فيها حرف الواو رب حرف
 خلا فاللوكوفين فليس للفتحة بل بالفاء خالذا فاللوكوفين

بمعنى عظم او يسيرا وجل حرف العا حاشا زيدا ششياء
 وقد مضت فعلا جامدا وفاعليها مشروجا باعادا
 الى مصدر ما قبلها او الى اسم فاعل او الى بعض مفعول مشروجا
 جارا كثر او ضا منصرفا قبله وللشئ زيدا نحو حاشا لله
 وهذا هو اسم بمعنى برائة او فعل بمعنى برئت او اسم بمعنى
 ابرء خلا في حرف ترفع عاطفة لطلو اجمع كما الواو الا ان
 المعطوف لهما مشروطا بمراد ان يكون ظاهرا لا مضرا
 ويكون اما بعضا من المعطوف عليه او جزء منه او كائنا
 والاضا بظفي فالسا نانا ندخل حيث يصح دخول الاستثنا
 ويتبع حيث يتبع وتكون غائبا قبلها اما في زيدا ^{نفسا}

بجاء زيدا

وجاء زيدا بقرينة الى لان المعجزة لجا لا بد وان يكون ^{فيها}
 ومسبوفا بذات الخبر وقد نصب المضاف بان مقدرا بعد
 لا يخالذا فاللكن في بين فتح تكون بمعنى الى نحو حرفي رجع
 موسى وكى نحو لا لون بها لولكم خوف بدو كمر ومعنى لا
 والله لا فعل حرفي فعل وحرف ابتداء فدخل على المضاف
 المرفوع واجلها لا سبب حيث اسم للكان اتفاقا والوزن
 عند المختصين يلزم الاضافة الى اجلين ولا كثر الى الفعلين
 حرف الخا خلا فدخل حرفا جارا للشئ ووضعها نصب على
 الكلام فعلا متعديا ناصبا لروفا عليها كفا عا حاشا لجلها
 حالها ومثاقف على اختلاف في الحرف الواو رب حرف
 خلا فاللكن في بين فليس للتقليل وانما خلا فاللكن في بين ولا

لا استغلا. اما ما اخبر به على السطح او حكما فهو لم
 ذنب واللبا فانه كقولنا اذا رخصت على نوبتير والتعبد
 فهو لكبر واتق الله على اهدىكم والظرفية فهو دخل المنة
 على من غفلت من اعمالها والمصاحبة فهو رائي المال
 والاستدراك والاضراب كقولك فلان لا يخذل
 الجند بسو منعه على انه لا يباس من خراسان
 فهو واذا اكثرا على الناس يستوفون ويعقبوا
 فهو جوق على ان لا اقول وزائدة للتعويض
 واسما يعقوفنا اذا دخلت عليها من خور كبت من
 وفعلنا اخوان فروع عالا في الارض عن تكون خرابا

دبر الان

وهي اللبا فانه اخبر عن البلد واللبا فهو لغيا
 يوما لا يخبرني فخر عن فخر شينا والاستغلا، فخرنا
 بفعل عن فخر والتعبد وما كان استغلا رايهم لا
 الامن موعده والظرفية فهو وامر سارة الصوم حيث لهم
 ولانك عن حمل الواحدة وانا والاستغلا وشملوا لرب
 السهم عن القوس ويعني بعد فخر جفوت الكلمة
 ويعقون فخر الذي قبل التوبة عن عباده ويعقوا الباء
 فهو ما ينطق عن الحمى وقد تكون زائدة للتعويض
 فخر اخبر عن ان فخرنا احامرا فخرنا الفخر عن جنك
 تدفع وخرنا صدرنا في فخرهم واسماع من كثرنا

فليلا أخرجهت من من يمينه وفعل على عن يميني
 من المطهر نفا وكف سنوح واليه من طبع عوص
 طرق لا شغراف المستقبل كما بدا إلا انه مختص بالانفي
 وإن أضيف فغريب ولا يقيني وقيل اسم ضم غسي
 فعل مظم ولا حرف مظم خلافاً للقلب وابن السراج ولا
 حين ينقل بالضمير المضروب خلافاً للسيبويه على
 بلا من خفيته اسم بمعنى فوفى كما يستعمل الأجر من ابن
 أو غير من صنف حرف الفاء الفاء المفعلة زو
 عاطفة فيفيد التعقيب والترتيب كقولك
 أو عنوا وارتبط الجواب وشبهه كما مر في البيت

فكره

ففكره موسى ونعني ثم انهم خلقنا النفثة يافز
 فخلقنا العلفه مضغرة وعفى الواو كقولنا
 نيك من ذكرى جني فنزل بسقطا الذي بين اليجر
 فويل وقد تحذف نحو من فعل احسنات الله شكر
 في حرف جر نو والظرف شبه بنوعيه والمصاحبة
 ادخلوا في ام والقلب نحو فذا كن الذي للنسي
 والاستعلاء نحو اصلبتكم في جذوع النخل واللفا
 نحو فاما مع اخوة الدنيا في الاخر الا مليل ونحو البا
 ويكب يوم الروع منا فوارس بصيرون في طعن الباك
 والحق ونعني الى فردوا ايديهم في افهامهم ونحو

فخرج على قدمي زينة وللتوكيد نحو قال اركبوا فيها ^{للمعنى}
 نحو ضربت يميني وغيثت يميني فكون فعلا نحو في عهدك
 واسما نحو نظرت الى فبك حرف الكاف فذكره
 منجوب واسم فعل بمعنى بكف وحرف نحو مع لم
 فبدل مع المضارع وحرف ترفع مع المضارع فبدل مع
 وحرف فقبل مع المضارع وتقرّب الماضي من افعال لهذا
 التزم معه فذكره ومقدّمه قطا ترفعها الاستفهام
 الماضي واسما بمنجوب واسم فعل بمعنى كفى وكثيرا
 تولى بالقاء وفيها الفاء ولا تجماع الاستفهام وحرف الكاف
 الكاف المفردة ترفع حواجا وهي التثنية نحو زيد ^{للمعنى}

والمعنى

ولا تعليل نحو واذا كره كما صدكم ولا استعلاء مثل كثر
 لمن قال كيف اجبت اي على خبر كره المضارع والكوفيين
 واللباسه نحو سلم كما نزل وصلا بفعل الوقت ^{كبد} وللز
 فليس كذلك في غير جازمه وحرف خطاب ^{للمعنى} للآخرة
 الاشارة والمضارع المنفصل المنسوب واسما جارا ^{للمعنى} القول
 ثلث كغجاج جم يفتك من كذا البر والمهم وغير جازمه
 مضمر منصوب او مجرور كى تكون اسما مختصرا من كيف كقول
 كى يفتكون الى سلم وما تشرت فذا ذكر ولظا الججا ^{للمعنى} ينظم
 حواجا را فتدخل على الاستفهامين كثيرا وعلى المصدر
 مضمره حواجا صبا فتدخل عليها لام التعليل نحو لكباد ^{للمعنى} اسما
 كغزيرة واستفهامين وتشر كان في الايام والاسباب ^{للمعنى}

والافتقار الى التميز ولزوم الصدر ونجف الخبير
بغير التميز فهو كان او مجموعا ويكون الكلام معها
محملا للصدق والكذب واستقنا عن الجواب ^{بعدم}
اقرار الاسم المبدى بالهتء بخلاف الاستفهامية
كلا حرف مع على الاصح لا اسم بمعنى خا خلافا
للكا ونا عيب ولا معنى الا الاستفهامية خلافا
لا بجام وموافقة ولا حرف بمعنى نعم خلافا ^{للفراء}
وابن شهيد كل اسم موضوع لاستغراق انما
المنكر والحرف الجمع واخرا المفعول المعرف ولزوم
منا والنية او معرفة فتدل على الرفع ^{فنا} فاجبا

الى

الى اسم ظاهر مماثلة لفظا ومعنى وتوكيد المعرفة وفان
الهموم ومع نجيب انما انها الى اسم مضمرة راجع الى المنكر قبل
وقد يخالف الفاء وغيرها جسد بلنا بعضا للعوامل فتقع ^{فنا}
وغير مضافات بينها ^{الا} ولان لفظ كل مفرد ذكر ومضاف
بحسب ما يضاف اليه فان كانت مضافا الى منكر وجب ^{انما}
مضافا وان كانت مضافا الى معرفة يجوز الوجهان وان ^{قطعت}
عن المضافة لفظا يجوز مرعات اللفظ والمعنى الثاني
اذا وقعت كل في خبر النفي كان النفي موجها الى الشمول ^{خاسد}
وانا وبمفهوم ثبوت الفعل لبعض الافراد الا اذا دل ^{على}
ان لااد شمول النفي لا النفي الشمول وان وقع النفي ^{فنفق} خبرها

السبعين كل فرد كيف تود شرطه فيقتضون فعلين
 منفق اللقطا غير مخبرين معنى خلافا للكوفيين
 واستفهاما يستفهم خبرا ومفعولا وحالا وهو اسم
 حرف اللام اللام المفردة حرف باتفاق وهو ^{لام}
 وغيره ^{لام} فالعالم ^{لام} عالمه الجرم ^{لام} والجم ^{لام}
 للنصب خلافا للكوفيين فالعالم الجرم كونه مع كل
 ظاهر الاستغاث ومقتضى مع كل مضر الا الباء
 وتود الاستغاث نحو الحمد لله ولا اختصاص ^{الحمد}
 للمؤمنين والملك فعلا ما في السموات والارض
 والملك نحو هب لنور يارا ^{الشمس} والشمس ^{الشمس}

من غفرنا

من انفسكم ازولجا والتعبد فغرضه التناوب والتوكيد
 النقي وهي لام الجود وتدرت وبمعنى لا نحو كل يوم ^{لا}
 معنى ومعنى على نحو ما الجنبه ومعنى في وضع الملاء
 القسط اليوم الغنى ومعنى عند نحو كنبه ^{الحسن}
 ومعنى بعد فخرام الصلوة لدلك الشمس ومعنى من نحو
 سمعت له صرخا ومعنى مع كقولنا فلما نفرنا كان وما ^{لما}
 طول اجتماع لربنا ^{لربنا} معا والتبليغ نحو طلت ^{الغاية}
 فقولك بنا دى كل يوم لدا لورث وابنا ^{للضم}
 والتعجب معا كقولنا لا يبقى على الايام ذو حيد ^{مستحضر}
 الجهان والاس والتعجب فقط نحو يا لاء ^{والنفذ}

ما احتجب بها لعمري وان اردت اما للتوكيد بين الفعل

ومنهو بين المضاف والمضاف اليه او للتوضيح

ضعيف فوما اجفى لفلان وسبقا لزيد والعالمه ^{للخير}

قد تقدمت وغير العالمه انواع لام الابتداء ^{فانها}

تاكيد مضمون الجملة وتخلص المضارع للحال ولما صد

الكلام والى انك في خبر المبتداء وان كان ^{مفعول} وذلك

الثاني لا ري وجواب القسم ولو لولا والمولدة

وهي الدخلة على اداة الشرط واللاحقة لاسماء ^{تليها} الا

ولام التجب غير الجارة ولا م ال لا تكون نافية

وناهية وزائدة فالناقبة تكون عالمه غلبت وان قد

مضاد عالمه شرط ان يتقدمها اثبات ولا تترن بها ^{لنفس}

ويقال متعلقاه وجوابا منا مضان نعم والناهيته ^{لنفس}

والزائد دخولها فوما صنعتك الا لاجداد امرتك ^{لنفس}

فيل في كلمة واحدة فعل ما من عفو نقص فوله ^{للكم}

من افعالكم وفيل في كلمة واحدة لكنها مأخوذة من اصل وفيل

وكلمات لاه الناقبة والناه زائدة في اول العين ^{لنفس}

شرطية فتقتضي امتناع ما يليها واستلزام التاكيد

تقتصر بالماضي ومعنى ان الشرطية الا انها لا تجزم خلافا

لبعضهم ومعنى ان المصدرية الا انها لا تنصب واكثر
 وضع هذه بعد وداوود هو قد والوند من
 مذهبون ابو واحد كرويع الف سند وبعي
 الا انها لا تنصب ولا ترفع نحو فلان لنا كذا للعرض
 فلو نزل عندنا فتنصب خبرا والتقدير هو
 وانما النار ولو بشق تمرة لو لا حرف تنفي
 امتناع جوابه لوجود شرطه وتختص بالجملة
 الاحبة المحذوفة الغيبة الباء و قد للتخفيف

والعوض

والعوض فتختص بالمضارع ولو ناولا وللنوين
 تختص بالماضي وبلا تكون حرف استفهام نحو لو لا ان
 الى اجل قريب وناقضه يعنى لم نحو لو لا كانت
 امنت اى لم تكن فالحال الهوى لو ما كلوا فلو ما
 فبلا كونه وفي الشرط نحو لو ما تابنا باللائكة
 ومبايعة للتخصيص كذا لم حرف جزم لنفى الصانع
 وقلب ما ضياء وليس اصله اخلا فاللفاء وقد نفي
 كقول لو لا فوارس من نعم واسرهم يوم الصلابة لم يوفون
 بالجار لما نزل لو بطل مضمون جملة لوجود مضمون اخرى

وتختص بالماضي فلو كانت فت وهاء حرف

افطره خلاف وحرف انشأ، فتختص بالماضي

الاسم فلو كان كل نفس لما علمها حافظ وجاز

للفصاح كلف ونفرتان في خمسة امور

حرف نفى ونصب واستقبال وليس اصله اخلا

للفراء ولا ان خلافا للعنيد والكسائي في

توكيد النفي ولا ناسب خلافا للرخشي وتالي

للعاء كقولك اني فوالا لستم لانك لم خالدا

خلو الجبال وقد يخرج بها كقولك فلن تجل للغبين

بعد النظر

عبدلنظر لكن ساكنة النون مخففة من ا

المثقلة وقد مضت وعاطفت بشرط ان يقدما

نفي انتهى ولا تفترن بالواو وبعد لا تستعد

مع المفرد الا بالواو حرف اللم ما زوا اسميه

فلا اسميه معرف ونكرة فالمعرفة ناضنة وهو

وتامة وهو عامه مخوان يبدو والصفات فتماهي

وغاسنة فغسلت غسلا نهما والنكرة مجردة عن

الحرف ومضمة فالجريدة ناضنة وتامة فالنا

اما موصوفة فهو مريد بما عجب لك او صف

فموشلا ما بعوضه والنا من تقع في ثلثة

باب ثم نحو غسلة غسلا نغما اي نعم شيئا وبأ

التعجب نحو ما احسن زيدا اي شئ احسن زيدا

واذا اراد والمبالغة في الخبر عن احد ^{كثرا} لا

من فعل الكتابه فخوان زيدا ما ان يكتب اي ^{مخالف} لا

من امثال الامر هو الكتابه والمنقصة ^{منها} اي

ويجب حذف الفها اذا كانت مجردا نحو عمة

بنسألون وشركهين زمايند وغير زمايند

والحرفين زمايند شبهه بليس ففترت ومصلته

زمايند وغير زمايند وكافه عن العمل هي

تثنية

تثنية اسام كافه من عمل الرفع كقولهم صدق فلان

الصدوق وقيل اتصال على قول الصدوق يدوم ^{فنه}

من عمل النصب والرفع فذا اللحن ان ولواها وكذا

من عمل الجر فذا اللحن الحرف وفاروف فاهوف ^{والكاف} رب

وللباء ومن والظروف بعد وبين ولذو حيث ^{منها}

وهو عوض وغير عوض فالعوض نحو ما انت انطلق ^{منطلقا}

وفي نحو اقل هذا اما لا وغير العوض تقع بعد الرفع

والناسب وبعد اجانم وبعد اخاضر حفا كان ^{الاسما}

من حرف جر ثوب لايندا القابله زماينا نحو صمت من

يوم اجمدا او مكانا نحو من المجد الحرام وللشيعه

فومهم من كلام الله واللبيبين فوجذبوا الحبيب
 من الاوثان وللعليل كقول بعض حباي^ي يعني
 من مهابته واللبيل فواخرجتم بالحياة الدنيا من
 الاخوة ويعني فوجذبوا القاسية قلوبهم يعني
 الباء فوجذبوا اليك من طرف خفي ويعني
 فواذا نودي للصلاة من يوم الجمعة ويغيب
 فوجذبوا عنهم ويعني على نحو فغفراهم من الغم
 ويعني الى نحو راسد من ذلك الموضع والفضل
 فوجذبوا العلم الفسد من المصالح والفسد عن العلم

فوجذبوا

فوجذبوا من جمل ولوكيد العموم فوجذبوا
 من احد من بالفتح نود شرطه وموصولة^{بها} يعني
 موصوفة فوجذب من محب اليك وفيد نود تكون^ن
 محل عليه فوجذب من هو في روعا لاني^و كما
 بيطر لا مركبة من روعا ولا من ماما خلافا^{لها} لاني
 ولود للزمان مع تضمن معنى الشرط فوجذبها^ا اننا^ا نبت
 وللزمان والشرط كقول وانك^ا ما تعطيك قوله
 وفوجذبنا^ا لا منتهى الذم اجمعا ولا مستفهام فوجذبنا^ا
 اجمعا^ا بها اليه اودي بنعلي وسر باليد مندي

حرفا جو معنوی من ان كان الزمان ملحقا بمعنوی
 ان كان الزمان ملحقا بمعنوی من الى ان كان معنوی
 فو ما را بشه من يوم الجمعه و معنوی من و ذلك انما
 وان ولها اسم مرفوع فاما مبتدأ وان وما بعدها
 وفعل بالعكس وفعل ظرفان مضافان لمحذوف
 فعلا وبقي فاعلا والاصل من كان يومان
 وفعل خبر مبتدأ محذوف وفعلها الجملة
 والاسم مضافان اليها حرف التوكيد
 المفردة على رغبه و جبروت التاكيد

وتقبلت وتخصات بالفعل وفعلها فاعلا
 الشهوات و توكيد بها صيغ الامر لم الاصل
 التعجب لا توكيد بها الماضى والمضارع ان كان
 الحال اما ان كان الاستقبال توكيد بها وجوبا
 والنون وهو نون تاء ساكنة تلحق
 لتوكيد واذا خمسة نون التمكن وهو
 الاخر للاسم العرب المنصرف اشعارا ببقاء على
 وان لم يشبه حرف نون ولا الفعل فيمنع من
 كزيد و زيد ونون التوكيد وهو الاخر لبعض

المنبسط فربما بين تعريفها وتكثيرها وتقع سماعا
 في باب اسماء الافعال وبما ساقى الاعلام المتخوم
 بوزن ونون المقابل وهو اللاحق بجمع التثنية
 السلام كسلمات ونون العرض وهو اللام
 عروضا اما من حرف او من مضاف اليه مفعلا كما
 او جملة نحو جوار وكل يموت ويعود ونون
 التثنية وهو اللاحق للفوا في المطلق بدلالة ^{حرف}
 الاطلاق وزاد الاختصاص والعروضون فمما ساقى

مقرون

سموه الغالي وهو اللاحق للفوا في المبتدأ كقول
 وثام الاعاق وخاوي المخترف وذاو بفتحهم ساقا
 سماء الضريرة وهو اللاحق لما لا يضر في كقول
 مغلث اخذ حذو عنده فقال لاك الويل انك
 مجلب والمناهي النعم كالتقدم ونون الاناء
 فهو يذهب ونون الوقاية ونون الفعل المنفرد
 والجامد واسم الفعل والحرف وقد مضى تفصيله ^{نعم}
 حرف ضد بن اذا وضعت بعد الخبر واعلام اذا وضعت
 بعد الاستفهام ووعدا اذا وضعت بعد الطلب ^{حرف}
 الواو الواو المفردة تورد عاطفة لطلق الجمع فتعطف

التي على مساجد مخوفنا واصحاب القبلة
وعلى سائر مخوفنا ولسنا نوحا و ابراهيم
وعلى اخيه هكذا لك يومك والى الدين
من صلاتك ومخرج عن افاده مطلقا جمع قد ولما
او بمعنى او في القسم مخوفنا الكلمة اسم وفرد
وفي الابلحة مخوفنا الحسن وابن سيرة
وفي الخيرة فقا لوانا فاختارها الصبر والبكا
فقلت البكاء اشقى اذن اغلبني ومعنى بار
اجر مخوفنا اعلم ومالك ومعنى لام الغلبه

مخوفنا

مخوفنا الشانود ولا نكذب ولا سينا فقولنا
لكم ونفري الاحكام والاحال مخوفنا زبد
طالعنا والفسم فمختصا بطاهر ولا يعلق الا بعد
مخوفنا الهز ان الحكم وان ثلثها واخرى فالثانيه
والاحاج كل الى جوابي مخوفنا البنين والزيتون
ومعنى مع فوسرث والهيل ومعنى رب ولا غل
الاعلى منكرو منعلفها كنعلفها وللصرف وهو ان يكون
معطوفه على كلام فاول حادثة لا يستقيم اعاد
على منعلف عليها وقد تقدم ذكره ونرا انه مخوفنا

جاءها ونفت ابوابها وضرب اذكارها والرجال

فاموا وهي اسم على الاصح وعلا من جمع المذكور في لغة

طخوا كلوني البريخت حرف الهاء الهاء المفردة

على اوج ضرب الغائب وتعمل في موضع الجوز ^{لنصب}

فوق الراحبه وهو جارره وحرف الغيبة

وهي الهاء في اياه وحاء السكت وحاء الثابت

حاء تكون اسم فعل بمعنى خذ وقد مضى وحرف ^{تثنية}

وضمير التثنية فتعمل بمرور الموضع ومنقول

انحر فالحها فجورها هاء حرف استفهام فطلب

بها الضمير في الايجاب وتنفرد عن الهزة بلخصا

بالضمير في الايجاب وتخصها المضارع بالضار

الاستفهام وتعيد دخولها على الشرط والعالف وان

واسم بعده فعل وام وباراده النفي بالاستفهام بها

وتجبرها بمعنى قد نوهل الى على الانسان حين حرف ^{البا}

البا المفردة تكون ضمير اللوثة نحو تقوين وفي

وضمير المتكلم نحو غلاي وحرف انكار ان يدينه خذ

فوقدي وحرف المضارعة وعلا من للتفخير يا حرف

نوللنداء وقد سبقت الباب الثاني في الكلام

وهو على ما مر من اخبر من الجملة وهي اعم من ان شرطه

الافادة بخلافه لانها عبارة عما تضمنت كل من ينسب

لكل كلام جملته لا ينعكس الا ترى يقولون جملته الشرط

وجملته الجواب وجملته الصلة وليس كلاما نقسم

فان بدأت باسم فاسم كذا فقام وان مضى

خبركم وان زيدا قام او لا عبرة بالحرف وان بعد

ففعلة كقام زيد وهل قام زيد وزيدا ضربا ^{عندنا} قيا

وان لم يمتد من المتركبين استجارا اذ المقدر كالمذ ^{كبير}

نقسم اخوان وقع خبر افعلى وان كان خبرا ^{لمبدأ}

في الجملة فكبرى نحو زيد قام ابوه فقام ابوه صفى

وهو امر

والجمع كبرى وقد يكون صفى وكبرى بلعبا بغير نحو

زيد ابوه غلاما شرط ففتح هذا الكلام جملته كبرى ^{غير}

وقد لا يكون صفى وكبرى كقام زيد تفصيل الجمل

الاولى محل من الاعراب مع الاولى الواضحة خبرا ^{منها}

رفع في باب المبدأ وان ونصب في باب كان وكما

ولا بد منها من خبر مطاوع ذكره ومقدرا ^{ثقلت} الا اذا

على المبدأ على شاملة او اشار المبدأ وكانت ^{لمبدأ} نصرا

الواضحة او قد مر في التالفة ^{مقام} ^{الثاني} الا ان الواضحة مفعول بها عليها نصب الا اذا اتم

الفاعل ونحو قوله ان باب الفول ونفع محبدا ^{لنقل}

ومفعولنا هنا الظن فتأملنا العلم ومعلقا عنها العلم
 فهو لنعلم أي الخبيرين لصحوا الواقعة المضاف إليها
 وعملها الجزم ونفع بعد اسماء الزمان ظرفا كانت أو
 ولا نفع بعد اسماء المكان لا حيث الخامسة الزمان
 جوابا لشرط بيان وعملها الجزم إذا كانت مفعولا
 أو إذا الفجائية ولذا لا دعونها فاق الجزم للمفعول
 وكذا القول في شرط السادسة الثانية فلو
 وعملها بحسب فرفع في نحو من قبل ان يأتي يوم
 فيه ونصب في نحو وانقوا بها ترجعون في الدنيا

وجوز في قولهم لا ريب فيها السابعة الثانية مجاز
 لها عمل وعملها بحسبها ونفع نسفان لم يقدر الواو
 للمحال ولم يقدر العطف على الجزم الكبرى وبدلا إذا
 الثانية أو في بناء المراء من الأولى نحو وانقوا الذي
 بما عملون ادمكم بانعام وبينين وبنات ونحوه
 والجد إلى لا عمل لها من الاعراب ثم سبع الأولى المسماة
 وفي المنعشة بالكلام أو المنقطعة ما قبلها وقبل ما كان
 لسوء تقدير نحو انما اعطيناك الكوثر ونحو حفظا من
 ما ربه وليست منفعة للنكوة لفساد المعنى وكل الجزم

الملغى للآخر وأما الملغى لوسطه فهو عشرة الشا^{سنة}
الواحدة صلة لاسم فخرجاء الذي قام أبوه أو حرف
فخرجت ما في الثالثة العشرة بين شينين
من شأنها عدم توسط اجنبي بينهما تقع في مواقع
كثيرة ولا غلب فيها بين الفعل وفروعها
ومضوبه وبين المبداء وخبره وبين الشرط وجوابه
وبين القسم وجوابه وبين الموصوف وصفته
الموصول وصلته وبين المنان والمنان اليه
الرابعة التفسير وهي الفصلة الكاشفة^{الظاهرة}

ما يلي

ما يلي بلا أداة التفسير إلا إذا كانت أي أو ان نحو ان
مثل عند الله كمثل ان من الله من ثواب وثلث^{المراد}
لها وقبل بحسب ما نفس الخامسة الواحدة جواب القسم
والفران الحكم انك لمن المرسلين السادسة الواحدة
جواب الشرط غير جائز كجواب اذا واولا واولا
ولان تقرر بالقاء ولا بانا فتوان جائز زيد^{منه}
السابعة الثابتة لا موضع له نحو قام زيد^{وعند}
اذا التقدير الواو الحال الباب الثالث في القواعد
التي يحسن للعرب معرفتها وهي عشرة الاولى في^{الظن} الحكم

والجاء المجرى لا بد من ثلثها فاعلموا بشبهه او بما او
 بما يشبهه او بما فيه والخبر ولا تعلق بشئ من مخرج
 اجزائه وانما قيل وكذا رتب والكاف معاشا وعدا
 وخلا ولا يعل في لغة محيد ولو لا عند بعهم ويجب
 حذف المعلق اذا كانا صفة او صلة او خبرا او
 اوكا ان الجار فاما بغير الياء او كان المعلق مذكرا
 على شرطية التفسير واذا كانا نكرا او افعلا على
 او استفهام جازان يرفع الفاعل خلافا لبعض
 انهم صرحت بزيد على جند وموت بجند ^{صفر}

وما في الدار احد وفي اشك وجاء الذي في الدار
 اية وزيد عندك اخوة بينهما ناولا اذا وقع بعد
 المعرفة المحضة قال او التكرار المحضة نصفنا ^{لجند} وعبر
 فاعلم انما الثاني ويندر القلق في ابي التسم ^{لصلو}
 وفي جند في الدار فله درهم وفي باب الاستفان ^{بحسب}
 المفسر وفي غيره ان تلك الاخبار الثانية يجوز عود ^{لضمير}
 على من اخلا فظا وشر في سنده واضع اذا كان مرفوعا ^{نعم}
 فهو جلد زيد او كان فاعلا لاول المتنازعين ^{علتها}
 فهو اكوني واكرمت زيدا او كان محذرا عنه ^{ففسر} بخبره ^{فهو}

ان في المعاني الدنيا اركان الثمان واللفظة نحو
 فل هو الله احد وتوفاؤه شيا خصة اصبار الله
 كقول او كان مجزعا برب مخوثر جلا او كان
 مبدل من نظامه من الله مخوثر بربا الشا
 بشرط فيما قبل ضمير الفصل ان يكون مبدل في الحال
 او في الاصل وان تكون معرفة ومبدل مجزعا
 تكون وفيما بعد ان يكون خبر المبدل في الحال او في الاصل
 وان يكون معرفة او كعقبة نحو وانك هم الفاعل
 وانا الفاعل المعافون وفي نفس ان يكون بمعنى المفعول

فمنع

فمنع زيدا به الفاضل وان يطابق ما قبله فلا يجوز
 كنت هو الفاضل وفائدة لفظ الاعلام من اول الكلام
 بان ما بعد خبر تابع ومعنى لتوكيد الاختصاص
 وهذا محذوف من العرب لاختلاف الاعداد
 الجمل عشرة الضمير والاشارة واعادة معناه وعموم
 المبتدأ والهاء السبعة اذ لطف بالجملة ان
 على جملة خالصة من او بالعكس شرط قبل على خبر
 مدلول على جارية بالخبر والبيان عن الضمير عند
 وكون الجملة نفس المبتدأ والاولى في الجملة الحاصلة

اقسام الاشياء التي تحتاج الى الوبط احد عشر ^{الجزء}
 الخبر والموصوف بها والموصول بها والعا ^{للمفرد}
 لعامل الاسم المستقل عنه بغيره وبدل ^{بمثال} البعوض
 ومعمل الصفة المشبهة بحجاب اسم الشرط المرفوع
 بالابتداء والفاظ التاكيد وعامل اباب ^{بالتأني}
 السادس الفعل يكون فاصلا اذا كان ^{فعل}
 او فعلا بالفتح او فعلا بالكسر وصفها ^{فعل}
 او كان على فعل بغيره صار كذا ^{فعل} على الفعل او

او فعلا

او فعلا او فعلا او استعمل او كان ^{فعل}
 الى واحد او بغيره بغيره او ^{فعل}
 انقطاع اولون السابعا اصول العدد ^{فعل}
 واحد العشرة ومائة والفا ^{فعل}
 مع المذكرين مع المؤن ^{فعل}
 بدلين جعل جلات ^{فعل}
 والعشرة اذا استعملت مركبة ^{فعل}
 كقوله في ثلث وسبعين ^{فعل}
 وفي اشياء قبلها وكذا ^{فعل}

كل تلك الثمان في التركيب ما خلا العشر فيهما
 اسطر واحد في العشر عكس ما معه في سطور
 السوازي ومنه التثنية الى العشر مجزوء مجمع
 ومنه العشر الى تسعة وتسعين منصوب مفرد
 ومنه المائة والالف ومثناها وجبر مجزوء مفرد
 كقوله ثمانا بعد واجونت الاثنين مجموع
 فيه عدما كان منها قد اضيفت الى مائة بقية
 فهو بين وفيما بعد عشر فورا انصب الى تسع
 وتسعين المبرز ولما جاز من تسع وتسعين

بالتنوين

فحينئذ قد مر من الثمانية الى العشر اجتمعا
 في انهما تكثران فضلتان منصوبتان واضتان
 للدينام وافر فافان الحال تكون جملتها وجرها
 والتميز لا يكون الاسما وان الحال قد يوقف معنى الكلام
 عليها بخلاف التميز وان الحال يقدم على عالمها والتميز
 لا يقدم وان نحو الحال الاشتقاق ونحو التميز الجود
 الحال تكون مؤكدة لعالمها بخلاف التميز التماسه
 اذا تناع العالم لا ظاهر ابعدها جاز اعمال الاول
 الكوفون بسبقه وعدم استلزام الاضمار قبل الذك

منبذ الى التميز في
 التميز في التميز
 في التميز في التميز

والثاني وتضامه الصبريون لفربه وعدم سئلوا

الفضل بالاجبي والعطف على الجلة قبل تمامها

فان اعملت الاول اضربت القاع في الثاني

وان اعملت الثاني فان احتاج الاول لمرفوع

اخره وان احتاج لمضروب حذفه الا اذا فتح

حذف في ليس وكان العالم من باب كان اوقا

ظن فيجب اخذها من مخا العاشرة الطرف

الزمانى والمكان نوعان منفرد وهو ما يفارق

فمنه

الطرفية كالنوم والمكان وغيره من صفات هويا لا ينفارق

الطرفية اصلا ولا كلفا وعوضا ولا يخرج عنها الا بخلاف

الحاجات فخره بعد ولدت وعند ولدتها

الوجود ومقبض الانداف والصلوة على فضل

البشر على الاطلاق وعلى المصباح الدجيد

ان يفيضنا ساكنين لمجدهم منسكين لمجدهم

وان يجعلنا من خلصا شيعهم الدليل على الله

فانتم الكتاب يعون الملك المجيد

عبد الحميد المحتاج الى برهانه لغف

في ٣١ ٣٢

والثاني وتضامه الصبريون لفربه وعدم سئلوا

الفضل بالاجبي والعطف على الجلة قبل تمامها

فان املت الاول اضربت القاع في الثاني

وان املت الثاني فان احتاج الاول لمرفوع

اخره وان احتاج لمضروب حذفه الا اذا فتح

حذف في ليس وكان العالم من باب كان او با

ظن فيجب اخذ من مخر العاشر الطرف

الزمان والمكان نوعان منفرد وهو ما يفارق

الفرقة

الطرفية كالنوم والمكان وغيره من صفات هويا لا ينفك

الطرفية اصله كلفظ وعوض او لا يخرج عنها الا بخلاف

الحارة غير فخرية وبعد ولدن وعند الولد كما

الوجود ومقبض الانداف والصلوة على ^{فضل} ا

البشر على الاطلاق وعلى المصباح الدجيد ^ل

ان يفيضنا ساكنين لمخدم منسكين مخدومين

وان يجعلنا من خلصا شيعهم الدارين ^{عليه} ^{عليه} ^{عليه}

فانفت الكتاب بعون الملك المجيد

عبد الحميد المحتاج الى برهانه لغف

في ٣١ ٣٢

1
مستور

مستور

مستور

مستور

مستور
مستور

بسم الله الرحمن الرحيم
 اینکه نماز پنجم میشود و واجب و مستحب و اول منقشه میشود و وقت آن
 یوقیه **دو نیم** جمعه سوتر یعنی چهار آیات پنجم طواف ششم
 آنکه به نذر و عید و نحو بهال لازم میشود و اما یوقیه پس و آن چند مطلب است
مطلب اول در اوقات آنجا است و در آنست **مطلب است** **مطلب اول**
 آنکه اول وقت نماز ظهر و اول شمس است و منتهی چهار رکعت که اغلب
 آنست و احوال و افعال باقتضای باقی واجب بعمل آورند و رخی حائض و منکر
 دو رکعت بطریق مذکور و رخی مسافر و منقطع و غایب است و قبل از غروب آفتاب است

منع

مقدار مختصر و بیشتر و اما این دو وقت مشترک بین اوقات است
 و اول نماز مغرب مبطل نمودن حرم و مشرقیه است از سمت راست بجانب
 مغرب چنانچه آخر وقت غایت نصف شب است و مقدار کفایت هر یک
 بمغنی که مذکور شد مختصراست و بین این مشترک بین اوقات است
 و اول وقت نماز صبح طلوع شمس است فوق الافق منتهی محل یاب و در وقت
 مشرق که منتهی است در جانب عرض و آخر آن طلوع شمس است
مطلب دوم آنکه هرگاه چنانچه با آن سبب یا عیال یا حیوان میسر شده
 بعد از دخول وقت نماز اگر تا زمان غروب نماز را بعد نیارود و است
 و از اول وقت منقضی شده است مقدار یکی که کفایت نماز صبح با شرایط
 منقشوده نماید قضای آن نماز لازمست و الا فلا و هرگاه این غرض
 رفع شد و از آخر وقت در آن نمود مقدار برابر اگر کفایت شرایط منقشوده
 و یک رکعت از نماز نماید آن نماز واجب است و همچنین هرگاه لغفلت باشد

و بعد از بلوغ و رکعت نمود مقدار برابر آن که گفایت و وضو و یک رکعت
از نماز نماید لیکن آنست که نماز او ابد بود باشد پس نیست و ایتوان
نمود بلکه نمی باشد آنست که اگر زمان گفایت غسل و یک رکعت را نماید
لکن گفایت یثیم و یک رکعت نماید باز نماز واجب بود باشد و نماز
که وسعت زمان بکسبت رفع خست معسر بود باشد و در جمیع صور
مذکور هرگاه اخلال نماز در همان وقت نماید آنست و قضای
آن واجب است و از آنچه مذکور شد معلوم میشود که اگر قبل از غروب
و یک نماز مقدار برابر آن که گفایت پنج رکعت را نماید نماز ظهر و عصر هر دو
بر آن ششم لازم خواهد بود و همچنین هرگاه قبل از نصف شب و رکعت
کند مقدار پنج رکعت را نماز مغرب و عشاء لازم خواهد بود
مطلب قائلان است قبل از شروع نمودن نماز تحصیل علم بدین وقت
نماز با امکان علم در صورت عدم امکان علم آنگاه بطلان نماز و حال وقت جایز است

که اگر

که اگر آنکه کمال انحراف صلاه واقع شود در خارج وقت که در این وقت
نماز باطلست یا اینکه در اثنای نماز و اعتقاد و قبل از دخول
وقت مشتمل شود اما بجهتی که اگر نماز را تمام نماید در این نماز وقت داخل
میشود و بعضی انحراف نماز بهماز دخول وقت میشود پس قائلان در این
وقت که ششم شد که هنوز وقت داخل نشده است **بدانکه**
هرگاه کسی مشغول نماز عصر یا غایت شد اعتقاد اینکه ظهر یا مغرب را بجا
آورده است و بعد از آن خلاف آن بر او ظاهر شد پس ظهر خلاف
در اثنای نماز آنست با بعد از فراغ اگر در اثنای نماز است پس اگر بجهتی که
و ظهر خلاف هر دو در وقت مختص نماز سابق بود و یا هر دو در وقت
مشترک بود یا شروع در وقت مختص نماز سابق و ظهر خلاف در وقت
مشترک بود لازمست که عدول به نماز سابق نماید و اگر هر دو مختص نماز لاحق
بود عدول جایز نیست و همچنین جایز نیست که اگر شروع در وقت مشترک

و ظمور خلاف روقت مختص بود و عدول نمیتواند نمود و اگر خطی در خلاف
بعد از فراغ از نماز است پس اگر زمان فراغ از نماز لاحق بر زمان شروع
بود و مختص بنماز سابق بود و نماز زمان شروع مختص بنماز سابق و زمان فراغ
مشترک بود و ظاهر اینست که این نماز باطلست و اگر برود و زمان
مشترک است ظاهر نیست که نماز لاحق صحیح است پس ایما اینست که نماز
سابق به معنای و اگر زمان شروع مشترک و زمان فراغ مختص بنماز لاحق
بود و یا هر دو زمان مختص با لاحق بود و باشد و این دو صورت نیز نماز
لاحق صحیح است و نماز سابق فضا خواهد بود و پس مشخص که جواز عدول مختص
به تنگ کردن اثنای نماز است بشرط بقای محل عدول آن نماز که برود و نماز لاحق
بوده باشد یا هر دو قضای با اختلاف باین معنی که عدول قضا و ابرو باشد
و عدول اینه قضا و تصور یکسان آن اگر چه یک است لکن خالی از اشکال نیست
و قوت محل عدول موقوف نسبت بر یا و فی که نسبت بعد و اینه بلکه

بیشتر

بمطلق زیادتی است پس اگر ایستاد و در رکعت چهارم نماز است مثلاً
عدول بغير نمی تواند نمود و اگر چه شروع فراتر باشد پس بنموده باشد
مطلب نهم در بیان . قبله است **فصل پنجم** در بیان قبله عبارت
از قضای است که قبله معطر شایع آنست و فوق السموات و تحت
الارض اثر ادخا سبب نمیشود از استنباط این وجه قضای است
که سبب ممکن نیستند و جهت قضای جائز نیست که مختص کعبه و آن معلوم
ماست و این باشد و بجهت عدم صورت امکان لازم است و با عدم امکان
اغما و نظایر نمیتوان نمود و بهیچ وجه بجز اینها غما و این منظمه نمیتواند نمود
و این نماز کما فی الامم نیست که اگر چه عام باشد که نماز کما فی الامم
میشود و این صورت احوط بلکه و در نیست که حکم بوجوب نماز شود
لازم است اجتماع و تشریح نیست قبله لکن در بلاد و مسکنها و بیابان
و مشایخ نمیتواند نمود و در صورت عام یا فلان نجاف بلکه در صورت

نیز چنین است و اگر جمیع جهات در صورت عدم کمال از نظم و نظم مکلف
 مساوی باشد لازم است که آن آورده چهار نماز و اگر نبود و باشد
 بلکه اگر قبله منحصر در سه جهت باشد لازم است آنجا که نماز سه سمت
 و اگر منحصر در دو جهت بوده باشد آنجا که نماز دو سمت و اگر در
 نماز شش جهت باشد مثل ظهر و عصر یا مغرب و عشا اول چهار نماز
 ظهر چهار جهات نماید و بعد از آن چهار نماز عصر را که لازم نیست
 که ابتدا نماید باز عصر را آن سمتی که اول شروع نماز ظهر نموده و بلکه
 جایز نیست که اول و بعد عمل آورد نماز عصر را هر یک که نماز ظهر چهارم
 بان سمت نمود و باید دانست که نماز چهار سمت در صورت سه
 وقت است و در حال تنوع وقت آنجا که باید با آنچه وقت کفایت نماید
 هر گاه که وقت کفایت کند که یک نماز از آن چهار جهت یک نماز و بعد
 لازم نیست و در بعضی جهت و این صورت چهار سمت و اگر کفایت نماز

ناید

نماید لازم است و نماز و جهات او واجب نیست که متخیر از نماز بود
 وقت مضاعف شود بلکه جایز نیست که جایز است در اول وقت مشغول
 بنماز شود و اگر عالم باشد برف مایع و یا غیر وقت از این صورت و نیست
 که کسی بگوید لازم است تاخیر و اگر از اول نماز و ال مثلا مقدار چهار رکعت
 نماز منقضی شد بر متخیر و قبله بعد از آن معمولا بعضی نماز بر سقطة
 تکلیف شد پس آنکه ضعیفه جایز شد پس اگر بعد از آن اقل و غیر باقی
 بر تخیر است لازم است در حال قضا را باینه نمودن حال اول اسباب لازم
 که چهار نماز ظهر قضا نماید و وقت های نماز عصر را و لازم نیست باین
 مگر است کسی او قضا نماید در چنین صورت اولی بلکه لازم این بود باشد
 که تاخیر در وقت نماز تاخیر شود و اگر متخیر نیست و در حد قضا کفایت
 یک نماز ظهر میتواند نمود و اگر مقدار شانزه رکعت نماز اول و اول
 منقضی شد بعد از آن در سقطة تکلیف نماز شد جایز نیست

که قضای نماز عصر در چندین صورت لازم نبود و باشد بلکه اگر مقدار
 هشت نماز چهار رکعتی مثلا که بسته قدر عارض شود قضای نماز عصر
 لازم نیست چنانچه اگر مقدار سه نماز چهار رکعتی گذشته قدر روی به
 قضای نماز ظهر واجب نیست آنچه مذکور شد در موردی است که در اول
 وقت متعجل باشد و الا قضا واجب است با مقتضای مقدار چهار رکعت
 یا هشت رکعت با مقتضای زمان طهارت اگر چه مانع بجز و غیره
 قدر مقدار چهار نماز بلکه یک نماز متحمل شد باشد و اگر قدر رفع شد
 در حالتی که مانع باشد از آخر وقت بمقدار چهار نماز با طهارت
 ظاهر نیست که این مقدار مختص نماز عصر بوده باشد و قضای نماز
 ظهر هم واجب نخواهد بود و هرگاه مقدار پنج نماز از آخر وقت بگذرد
 واجب است یک نماز ظهر بجز آنکه خواهد بود و چهار نماز عصر چهار رکعت
 و اگر بیشتر از آن باشد باقی مانده و نماز یا سه نماز ظهر است
 است

یا سه رکعت و چهار نماز عصر چهار رکعت بماند و باید دانست که کسی
 که مکلف است نماز چهار رکعت و بعد از فراغ از یک نماز بخیر و پیش
 پس از آن نماز بخلاف جهت قیام شده است اعاده آن نسبت قبله
 واجب است و الا اعاده واجب است بحد و در نیست که واجب بوده باشد
 و اگر رفع بخیر و راستی نماز شود ولی آن لازم است آنرا که موافق جهت
 قبله بود یا مخالف و اما نماز مستحب که پیش از آن است که در نیست
 که اتفاقا بگذرد بجز جهتی که بوده باشد میتوان نمود و اما غیر این مثل آیات
 غیر کسوفین که موقوف است بوقت نبوده باشد تا خبر نماز نماید تا بخیر شود
 آنوقت بگذرد بسوی قبله نماید و اما کسوفین پس اگر وقت وسعت
 چهار نماز را داشته باشد لازم است که عمل نماید و اگر وسعت نداشته باشد
 اقتضای نماز با آنچه وقت وسعت دارد و در نیست و مثل نماز نیست
 و نماز کسوف و خسوف در چندین قسمی عمل بمقتضای هر عداولی بوده باشد خصوصا

و مثل با وضیعت و غیره و باید دانست که جایز نیست منجر قضا
 نماید منجر و غیر منجر و اما قضا می غیر منجر منجر و مستحق که غیر منجر منقد
 اینست که قضا نیست جایز نیست بی شکال و اما در مستحق منقد
 اینست که سمت قبله است در جایز از قضا است **بدانکه**
 اگر چه می دانستیم که واجب التفتات از قبله نماید و بخلاف قضا
 بجهت بدن یا بوجه شعا یا بکل بدن یا بجانب یا بجانب یا بکل بدن
 یا بهین بدن یا با یک یا با تمام و اما قضا است اگر التفتات نماید بوجه شعا
 یا بجانب یا با تمام یا با بهین بدن و یا با تمام و صحیح است و اگر سوا
 التفتات نماید بجهت بدن بخلاف قضا یا بجانب یا بهین بدن یا بوجه شعا
 بخلاف قضا نماز و با قضا است اگر التفتات نماید بوجه بسوی بدن
 یا با تمام یا با بهین بدن و یا با تمام و صحیح است و اگر التفتات نماید بوجه
 بدن یا با بهین بدن و یا با تمام و اگر در ایستادن مستعمل بعضی اجابات نماز بود و اما
 نماز

نماز و با قضا است اگر چه از واجبات غیر مکملیه بوده باشد و اگر شغل
 نباشد جایز است ان شکست احتیاط و را عاده است و اما نماز
 نافله پس نماز نیست که بجهت ارفاق مذکور و باعث بطلان
 نشود اگر چه التفتات بکل بدن بوده باشد بخلاف قضا منهد
بدانکه اگر خطی و قضا می بر شود بعد از فراغ نماز پس اگر
 او پیشتر بهین یا نفس یا یا خلاف قضا واقع شده و اگر وقت
 باقیست عاده و اگر از دست و اگر وقت خراب شده قضای آن لازم
 نیست اگر چه در وقت اخیر احوط آن بیان بقضا است و اگر با بهین
 یا بهین و یا با تمام و صحیح است و اگر خطی یا با تمام شود و را شتمانی
 پس اگر با بهین یا بهین و یا با تمام است که میان نماید بجانب قضا
 و خطی هر نیست که در حال سلیق شغل واجب از واجبات نماز لازمست
 که نشود و در باقی صورت تنبیه از دست و جاهل مثل عاده است

پس هرگاه که عیال و اموال را بخواهد بگذرد و باطل است
 و حاجت نیز مثل دوست و اما پس از آنکه در این دو حکم است
 این معنی که اول مبدء است که واجب است استقبال قبله
 در نماز و فراموش نمودن پس از آنکه در وقت است که حکم
 او حکم حاجت است پس نماز و باطل است اگر چه بین آن دو تفاوت
 شده باشد بلکه حکم حاجت مشکوک است بر چند بسمت قبله باشد
 و اگر غیر متوجه است پس در وقت که آنم چنان باشد و اگر بنا
 او در موضوع است باین معنی که اول است قصد رکن شریف و او
 کس فراموش نمود پس نماز است که حکم آن حکم خطی است پس اگر
 با این بین و بسیار شد صحیح است و اگر بفکر احدی باشد خلاف قبله
 باطل است بلکه در وقت که در خارج وقت نماز است فضا
 آن و این را در زمین است که تکرار بعد از نماز از نماز است که هرگاه

تکبیر

تکرار و اثنای نماز بود و باشد پس اگر با این بین و بسیار بود باشد
 میزدن یا بسمت قبله و اگر بفکر یکی باشد یا با خلاف جهت قبله
 بود و باشد نماز باطل و قیام نماز و استیفاء آن لازم است **نماز واجب**
 در خوف کعبه و در حال ضرورت جایز است بی هر جهت که جایز است
 در حال اختیار کعبه مع اگر اشته و اما نماز در سطح کعبه جایز و در
 استاده و بار کعبه و سجود و تشهد و مواضع بجز سجده و تشهد و تشهد
 بنحوی است که در زمین احوال چیزی از قضاخانه مشرب و بی و باقی
 بود و باشد **بنا** که کثرت استقبال در حال قیام و زانو است
 که رود و سایر مرتبه و بیدار را بسمت قبله کند و در احتیاط طور
 کثرت آن با این بین است و در حال خواب و فریب است
 و در حال سجود و معاوضت که این طریق نیست **در بیان لباس و صله**
 و لباس معنی است و در آن چند مطلب است **اول** آنست

اول

که جایز نیست ناز را بخورای حیوان غیر کواکب و الاکالیات یا بالغه
چه صاحب خون جنت و غیره این و غیره و حیوان و ماهی
فاسد است خواه غریبه یا باطنی باشد بلکه موهای چسبیده
هم چنین است و اگر چسبیده نباشد مثل پودن او در جوف قدام سما
در جیب ناز باطل نیست و اما بخورای انسان پس در اخراعی غیر نجس
خود ناز باطل نیست اگر چه دندان در بطن باشد مثلاً و اگر آن غیر
گوشت باشد مثلاً کرم جلدان مشکلی است و احوط اجتناب است
و در اخراعی غیر نجس است که در مثل مو و ناخن و عرق و فی و آب و هین
و دماغ ناز باطل نیست و اما در مثل دندان و انگشت و نحو اینها
که باطل است و اما مثل شیر اگر چه شیر بوده باشد پس جایز است
نست احوط اجتناب است و اگر حیوان خون چسبیده نداشته باشد
پس اگر گوشت نداشته باشد مثل شیر و گاو و بچه و کس اشکالی

در عدم لزوم اجتناب نیست و هم چنین است زنبور و خنثی و ماهی
مثلاً و غیره از اینها نیست اگر چه اجتناب لازم نیست
و اگر صاحب گوشت باشد مثل بچه یا ماهی که کواکب نیست
پس در نیست که اجتناب از اخراعی آن لازم باشد بخلاف صدق
که ناز بر نیست که اجتناب لازم باشد یا غریبه یا در جوف
است و اگر چیزی شسته یعنی مرده باشد ماهی که از حیوان
کواکب است یا غیره کواکب الاکالیات اگر جلد باشد یا غیره که در کلباس
باشد ناز بر نیست که اجتناب لازم است و اگر چسبیده است مثل
موهای بر نیست که اجتناب لازم نیست و هم چنین است استخوان شسته
بر چند احتمال بود که آن نجس است یا نجس است یا از اجتناب لازم نیست
و اما اگر پس اجتناب از جانه که از کورن آن آن بود و باشد لازم نیست
و هم چنین است جلد و موی آن و اما در اخراعی آن مثل استخوان

و غیر پس ظاهر ازوم اجتناب است و اما سنجاب و احوال پس
 ناز و رجاء و دست شده از جلد و پراختنما جایز نیست اگر چه جنب
 احوال است و در انحرای یکراست و جوان جایز نیست **اول**
 و در انحرای میت نیست **بدانکه** میثاکر از ماکول الذم است پس خبری است
 که حیات را و حلول نموده ظاهر نیست که استعمال آن در زمان
 و غیره جایز است مگر در صورتیکه مانع بوده باشد مثل بوالفحش
 و غیره و خوانی عا خارج از میت و اگر از انحرای نبوده که جواز و استعمال حلول
 کرده پس ناز و ران بلکه نماز بان جایز نیست اگر چه بالایتم بالصلاه
 بوده باشد بلکه استعمال آنجا در مشاء انتفاع و در خارج نماز غیر
 جایز نیست و معلوم شد از آنچه مذکور شد که انحرای میت غیر
 ماکول الذم ظاهر است و اما در صورت موت شد میثاکر
 و همچنین است اگر انحرای میت از نجس العین غیر فی نیست و آنچه
 مذکور شد

مذکور شد میثاکر انحرای میت ملبوس باشد یا غیره ملبوس یا محمل
 یا لا یتم به الا تمیز باشد یا نه یا تحت الجوده باشد یا نه مگر تفصیلی در
 انحرای میت از ماکول الذم مذکور شد پس در جمیع این صور اجتناب
 لازم و ما عدم اجتناب مگر بالکل است **بدانکه** حاکم در صورت عدم
 ثبوت تکلیف مثل صورت غایب میت بود نیست پس استعمال حلیه مرد و
 میثاکر از میت باشد یا از ماکول الذم در نماز جایز نیست و ثابت
 میشود تکلیف میثاکر و اخبار عدلین بلکه عدل واحد و بیرون جاوه
 و در بازار سه یا تمیز از میثاکر و الیه معلوم الاسلام باشد
 و چون الحال و اگر معلوم الکفر باشد استعمال آن جایز نیست مگر تکلیف
 از ثبوت شود یا میثاکر یا اخبار عدلین یا عدل واحد و اما
 جاوه مطلقه و چه در بلاد مسلمین پس اگر آثار از عرفان آن بوده باشد
 ظاهر جواز استعمال است و الا استعمال جایز نیست مگر با ثبوت تکلیف

مرا

از وجوه مذکوره یا مضمون الشکر که باشد از بر او ایضا حاصل
شود و اما جلوه و بر بلا و سلب و غیر از اینها یا آثار استعمال جایز
لاستعمال است و با عدم آثار پس از فتنه به ترکیه به هم رسید جایز است
استعمال الالاف و اگر مرده شود و مسلمانان از عربان یا با کلبا محمل
از حیوان غیر ماکول الماکول متعین است و اگر مرده شود میان کلبا
از قبیله غیر ماکول الماکول و میده ماکول الماکول هر دو صحیح است و اگر مرده و
شود مسلمان کلبا از قبیله ماکول الماکول از مذکی غیر ماکول الماکول اسکالی
در ترجیح است و در نسبت که ترجیح ماکول الماکول بوده باشد
از عکس یا تخمین **مطلب** و قیود احکام حریر است بدانکه جایز نیست
در حق مرده پوشیدن لباس حریر و خوفی در نماز و وجه در غیر نماز و محمل
نماز است مگر در حال حریم که راجح باشد و در شریعت و حال ضرورت
و جایز است در حق زنان و عدم حوازی نسبت بمردان در صورتی نسبت
که فخری

که فخری و یا به چوبی نباشد که نماز و ران جانم باشد و هرگاه
لباس مکتب باشد از ابریشم و ریشمان یا پوشیدن نماز کردن
در آن جایز است هر چند ابریشم آن علاوه باشد و اما فی حدیث
عمر بن حفص بر او نماید و اگر فخری باشد بچوبی که نماز و ران جانم
استراح شمری ندارد و حکم که در نماز حاکم ابریشم است و اگر کسی
در خانه نماز کند نماز که حریر است ظاهر نیست که صحیح است و اگر
بداند که حریر است و نماز کند و بعد از فراغ مشخص شود که حریر
نبوده است ظاهر نیست که باطل است و فخری نسبت در حریر یا
بشمیر یا شلوه و غیره پس نماز و ریشم زیر جامه یا اگر نبند از حریر
باطل است و هر چند است و رکلاه حریر اگر رویه و استبر یا کلبا
از اینها حریر باشد و اگر بعضی از اینها یا بعضی از آن حریر باشد یا اگر
حریر قلیل بود و باشد اسکالی در جوانان نیست و اگر بسیار بود و باشد

حکم بجز از اطمینان است اگر چه اجتناب اقرب از طریق نجات و افاق بطریق
اجتناب است خصوصاً در صورتی که کلاه و ده دار باشد و کلاه و ده
عرب باشد و اما اگر منفر کلاه عرب باشد و ده کلاه غیر عرب بود و اما
اشکال در آن گزینست و کلاه عرب در غیر لازم جایز نیست بر
کرار و نماندن گزینست عرب در کلاه و اخلال در این بند زیر جا
عرب در لیفته زیر جامه و پوشیدن آن زیر جامه و غیره حال آنکه
خاها بود اگر چه اجتناب اقرب بسا است و حکم حسی کل درین
مقام حکم جالس است اگر مکلف مرده شود میان لباس عرب
و عریان از لباس اختیار ثانی متعین است و اگر مرده شود میان
متنجس و عریان اول متعین و اگر شنبه شود بر او عرب غیر عرب اگر مکلف
آن شخص نباشد اجتناب لازم است و همچنین در صورتی که
بجایی که ناز و آن مساحت است یا نه و اما در رفتن بر شش حرارتش

برای

برای آنکه اجتناب نمودن بر آن یا ننگیه نمودن برست و بیجک ثابت
نیست و به چنین جایز است سوار شدن بکار وانی که روی
بالا آن عرب باشد و به چنین کلاه روی زمین انداخته شود و اما
عرب بخود و چوب آن اگر چه نلی بر اینست که جایز است شوال نمود
کلاه و اجتناب است و اما در حال ناز پس جایز نیست و اما عرب
محمول پس نلی بر اینست که موجب بطلان ناز نشود و اما جامه که
آن عرب باشد یا قبطان از ابرش و ساود و خنده باشد یا نکر
یا بند عرب که تشابه بر ناز و ناز و او میست **مطلب**
در حکم ناز و رخصت است بدانکه ناز و رجاه طلاق طلاق خواه طلاق
مختص بود و اما ناز و رجاه طلاق طلاق خواه طلاق خواه طلاق
مشتول ناز و رجاه طلاق طلاق خواه طلاق خواه طلاق خواه طلاق
مالا بقیمه آید بود و باشد پس در مثل ناز و رجاه و ناز و رجاه

بالکل است و اما اگر کثرت طلب چنانچه نیست و درست نمودن میان
 و ثلث بر نیست که باز بالکل است و اما مثل کمره طلا و رقیب و ختن
 یا یا چه بنویس از مشغول طلا را سحاف لباس نمودن پس مثل
 انداختن مال بمنزله چایز نیست و در نیست که موجب ابطالان نازینه
 بشود و اما اگر کس طلا و جواهر بر فرش طلا و در نیست که اینها
 حرام باشد و آنچه مذکور شد در صورت طلای خالص است و اگر خالص
 نبوده باشد یا این نحو که طلا و کس آن نموده باشند پس احتیاط بشود
 و احتیاط از آنست خواه در نماز یا خارج از نماز و اما طلا با خود و آن
 ثلث بر نیست که موجب ابطالان نماز نبوده باشد خواه مسکوک باشد
 یا غیر مسکوک بلکه پارچه که بنویس از مشغول طلا بوده باشد یا کاه یا
 بوده باشد موجب ابطالان نماز نبوده پس بیعت در صورتی است
 که ملبوس یا خرقه ملبوس باشد پس طلای محمول مثل حیر و محمول است

موجب

موجب ابطالان نماز نیست و آنچه مذکور شد نسبت بهر دو است
 و اما زمان پس مطلقا نقص ندارد و نه پوشیدن لباس از طلا و نه
 نماز نمودن در آن و نه جلوس بر آن و نه خوابیدن بر روی آن
 و نه بر و انداختن **مطلب** سو اگر چیزی در حالت زور یا بی خود
 داشته باشد که سائر نیست قدم باشد که سائر چیزی از ساق
 نباشد یعنی اینست که باز بالکل نیست که احتیاط شدیده و احتیاط
 و در صورت عدم احتیاط احتیاط و اعادة نماز است که در صورت
 فراموشی نموده بعد از نماز متذکر شود **مطلب** بطلان لباس که با خود
 به آنکه هر لباسی که شخصی مالکیت منفعت آن نبوده باشد یا از روی
 در تحریف و آن از جانب مالک نباشد معصوب خواهد بود و نماز
 در آن باطل است و آن بر سه قسم است **اول** عیب و آن یا مختص
 بنماز است یا شمل بر نماز و غیر نماز هر دو است مثل اینکه گوید بر تن من

که خواسته باشی مازون هستی و اگر با وجود اذن علم و ابرو بعد مرفعی
 مالک آن تصرف جایز نیست و مازو را آن باطل است و اگر ظن دارد
 بعد مرفعا با شک دارد و در مرفعا و عدم مرفعا ظاهرا نیست
 که تصرف غیر جایز نیست و مازو را آن باطل است و اگر اذن
 مشید ظن بر مرفعاست ظاهرا نیست که تصرف جایز است پس با
 صحیح خواهد بود **در قیاس** نحوی و آن استناد در مرفعی مالک است
 در تصرف اعلی با اعتبار محدود و اذن از مالک در تصرف اعلی مثل
 اینکه بگویم پیش خیمه که من را نمیگیرم تو این لباس را استعمال کنی و بگو
 بنامی مثلا پس استناد در مرفعی و در حال ماز می شود مثلا بگویم
 میگویم که را نمیگیرم استعمال این لباس را نامی و در حال ماز پس استناد
 میشود مرفعی و نسبت بدوست خود با آنکه بنامی گوید را نمیگیرم این
 جامه را بپوشی و در حال ماز پس استناد در مرفعی او میشود نسبت بسختی

صلی

صلی باشد **سوم** شایده حال آن او نیست که حاصل
 میشود بجهت تصرف بلا حلقه حال مالک با خود و ظاهرا نیست
 که معهود را آن شایده حال علم بر مرفعی مالک است ظن کفایت میکند
 مگر در مرفعی نیست که ظاهرا نیست که ظن بر مرفعی مالک را کافی
 میباشد و اگر تعارض میسر میماند همان سه مورد مذکور و مابقی مرفعی
 حال است و اگر کسی فراموش نماید موضوع را مثل اینکه می دانست
 که این یوب مالک آن نیست و هر چند مازو را از جانب مالک آن نیست
 و در آن ماز بعد از آن و در وقت پوشیدن آن و ماز کردن
 در آن فراموش کرده بعد از آن ماز متذکر شود و ظاهرا نیست که ماز
 او صحیح است و اگر حکم را فراموش نموده مثل اینکه فراموش نمود که ماز
 در لباس من محبوب حکما جایز نیست پس اگر کسی از تقطیر است
 مثال اینکه از بهنگاری مبتدیان و مسامحه فراموش شود ظاهرا نیست

که نماز و باطل است و اگر مستند به تحقیق نبوده ظاهر نیست که نماز
 او صحیح است اگر چه عاده اقرب با حتما و است و اگر جاهل بموضع
 مثل اینکه نماز در لباس عیال آورد با عتقا و اینکه لباس از خود و است
 یا مأذون بوده است و در تصرف در آن با اینکه روال بلد و مأذون نموده یا
 در آن لباس نماید یا غایب که این جامه از او است یا اینکه کتف به آن
 زوال پیدا کرده و نماز را در آن لباس بعمل آورد غایب نیست
 که نماز صحیح است **مطلب** شکر عورت است بدانکه واجب است
 بر مردان بیشتر ذکر و تحقیق محل غریبه و غایب در حال نماز و غیر
 حالت نماز با خصوص نماز محرم و شرط صحت نماز است پس اگر
 کتف کشف عورتین یا احدی از نماز و باطل است و چه چنین
 اگر فراموشی نموده موضوع را یعنی میباید است که عورت او پیش
 کهن در حال نماز فراموش نموده یا فراموش نمود که راه در صورت
 نماز

نماز و باطل است و اگر جاهل بموضع بوده و این میباید است
 که عورت او مستور نبوده بلکه مستور نبوده و بعد از نماز
 از نماز ملکی شد که عورت او مستور نبوده و نماز نیست که نماز و
 در این صورت صحیح است و اما زن پس اگر او از او است واجب است
 که کمتر نماید جمیع بدن خود را در حال نماز مگر روبرو و کف و قدم و او
 از روبرو نیست که شستن آن در وضو واجب است پس بعد از آن
 مقدار را واجب است که در بابت المقدس پوشد و اما کف پس ثوبا
 بر اینست که مراد از آن از زننده بوده و باشد تا سرانگشتان
 و مراد از زنندگی اجتناب استخوان مساعد و آنست بنا بر این
 باید چیزی از پائین تر نپوشانید و من باب المقدسه بلکه اگر
 اینست که پشت و کف نیز پوشانید و شود اما قدام
 پس ظاهر نیست که مراد از قدم از سرانگشتان پا است تا محل

اجتماع استخوان ساق و قدام که قلیبا یا پهن تر از مفصل را بپوشاند
تا منتهی شود که مقدار لازم را بپوشانید و فرقی در وجود و عدم
ناظر نیست اگر چه فرقی شود در شب تا که قطع داشته نبوده آن
احدی در آن مکان پس لازم است که بپوشاند مقدار که مذکور شد و تا
کند و در صورت احتیاج کمالات و به فضا نماز باطل خواهد بود و اگر از آن
گیر نیست پس بخت نماز و موقوف بر یکس و رفتن و نیست و فرقی میان
مرد و زن در عهد و نسیان و جمل نیست پس در صورت نسیان
نماز هر دو باطل و در صورت جعل بموضع نماز هر دو صحیح است
و احتیاج در صورتی نیست که متذکر با غایب شود و بعد از فراغ نماز
پس اگر در انشای نماز مطلق شود اگر بعد از اتمام طلاع مباشر فعلی نشد
و بدون فاصله بر عورت نمود و نماز را تمام نمود و شکال نماز صحیح است
و در نیت با تخیل فصل اگر مباشر فعلی از افعال شده باز صحیح بود و با

تکسیر از قیاس

و اگر فعلی مستمرا باشد فعلی از افعال واجب شده باشد نماز او
باطل است و اگر ممکن از تحصیل ساتر بودن فعل منافی نیست و وقت
مستحق است نبوغی که اگر نماز را قطع نماید و تحصیل ساتر نماید ممکن
از ترک رعت از نماز با شتر عورت نخواهد بود و لازم است که نماز
تمام نماید با عدم شتر عورت که با کتفا نماید و رکوع و سجود
بایمانه بدل حرکت از آنجا و اگر وقت موسع است لازم است قطع
نماز و بعد از شتر عورت نماز را از سر بگیرد و اگر با قطع نماز ممکن
از تحصیل ساتر نیست لازم است که بجهان حالت نماز را تمام
نماید لکن در رکوع و سجود کتفا نماید بایمانه بدل حرکت و فرقی
در این باب بین خبیث وقت و سعیدان نیست و در صورت این
از نماز ختم نماز را تمام نماید و با عدم استنشاق نماید و غلبه
احتیاط مستحق نیست که دست را بر عورت بگذارد و اگر فعل از سر

و زن نماز عالم بود کشف عورت و در حال شروع نماز پوشش نمود و
 و را شامی نماز متذکر شد پس اگر مشکلی از تحصیل پا بر بود باشد وقت مستحب
 لازمست قطع نماز و تنیاف من اکثر و ثانی بر اینست که قطع نماز لازمست
 اگر چه مشکلی باشد از شامی نمازها عدم فعل منافی و اگر مشکلی از تحصیل پا
 نباشد قطع نماز جایز نیست لکن نماز تمام نمائید یا در صورت این
 از نماز یا با بستر بدل او غ و سجود و تمام نمائید شسته بر صورت
 عدم این و اگر وقت منقضی باشد پس اگر در شامی نماز مشکلی از شست
 بود و سجودی مستلزم فعل منافی نبود و باشد لازمست شستن عورت و تمام
 نماز و اگر مشکلی باین طریق نباشد نماز را تمام نمائید یا در صورت این از نماز
 و شستن با عدم این با وضع دست بر عورت و یا با بستر بکویت کردن
 و سجود بد آنکه شرط است شستن عورت فحش نیست بفرافهمی بلکه در نماز
 نافله هم چنینست و ثانی بر اینست که فحش نیست بفرافهمی بوسیله

کلیه

بلکه ثابتست در جمیع مملو و مفروقه مثل جمود و عیست و نما
 آیات کلی کلامی که هست در نماز میت است **عنا را نیست** که ستر
 عورت لازم نیست و اگر ناظر موبود باشد پس اگر مشکلی از شامی
 بود و معذرت الکت با شستن عورت نماز میت نمائید ثانی بر اینست که نما
 او میسرست و اگر مشکلی نبود اگر چه بوضع دست بر قبل باشد و نما
 را بتمام نمائید ثانی بر اینست که نماز او با تکلیف متعینست که نما
 میت را شسته بجا آورده لکن در این حالت اگر کسی باشد که مشکلی
 از نماز پیدا و باشد گفتا بنماز اول جایز نیست **بدانکه شستن عورت**
 واجب است و را غرای فشیله نماز و در سجده سهو ثانی بر اینست
 که لازم نیست و هم چنین سجده شکر و سجده تلاوت و بدانکه مراد
 از شستن کسی واجبست و زن نماز باین نحو متحقق میشود که اگر فرض شود
 تا غری را تمکین بوده باشد و موافق روبرو متعین بوده باشد و نظر نماید

بله قیاس معارف رفته عورت متحقق نشود و این متحقق میشود بشرط
 از پیش عفت با آن جانب است و چپ پس مستور بر آنست پس
 عورت آنحت لازم نیست بنا بر این هرگاه و این معنی متحقق شد
 که شتر طاعت نماز است متحقق شد و اگر چه در بعضی حالات نماز رفته
 نسبت بنحو و تمیزی و نیست شدن بوده باشد مثل اینکه نماز در راه بی نماز
 بعد آورد و در این صورت در حال میل را که عکس است رفته عورت
 نسبت بنحو و متحقق میشود و ظاهر این است که مثل این در نظر اهل حق نماز
 بنوده باشد پس عورت آنحت لازم نیست مگر در صورت که فتنه
 شود که نماز نماید و بالای سقف از آن سقف سوراخ داشته باشد
 تحت و این شخص را با برود و طرف سوراخ بگذارد و در تحت شخص را
 هرگاه اقله با لکن عورت او را به پند و این صورت و نیست
 آنحت نیز واجب بوده باشد و بدانکه لازمست ترتیب میان آن تمامه
 و کلبه

و کلبه و کلبه پس در صورت امکان لباس جایز نیست شتر بکلبه
 و برکت و رخت و در صورت عدم کلبه یا لباس جایز نیست که شتر عورت
 نماید بلبه یا بلبه با امکان شتر بلبه و رعایت آن لازمست و عدول
 از آن بنماز عاریتاً جایز نیست و لازمست شتر بلبه یا بلبه یا بلبه
 و در صورتیکه شتر بلبه یا بلبه و برکت و رخت نبوده باشد در این وقت
 معین است که با امکان شتر عورت نماید بلبه یا بلبه یا بلبه
 بلبه که عورت مستور شود و در صورت عدم کلبه یا بلبه یا بلبه
 بنماز عاریتاً آورد و همچنین ترتیب که مذکور شد بلبه یا بلبه یا بلبه
 مفروضه معین است یعنی جایز نیست تا آخر و نماز تا مسکن ابراست شود
 بلکه لازمست رعایت وقت نماز و ظاهر اینست که نماز پسندیده
 آورد و در صورت اسیر از ناظر و نشسته در صورت عدم اسیر از ناظر
 و علی التقدیر من جایز نیست کوع و سجود بله قیاس معارف بلکه معین است

اما بسبب بدل برکت از رکوع و سجود و در آنجا بجهت سجود سر را
پشته یا نه یا بپای و رو و طایفه ایست که در صورت این بجهت سجود
لازم بود و باشد که بلند نماید چیزی که سجده بر آن صحیح بوده باشد
ناشیانی بر این وجه سجود غلبه کرده و باشد خواه بدست خود بلند
نماید یا سجود دیگر **بدانکه** نای بر اینست که لازم نیست بر عاری
در حال نماز دست خود را بر عورت گذاشتن جایز است و در آنجا
اگرچه رعایت آن اقرب با احتیاط است و آنچه مذکور شد که وضع دست
بر عورت لازم نیست نسبت به تحت ناست و اما بر کافران ظاهری
بوده باشد گذاشتن دست بر عورت بجهت ستم از ناظر نای بر اینست
که لازم بود و باشد پس بر قدر از عورت که نای بر بود و باشد در صورت
نشسته اگرچه با غشای رخت مملو و وضع بد لازم نبوده باشد
لکن بجهت ستم از ناظر لازمست و بدانکه واجب نیست بر فتنه
که تاخیر

۴۰
که تاخیر نماز نماید که در صورتیکه علم داشته که تاخیر میکند از نماز
خواهد شد و در صورت ظن میکند یا حوطا تاخیر است اگرچه ظاهر عدم
لزوم تاخیر است **بدانکه** ماموم غایب مثلاً امام عاری است از نماز
بدل از رکوع و سجود بلکه امام می نشینی مدو و وسط مامومین بخون و نفوس
امام مقدم بر ساقوی مامومین بوده باشد و نای بر اینست که لازم
بوده باشد که تا نای مامومین رکعت منف بایستد و قصد منقوف
جایز نبوده باشد و اگر کسی که عورت او مستور بوده باشد و منقوب
در رکوع و سجود و بنوی متعارف نبوده باشد افسد بجهت ستم از ناظر
نموده و اگر ممکن از رکوع و سجود بوده باشد و رعیت که باز
افتد جایز بوده باشد و اما رکوع و سجود امام بطریق ایما
بوده باشد و رکوع و سجود این بطریق متعارف و اگر مصلحتی ممکن باشد
از چیزی که ستم از احد العورتین باشد نای بر اینست که و بر استور نماز

و نماز را با رکوع و سجود نماید و اگر مزد و شوق میان نماز و رکعتها
نخست نماز عاریتاً باشد رکوع و سجود **غبار** ثانی است بلی اگر
ضرورتی داعی باشد مثل پروت و هوا و رکعتها بجز بی عیب است
و اگر کسی ساری بدشته باشد محصل آن هم آنکه لازمست خواه بمبایعه
یا استیجار یا استماره و اگر در این صورت لباسی که با او همیشه نماید
و در نیست که قبول همه لازم بوده باشد **انکه** اگر کسی نماز را
شود و مطلع بر آن باشد که خود در عمل از فرائض نماز را در محضر
و اگر در آشنای نماز مطلع شد پس اگر در آشنای نماز مسکین است سر بر سر رقبه
خود بوده باشد بجزی که تسلیم منافعی از منافعات نماز نشود و سر
نماید و بعد از اطلاع و قبل از سر نمودن مباحث فعلی از افعال نماز نشود
و اگر متکلم نبوده باشد و آشنای نماز را بکتاب فعل منافعی اگر در خصی
وقت بوده باشد نماز را بجهان حالت تمام نماید و اگر در سعه وقت بوده باشد

در این

در این صورت فحای از اشکال نیست لکن لما بر اینست که انما
نماز بجهان حالت در حق و جایز باشد و گفتار بجهان نماز تواند نمود
لکن احتیاطاً عاده آن نماز است بعد از تمام و اما هرگاه بعد از عمل
وقت و قبل از نماز عالم شود که آقایی او را و آشنای وقت آزاد خواهد
نی باینست که میتوان نماز را با عدم سر بر سر رقبه نماید و اما هرگاه
بدانکه و آشنای نماز را آتداء خواهد نمود باز حکم بر سر رقبه
قبل از شروع و نماز ممکن نیست لکن احتیاطاً در چنین صورت پیشنی
اینست که تاخیر شروع نمودن نماز سر بر سر رقبه خود را بیکبار
نزد خود موجود نماید که بعد از تحقیر آتداء می نماید این صورتی است
که وقت آزاد شدن پیشنی باشد و اما اگر پیشنی باشد که آتداء آشنای نماز
آتداء خواهد شد حکم بعد و وجوب نی نیست و اگر ندانند که آتداء
بشود لکن ندانند که چه وقت آتداء خواهد شد لرحه حکم بر سر سر و اگر در آن

که با حیاط و سائین صورت متقین فی نیست که قبل از شروع و در زمان
 شتر نماید و اما صهیبه که غایب می باشد بلوغ خود و را شنای وقت
 پس اگر می رسد که بعد از بلوغ وقت وسعت کامل از را با کرامت
 از آن و از پس در چنین حالتی صحر خواهد نمود و اگر بزند که را شنای باز
 به بلوغ نخواهد رسید پس اگر و آنکه بعد از بلوغ و در آن خواهد شد زیرا
 که کفایت با کرامت باید پس صحر نماید بعد از بلوغ و از را با قصد و موجب که
 به شتر پس و رقبه و اما هرگاه اتفاق افتد بلوغ و را شنای باز با عدم علم
 قبل از شروع و در زمان پس اگر بلوغ بچیزی باشد که مبیح طهارت بوده باشد
 و مستطی کلف نیز مثل حیض اشکالی در آن نیست پس باز طهارت خواهد بود
 و تکلیفی نخواهد بود و اگر مبیح طهارت بوده باشد که مستطی کفایت
 نبوده باشد مثل انزال پس اگر وقت کفایت طهارت اگر چه تمیز بوده باشد
 یا اگر کفایت از زمان نماید از دست که بعد از طهارت استساف باز نماید
 پس

ما شتر پس و رقبه و اگر بلوغ بچیزی بوده باشد که مبیح نبوده باشد
 پس اگر وقت باقی بعد از بلوغ کفایت با کرامت باز طهارت خواهد بود
 فی اشکال باز را تمام می تواند نمود اگر چه با عدم شتر پس و رقبه بوده باشد
 و قضای همان نخواهد بود و اگر باقی از وقت وسعت از او باشد
 خالی از این نیست که با تمام همان باز مقداری از وقت باقی خواهد ماند
 که کفایت کل باز نماید و در صورت تأخیر قطع باز لازم و بعد از قطع استساف
 باز خواهد نمود و در صورت او اگر چه از انزال خالی از اشکال نیست
 ظاهر اینست که باز قطع و استساف صلو بعد از شتر پس و رقبه لازم
 بوده باشد در مکان **مستل است** و در آن چند مسجست **اول**
 در تعریف مکان است بدانکه مکان مصلی عبارت است از محل و قوف مصلی
 اگر چه بواسطه بوده باشد با قضای که هر سبب از بدن مصلی در حالت
 انسا حال باز که بوده باشد اگر چه بلوغش از جاه و بود بسبب اشکال افعال

نمازنها بر این هرگاه کسی چند فرسخ بر روی هم بگذارد و بر روی آن
 یکی که فوق همه است بایستد اگر این فرسخ را قطع زینگی که این فرسخ بر روی
 او آن واقع شده هم ملک مصلی است عیناً و منفعتاً یا منفعت شمعانی
 یا مازون بوده باشد و نماز با هر مکان متحقق است پس اگر نماز فرسخ بودی
 هم انداخت و فرض کنیم که کل این فرسخ مباح است مگر آن یکی که روی زمین
 واقع شده نماز او باطل است و همچنین اگر هر فرسخ را قطع زمین مصلی باشد
 لکن قضائی که بدان مصلی انرا بر میگردد در حال قیام یا قعود غیر مباح باشد
 نماز او باطل است و همچنین اگر هم اینها مصلح باشد مگر موضع سجود
 و موضع دستها هم یا بعضی نماز باطل است و همچنین اگر مباح بود و با
 مازون قضائی که بعضی از بدن مصلی انرا بر میگردد در حال سجود یا آنکه
 هم مباح بود و لکن آنکه مصلی مثلاً در جنبی که در سجده است واقع میشود
 در محل معصوب نماز او باطل است پس مکانی که مصلی نماز است در محل نجس
 و قعود

و قعود بان محل و قعود عارضه ای سببه در حال سجود و قعود و قعود
 لباس آن سبب است یا با فعل نماز یا قضائی که بدن و لباس مصلی
 انرا بر میگردد در حال قیام و قعود و رلوع و سجود اگر اینها مصلی است
 اما چه مکان متحقق است و الا فلا و اما مکان باعتبار طهارت و نجاست
 پس میگویند محبت نماز مشروط به نجاست بخلاف مکان از نجاست مطلقاً
 بلکه انقدر که مسلم است آنست که محل چوبه خالی بوده باشد از نجاست
 اگر چه متباعدی بعد از آن نبوده باشد لکن خلوص موانع دیگر ملا فی اعضاء
 محل یا لباس مصلی میشود از مطلق نجاست معتبر نیست بلکه معتبر است
 که خالی از نجاست میسر بوده باشد **و هم معتبر در صحت نماز**
 مالکیت محل است منفعت مکان نماز و مالکیت عین بدون منفعت
 کفایت نمیکند پس میباید یا منفعت ملک مصلی باشد یا مازون
 از جانب مالک بوده باشد یا زن صریح یا فحری باشد در حال و معافی

انچه در سجده لباس گذشت پس اگر کسی در مکانی نماز بجا آورد و آنکس
 منفعت او نبوده باشد و نماز او از جانب آنکس نیت نموده باشد
 پس اگر عالم بود که این مکان معصوب میباشد نماز او باطل است خواه
 عالم باشد که نماز در مکان معصوب صحیح نیست بانه و اگر جاهل بحقیقت
 آن مکان بوده مثل اینکه کسی او را بخانه برده و نماز خوان نموده که نماز او باطل
 آورده باشد بعد از نماز مطلع شد که این خانه معصوب بوده ظاهر نیست
 که نماز او صحیح بوده باشد و اگر عالم بود که این مکان معصوب است که فراموش
 نمود و بعد از نماز متذکر شد ظاهر نیست که نماز صحیح بوده باشد و اگر
 می دانست که در مکان معصوب نماز جایز نیست و بعد فراموش نمود و با
 در آن مکان با علم بحقیقت نماز آورد پس اگر کسی است که بتقصیر است
 او باطل است و اگر استغفار نموده باشد ظاهر نیست که نماز او
 صحیح است **سوم** هرگاه کسی داخل مکان معصوب شد لازم است که فوراً

پسرون

پسرون رفته باشد از آن مکان پس اگر وقت نماز مضییق است
 و مشکلی نیست از در آن رکعت از نماز در مکان مساجد بخروج
 ظاهر نیست که تاخیر نماز لازم بوده باشد پس لازم است که قبل
 از خروج نموده بعد از خواندن در مکان مساجد رکعت از نماز را
 در وقت و بقدر احوال از آن فضایی وقت بجا آورد و تا آنکه فضایی
 وقت بگذرد بوده باشد که بعد از خروج از مکان معصوب مشکلی در آن
 بگره رکعت نماز در وقت بعد از خواندن در مکان مساجد نبوده باشد
 ظاهر نیست که نماز در حال خروج لازم بوده باشد که اگر است
 که از چند باب از رکوع و سجده و سجود نماید بلکه رکوع و سجود بکثرت
 دادن بهتر است که بجهت سجود پاهای تری بوده باشد مشکلی است که ظاهر نیست
 که حرکت دادن سرفه یا بجهت رکوع و نامی نماید و بر آن بجهت سجود
 منحصر نبوده باشد و اما اگر امتدادی داشته باشد که در نماز بجا آورد

کما یا یا با سه سجیت رکوع و سجود و نماز دیگر بحکمیت آنها
 احوط خواهد بود و اگر از نماز مالک بخیر من باز مکان باشد از نماز
 نماز و ششم شود که مراد مالک اینست که نماز را قطع نموده پس
 رفته باشد و نیست که قطع نماز جایز نبوده باشد بلکه نماز را
 تمام نماید و بعد از فراغ سپردن و در کل احتیاط منتهی است
 که در این وقت اقتضای احوال نماز و ترک امور مستحبیه و نماز را
 تمام نماید و اگر کسی مضطر بوده باشد و در مکان معصوب بجا
 مجبور در نماز کردن در آن مکان بوده باشد نماز او صحیح خواهد بود و اگر
 مجبور در مکان هست و لکن مجبور در نماز در آن مکان نیست مثل
 اینکه مجبور در مکان معصوب باشد شنبه و زمره و میان نماز
 در آن مکان نیست لکن اگر او در آن حال بر خصای مالک و نماز نمون
 نموده باشد ظاهرا نیست که لازم باشد و این صورت اقتضای احوال
 و رخصه

و صرف با نیکو اوقات و ساعات مکان منتهی از آن میشود پس رکوع و سجود
 و این نوع منتهی است و بعد از نماز و بکجه سجیت رکوع و سجود و نماز و بکجه
 هرگاه مردی در مکانی مشغول نماز بوده باشد و در نماز او پیش
 رون و مشغول نماز شود و بجهت هرگاه از نماز در مکانی مشغول نماز بوده باشد
 و مرد در برابر او بایستد و مشغول نماز شود و ظاهرا نیست که در
 هر دو صورت جایز بوده باشد **چشم** از مست که در مکانی معصوب
 سوای جبهه خالی بودن از نماز است متعدد غیر معذور و غایب اگر مکان
 نمیکنند باشد و مساویست هم بکند لکن بقدری که معذور نیست نماز
 نیست و اما جبهه پس معتد و لمحات محل آن قدر است که وضع کنند
 بنماید و بجهت **جایز بودن سجده** و سهان چنانچه سجده بر آن
 صحیح است و در آن چند صحبت است **اول** جایز نیست سجده اگر بر زمین
 یا چیزی که از زمین روستیده باشد بشود طاکه یا کوبیده یا بوسیده باشد

پس سجده بر شال آید و کوزه و شکسته را بخورای اینجا جایز خواهد بود و
 و هم چنین سجده بر حجر و سنگ ریزه و اما سجده بر گیاهی بر اینست که جایز
 بوده باشد لکن اجتناب در صورت ممکن از غیره اوفقی بطریق احتیاط است
 و در هر گاه چندی را بادی ماکول باشد و در بلد دیگر ماکول نباشد
 لیکن بر اینست که سجده بر آن جایز نبوده باشد هر چند در بلد دیگر غیر
 ماکول است و اگر نباتی ماکول باشد و رانده و رانشها مثل برگ مو و پوست
 بادام و پوست خربزه و لیکن بر اینست که جایز است که در حالتی که ماکول است
 پس سجده بر برگت مو و رانده و اما احوال جایز نخواهد بود بخلاف در آن
 که جایز است و اما مثل خربزه و بادام و پسته و فندق که پوست آنها
 ماکول است در اول نه و رانده پس سجده بر آنها و رانده احوال جایز نیست
 و همچنین است و اما هر گاه ماکول است و باصل است پس بادام و بادامی
 که شکسته شده سجده بر پوست آن جایز نیست و همچنین است و فندق

و کرم

و کرم و و بعد از آن که شکسته شد و مغز آن اخراش شد پس بر پوست
 آنها در این حال که منقسم از مغز شد جایز خواهد بود و همچنین است
 پوست خربزه و پسته و اما ایسکه منقسم است باصل خواهد بود
 کرده باشد یا نه سجده بر آن جایز نیست و اما بعد از بار کردن جدا
 نمودن ماکول از آن ساز پوست لیکن بر اینست که سجده بر آن پوست جدا
 از اصل جایز بوده باشد و اگر آن نبات ماکول نباشد و رانده و ماکول
 و رانشها مثل برگ مو و رانده و رانشها پس لیکن بر اینست که سجده بر آن جایز
 در جریحه احوال و اما کف و جو و شکسته پس سجده بر اینها جایز نیست
 قبل از بار کردن بوده باشد یا بعد بلکه سجده بر آنها جایز نیست اگر چه
 از پوست در نیاورده باشند و اما پوست آنها پس لیکن بر اینست که سجده
 بر آنها جایز نیست در حال اتصال باصل و جایز است بعد از انفصال از
 احوال و اما از ملبوس بودن نبات آنست که شعله و ملبوس بودن را نشانه

پس سجده بر قطن و کتان جایز نخواهد بود خواه قطن از غزل بوده باشد
 یا بعد از بافتن بوده باشد یا بعد و هرگاه چیرگی بافته شده باشد
 از معاد و اللبس و غیر معاد و اللبس مثل پاپی و نماسی اگر چه در حال
 واقع شود بر غیر معاد و اللبس سجده صحیح خواهد بود و اگر واقع شود بر
 معاد و اللبس صحیح نخواهد بود و از این قبیل است چیرگی که در فخری
 از جبهه واقع شود و بدان که چیرگی از آن بافته شده است صحیح است و اگر
 واقع شود بر ریش یا تنه یا بر ریشمان و آن گویا با هر صحیح خواهد بود
سوم جایز است سجده بر کاغذ خواه باخود باشد از چیرگی که سجده
 بر آن جایز باشد یا نه مثل کاغذی که معمول از قطن و کتان بوده باشد
 بلکه کاغذی که نیست که سجده بر کاغذ جایز بوده باشد اگر چه باخود از هر
 بود باشد لکن احتساب از این باب که باخود یا غیر مشروط با احتیاط است اگر چه
 چیرگی نوشته باشد پس اگر با الکتا است چیرگی است که سجده بر آن جایز است
 و رجاء

۳۷
 و رجاء از سجده بر آن نیست و اگر با الکتا است چیرگی است که سجده
 بر آن جایز نیست که بر موضع دیگر کاغذی از الکتا است است که وضع چیرگی
 کفایت میکند و سجده بر آن جایز است در صورتیکه جبهه واقع شود بر موضع
 خالی از کفایت و اگر کفایت مستوعب سطح کاغذ است نه اینست که سجده
 صحیح نبوده باشد **چهارم** بدانکه هرگاه کسی وضع جبهه نمود چیرگی با غنای
 الکتا است چیرگی است که سجده بر آن صحیح است بعد از آن که با غنای او
 ظاهر شد ششیم شد که سجده بر آن جایز نبوده پس اگر عالم شد بحقیقت
 حال قبل از آن میان دیگر واجب و مستحب است از رسانیدن چیرگی
 که سجده بر آن صحیح است ظاهر اینست که لازم بوده باشد که ششای خود را
 بکشد تا برساند چیرگی که سجده بر آن صحیح بوده باشد بعد از رسانیدن
 بان اتیان دیگر واجب نماید و هرگاه در این صورت این ششای که بوده
 از رسانیدن چیرگی که سجده بر آن صحیح بوده باشد چیرگی با این جایز خواهد بود

بنا بر این سخن متوجه می شویم و می بینیم که میان رسانیدن جبهه را مان خیر نیست
 آنرا بجهت آنست که تفصیل داده شود و این مقام را به این نحو که اگر آن وضعی
 که سجد بر آن صحیح است یا ساقیست یا موضوعی که جبهه بر آن واقع شده
 یا پائین است یا بلند تر از ساقی بوده باشد و این نیست که ششانی را
 بکشد تا برساند یا موضوع ساقی که سجد بر آن جایز است و همچنین اگر
 موضوعی که ششانی را بسوی آن می کشد از آن موضع و آن بود که اگر حکم
 بتعیین کشیدن ششانی نکرده باشد و این را می گویند از رسانیدن جبهه را
 که سجد بر آن صحیح بوده باشد یا ششانی یا تا هرگاه بلند تر از آن موضع
 بوده باشد خالی از این نیست که غلو یا قاطع است یا بطریق سبب
 اگر اول آنست که ظاهر نیست که رسانیدن جبهه را که سجد بر آن صحیح است
 بجهت اولی است اگر رسانیدن جبهه را بسوی آن موضع مرتفع و این تفصیلی
 در صورت احتیاطیه و محتمل است و از آنچه مذکور شد چنین می شود که اگر ششانی را

در اول

و راوان فقه بر مثل ترک آن برنجی مثلا اگر در او باشد و بعد از آنکه
 مستحکم شد و غیره حرکت دادن ناموضع تر یا یک آن قرار گیر و اولی است
 از اینکه سر را از آنجا حرکت داده به سر برساند و اگر غایت تحقیق حال
 بعد از آنکه بدانند که واجب ظاهر نیست که سجد این صحیح بوده باشد اگر
 بجهت حال بعد از رفع رسم آن در شکیان سجد می خواهد بود و اگر غایت
 حال قبل از آنکه بدانند که واجب لکن ممکن نیست از رسانیدن جبهه را که سجد
 بر آن صحیح بوده باشد و نه از رسانیدن جبهه را که سجد بر آن صحیح بوده باشد
 بجهت با عدم فعل ششانی و نیست که تفصیل داده شود و این مقام را به این
 بلکه در سجد اگر است و یا فرق است میان آنکه از آنجهت یا اینجهت
 و این صورت و در نیست که بگویم سجد او صحیح بوده باشد یا نه
 که آنجا که بداند و یا بداند و یا محتمل است که اگر غایت تحقیق حال در سجد
 از آنکه در آن حالت ممکن نیست از جبهه را که سجد بر آن صحیح بوده باشد

بارش پس ممکن از آن خواهد بود و در این صورت ظاهر نیست که اینان
 مذکور محال است و در حق او مستحق بود و باشد و اگر غیر سجد است که اگر چه محال
 ممکن از غیر این چیز که سجد و بر آن جایز بود و باشد نسبت به بعد از آن که در آن
 خواهد بود و این صورت نیز مشایع و صورت مذکور از آنجا که واجب است که محال است
 نماید عمل از آن رفع را نمود و بعد از تحصیل باطلی سجد و علیه بیان و انقیاد سجد
 و این سه صورت اگر چه محال است اما هر یک از اینها در امور دین منتهی غایت
 احتیاط است با عاودن آن و از این صورت است که باید از آن سجد
 ممکن از تحصیل چیزی که سجد بر آن صحیح بود و باشد نسبت با عدم فعل منافی
 و این صورت نیز باطل خواهد بود و آنچه مذکور شد در جمیع اقسام و در حد
 برخیزد نیز جاریست پس هرگاه سجد و برخیزد و پس اطلاق بر آن است و بعد از آن
 را که سجد است یا قبل از آن است پس سجد و برخیزد و در غایت عاودن آن
 خالی از احتیاط نیست و اگر آن است یعنی در محققیت حال فعل از سجد است
 سجد و برخیزد

پس یا قبل از آنجا که واجب است یا بعد از آنجا که آن را سجد است
 مذکور واجب بود و باشد و اینها نیست که سجد و برخیزد و باشد و از آنجا که
 مذکور واجب بود و باشد و اگر در آن محال است ممکن بود و باشد از سجد آن جهت
 برخیزد یا اگر سجد بر آن صحیح بود و باشد یا سجد بر آن را که چه چنان نمود و بعد از آن
 مذکور نام از آنجا که اگر در آن محال است ممکن از آن نبود و باشد یا از آنجا که
 خواهد بود با عدم فعل منافی آن و علی القدر در آنجا که سجد واجب است یا غیر آن
 نفسی محال است نیست که باشد **چهارم** هرگاه سجد و برخیزد و برخیزد و برخیزد
 باز در آنجا که سجد است از وضع جبهه یا ایستادن و علیه مثل ایستادن بر روی
 و بر سر و بر آسمان و غیره در وسط کمر و شستن و یا شستن و از آنجا که در آنجا که
 و آن محال است و رفتن پس اگر وقت منقضی است بخند که اگر از آنجا که
 تا تحصیل نماید چیزی را که سجد بر آن صحیح بود و در آنجا که در وقت نخواهد نمود
 ظاهر نیست که فعلی که از آنجا که نبوده باشد بلکه معین است که نام از آنجا که

بوده باشد فحق محل جبهه است اما بر اعضا چنین نیست بلکه آنها اگر
 چه اختیار بوده و بر چه واقع شود اگر چه بر روی می شود و هر یک از آنها با
 جایز خواهد بود و اگر چه جسم بود باشد که بشرط و بر آنکه رطوبتی نداشته باشد
 که تعدی نماید به بدن بالکس معلی **نهم** ظاهر نیست که بقدر و بر
 از جبهه لا بد که در گذرون برای این اشهر و علیه نباشد بلکه بعد از
 که جبهه را بر آن خیره گذارده است و صدق را فانی از آن نیز تحقیق است بر محل
 که جبهه بر آن واقع میشود و جسم بود باشد که محل قدری از جبهه که موضع انحراف
 ثابت است که جبهه را بازنمی ماند اگر چه در هیچ جا بدو و یا معترض
 محتمل از طهارت محل قدر معتبر از جبهه است نه محل کل جبهه که بشرط آنکه
 نجاست علاوه بر این قدر تعدی به محل کند که اگر آن بعد از تعدی به عضو
 مثل خون که از دور هم و اما اگر ششها و سینه که تعدی نماید و معنوی آنها
 نبوده باشد فی شکی که از باطن است و اما غیر جبهه از اعضای سینه
 می باشد

به طهارت محال آنها معتبر نیست بلکه معتبر خلوص محال آنها است و شکی
 مستعد به غیر معنوی آنها است اگر چه ششها است مستعد به غیر معنوی آنها
 تا باطن خواهد بود و جبهه بدن که است غیر معنوی آنها معلی **دهم**
 و ریهان ترجیح انواع چندانی است که در حال اختیار سینه را از آنها جدا
 بداند هرگاه که مرده و شود و میان سینه و ریه و ثوب ظاهر و ثوب خسر
 اول مستعد است فی اسکان هرگاه که در یک منف بود باشد و یا بعد
 هر دو از فطن بود باشد یا هر دو از ریه بود باشد و هرگاه که مختلف نیست
 باشد مثل اینکه یکی از فطن و دیگری از ریه باشد که یکی را سینه بود
 یا سینه و ریه سینه است و اگر یکی را سینه فطن باشد و یکی را سینه
 باشد ظاهر نیست که سینه بر ظاهر مستعد است پس لازم است که سینه
 بر لکاس باشد و اگر مرده و شود و میان سینه و ریه و ثوب ظاهر و ثوب خسر
 و ظاهر لا یشع الشجر و علیه مثل سینه و بر ریه و ثوب ظاهر و ثوب خسر

که سجده در ظاهر مستحب بود و هر چند است سجد و بر زان نجس را بماند
 نجس و ثوب ظاهر اگر چنانچه بود و باشد و اگر مرد و بود و باشد میان سجده
 بر نجس یا این سجده و علیه و سجده یا لا یغنی السجده و علیه ظاهر نیست که اول
 و اگر مرد و شود میان سجده و بر نجس یا لا یغنی السجده و علیه مثل نجس و سجده بر
 نجس ظاهر نیست که اول مستحب است و اگر مرد و شود و یا به سجده بر نجس
 یا این سجده و علیه و بر نجس یا لا یغنی السجده و علیه است و از آنجا معلوم شد
 که با وجود آنکه سجده و بر نجس عدول از سجده یا لا یغنی السجده و علیه است و اگر
 نباشد که بر نجس یا لا یغنی السجده و علیه است که ایما بدل سجده مستحب بود و باشد
 و اما سجده که بر نجس یا لا یغنی السجده و علیه است که ایما بدل سجده مستحب بود و باشد
 که اگر تعدی کند لازم است عدول از بگوید یا لا یغنی السجده و علیه است
 اگر چه است تعدی نماید و ممکن است تفصیل میان نجس که معفو عنه بود و باشد
 بعد از تعدی بجهت و غیر آن اگر اول بود و باشد لازم است سجده و اگر ثانی باشد

نوع

تفرق شود میان کسی که حیض نجس بود و باشد قبل شروع نماز و ممکن
 از تطهیر نبود و باشد کسی که حیض او بی بر باشد اگر اول است سجده مستحب است
 و اگر ثانی است خالی است و اگر چه ممکن است که بعد از آن سجده و اگر ثانی
 صورت و نماز بعد از آن و اگر کسی با سجده و و دیگری یا ایما بدل سجده شاید
 احوط بود و باشد و نماز یا ایما را مقدم بر نماز یا سجده و صورت
 که ممکن از تطهیر بر حیض نبود و باشد و اگر ممکن از تطهیر بود و باشد نماز یا سجده
 مقدم دارد بر نماز یا ایما یا **دوم** هر کس که یا لا یغنی السجده و علیه است
 علیه کعب محض مثل آنکه موقع از زمین نجس شد و موقع نجس نشسته بفر
 آن یا معصوب نشسته بفر معصوب در این صورت یا مقدم است
 در این مکان یا نه اگر مقدم است یا این معنی که ممکن است سجده بر موقع دیگر نیست
 و شکال است در این موقع نشسته بفر یا ایما بدل سجده است بلکه لازم است و اگر
 ممکن بود و باشد از سجده بر ثوب یا ایما بدل سجده خالی از اشکال نیست نظر

آنچه پنهان شود و در نزد دیدار بر ثوب طاهر و از آن محسوس است
 سجده بر ثوب طاهر و بر آن محسوس جایز نبود و مشتبه نمی شود و موضوع
 حکم محسوس را در او مشتبه به محسوس دیگر حکم بخارار سجده بر آن محسوس است
 بلکه در نسبت که در این صورت است به مقتضای این باشد و هرگاه ممکن باشد
 بر موضع دیگر بود و باشد خالی از آن نسبت با آن استنباط و موضوع محسوس
 یا غیر محسوس را در موضع محسوس مثل اینکه یک موضع از طاق نجس باشد و بگویند
 از نماز در طاق دیگر بود و باشد بایک طاق در میان این طاق نجس باشد
 و طاق نجس مشتبه شد و باشد بغير آن در امثال این و صورت سجده بر موضع
 جایز نیست پس از آنست که نماز را در موضع دیگر نمود و باشد و اما هرگاه موضع
 غیر محسوس بود و باشد ظاهر اینست که اجتناب واجب نبود و باشد و
 محسوس را در این مقام آنست که در اجتناب از سجده بر آن مشتبه نبود و باشد
 پس بر این غیر محسوس را در این مقام آنست که در اجتناب از آن محسوس
 بود و باشد

بود و باشد و معیار و تحقیق مشقت و عدم آن حال اغلب است
 و از آن دانسته است بلکه مشهور است و محسوس است
 اقوال آنست که از آن دانسته است و مستحب است ملحقا حواء و زکات
 بود و یا افرادی جنتیه بود و باشد یا اخلاص باعث و احب بود و باشد
 مثل جمعی از فقهائى بود و باشد یا ائمه **در بیان افعال نماز**
 از آنست که با آن افعال واجب است از آنست که **اول** نسبت است
 و مراد از نسبت در این مقام آنست که بعد از هر سجده شروع و از قصد که باین
 نماز متعمد را بعمل می آورد بجهت اتمال امر خود در عالم حلال باشد ظاهر است
 همین قدر کفایت نماید و در محله حواء واجب باشد از آنست که
 باشد یا قضا تمام باشد یا قصد واحد را تمام است و در این نسبت این را
 از عبادات مثل وضو غسل و بزم و رکوع و سجده و در این نسبت در جمیع
 همان مرافقت که متعلق است بجهت عبادات مذکور و کیفیت که مذکور شد

الا انما في محال ريك از عبادات مذکوره و انما ان بنفای بقیت که مفسر
 عین نیست است تشریح خواهد بود و لکن این را نیست که موجب باشد باطل
 عبادت نشود و اگر در صورتیکه فرض شود انکار مفسر از انرا که مفسر
 محض عبادت است لکن این باب را بعد است در حالیکه متلفظ با تصور
 و اساده بوده باشد بلکه در این حالت انکار از انرا که نیست و ظاهر است
 که تعین قصد و انما چه در اماکن اربعه لازم نیست و رعایت ان احوط است
 و هرگاه تکلیف است به نام و قصد بود و ثابت بوده باشد مثل اینکه فی قضا
 و دیگر ای و ابوده باشد تعین نام یا قصد در حالت نیست لازمست چنانچه
 هرگاه این فرض نیست بدو نام یا بدو قصد مستحق شود و تعین لازمست بر هرگاه
 اشکاک میان صاحب مستحب بوده باشد مثل نماز نافله صبح فی اخیار
 از طلوع فجر و رختی کسی که نافله کند روزه باشد تعین واجب نیست
 لازمست و کما هست که لازم میشود بر کف در حال نیست تعریف و منفی
 مفسر است

مثلاً اینکه بر امام لازمست و جماعت واجب نیست اما است باید بود
 و چون انرا ثابت بود باشد مثل نماز جمعه و عید و رختی شرايط
 باها لغز نموده باشد مثل اینکه رختی خود واجب نموده است بندر کوهان
 که نماز معین را یک عبت نموده باشد است اما در صورت استجاب حاجت
 پس بر امام لازم نیست قصد است بلکه باقیه از نظر امام و عبت رختی
 منعقد است و در رختی امون لازمست و صورتیکه قصد و شرايط نیست
 اقتضا نموده باشد **مفسر** است که نیست شرايط نیست بخوان این مفسر
 و تعین نماز مرکب از نیست و بر اجرای محمود و ان نیست که نیست خارج جنوبیت
 است و شرط تحقق و حصول انما است و چون نیست معلوم عبادت است از قصد
 با تمام معلوم و انما قصد با استقامی از قصد و کجاست غایت و باید این است
 با انما در طاعت خود و در حال است یا مثل یا در ستم و انما اگر است
 و انما با انما مختلف است خوف عقوبت و انما بزرگ انما و در حصول نبوا

ناهید و با فراوانی از غلبت بر خست نرسد و اما یا هر دو یا توکل علیهما فی التبت
 بلکه در نیست که حکم بر خست نشود اگر چه منظور غرت نرسد و مودم بود و با سکن
 التبت نه بالذات پس بکافی در خست نیست تا وی نیست که انبیا انما یزیدون
 بجهت آنکه خلاف عاقل است نه بان امر فرموده است با آنکه رضای الله جل
 جلاله در عمل آوردن آنست با آنکه این طاعت محسوب گردد و عالم است که
 موجب ثواب میشود و آخرت بخوانی پس هرگاه که این طاعت قفسی شود
 خواه هیچ نیست نبود و مثل اینکه بخت متابعت عادت نمودن صورت نماز را
 بعمل آورد و یا آنکه نعوذ و یا الله در آن قصد ریاضت نماید و برود و صورت نماز باطل خواهد
 بود و خصوصاً در صورت نماز و یا عبارت آنرا نیست که داعی بر اقامت است
 بمعادت و تمیز بر خست نرسد و یا باشد خواه بجهت اینکه او را خوب انداخته
 اینکه تعظیم او را منظور باشد باشد با آنکه او را چیره و سید با آنکه اجابت
 او را نماند و بلکه این معنی موجب بطلان عبادت میشود خواه داعی بر عبادت

مخص

مختار است با سلاخ غیر این را بجز داعی قرار و بدین اید منظره است
 الله جل جلاله و در تقریب حبس بخلو قیام بود و باشد ما با که مقصود بالذات
 بود و باشد طاعت الله جل جلاله و طلب غت بدر که احب غرت
 و این اعراض و بیده مقصود و یا التبت بود و باشد طاعت الله جل جلاله
 نمود و بدینکه آنچه مذکور شد در بیان نیست یکبار و راغبها را آن در حین
 نمودن نماز نیست که این طاعت را در عین آن تا آخر نماز نیست بلکه
 همانقدر که تمام عمل و یا بدین مقصود ای آن نیست که نیست صحت صلوة و یا
 است در عین نیست تا آخر صلوة نیست که در جمیع احوال صلوة غرت بر او
 که اینان با آن نماز معین میباشد بجهت قضا و طاعت خلاق عالم شانه و امر
 لا یجوز فی لازم نیست بلکه امری که لازم و مقبیه و تحت صلوة نیست
 که نیستی که در او آن صلوة متحقق شد جمیع اعمالی که را با مقصود ای آن انبیا نماید
 تعبیر از این مطلب میباشد با سلاخ هر کس که بخواهد که احوال با اینها

مشهور و مانع از آن خواهد بود و بعد از آن طلب باید دانست که آنچه مذکور شد
 از قصد یا نیت بودن در حال نیت بود و اما اگر نیت بر یا و فعلی از افعال که
 نماید پس اگر قصد بر یا نماید و فعل واجب از واجبات باشد و نیت بر آن
 باشد و نخواهد بود پس افعال با سزا را در حکم خواهد بود بعد از آنکه می شود و
 عاود نماید فعلی را بعد از آن نیت باشد و عود بقتضای نیت سابقه
 یانه و اما قصد بر یا و فعلی از افعال مستحبه نماند و بدین صورت ظاهر نیت از نیت
 اطلاق مانع می شود و اما هرگاه قصد بر یا نماید و نیت بر آن باشد و در اجرای
 واجب و نه در اجرای مستحبه یا نیت بر یا نماید و در قیامی که بعد از آن نیت
 و فعلی از مساکرون بر کون بوده باشد بعد از آن ترک آن نمود و پیش از قصد
 رکوع بعد از عود بقتضای نیت سابقه ظاهر نیست که موجب اطلاق نیت
 پس مانع خواهد بود اگر چه احتیاط و در این مقتضای عاود نیت بعد از آن
 و اما قصد قطع نیت بر یا و در حین نیت این نیت مستحق بوده باشد و بعد از آن
 نیت

نیت و نیت است هرگاه در حین نیت نیت بر نیت است و نیت
 آن نیت باشد و در رکعت نیت و اما نیت قطع و نیت بر یا اگر
 در حین نیت قطع می باشد و نیت بر یا و نیت بر یا و نیت بر یا
 نیت شود و عاود افعال نیت نماید بعد از ترک آن نیت عود بقتضای نیت
 نماند بلکه و نیت که چندین بوده باشد که افعال مستحبه نماند
 اگر چه احتیاط و در صورت مقتضای نیت نیت بعد از آن عاود و یا نیت
 نیت قطع مانع شود و در نیت مستحبه افعال بعد از ترک آن نیت
 و عود بقتضای نیت مستحبه افعال از نیت بر یا نیت نماند و
 اگر چه احتیاط مقتضای عاود نیت بعد از آن نیت و اما نیت بر یا نیت
 نیت مستحبه و نیت بر یا نیت مستحبه خواهد بود و در حال نیت نیت
 یا در نیت نیت بر یا اگر با علم نیت نیت بوده باشد و نیت بر یا نیت
 و نیت قطع که نیت بر یا نیت نیت نیت نیت نیت نیت نیت نیت

این نحو که با نیت فعلی متنافی از منافیات خواهد و در حال نیت بود
 یا در انشای صلو و در صورتی که کما شریعی و عدم وقوع آن متنافی صلو
 محکوم شود و همچنین بخلاف صورتی که علم بر آنکه چون معلوم شد که نیت صلو
 از حمله اثر ابطال است نه از اجزای صلو مثل سایر عبادات مثلاً وضو
 و غسل و غیره و در صورتی که چنانچه احدی بتواند و غایب شود که نیت کند
 و نیت و محرم و غیره از او نیت و محرم است و همچنین نیت و نیت و غسل
 و در چنین است حال در نیت صلو نیت در هر یک از حمله اثر ابطال
 لیکن از اثر ابطال نیت است که اخلای آن است و عدا مشقت و در هر یک
 کسی در نیت متصرف می شود که موصوفی متصرف با نیت است
 و در واجب و استحباب و استحباب و در او و قضا و قضاء و بکذا
 تشکیل می شود آن نیت هر گاه از راه اشتباه متصرف خلاف شود یا این
 که می دانست که از راه اشتباه واجب است یا از راه اشتباه مستحب است یا مستحب
 نیست

نیت و حجب و در اول وقت قصد استحباب و در ثانوی نیت است با قصد حجب
 و در اول و حجب و در ثانوی نیت است با قصد حجب و در ثانوی نیت است
 شود غایب باشد با علم بر نیت و قصد و حجب یا در نیت است
 که می بیند و باشد و اگر متصرف خلاف شود یا در نیت است با قصد حجب
 می نماید و مستحب اعتقاد و حجب با نیت استحباب می نماید و واجب اعتقاد
 استحباب و در این صورت این سخن می شنود و عبادان با نیت خواهد بود که
 کسی عمل خاسته نماید بقصد و حجب و در صورتی که نیت او شمول بر واجب شود
 بر غسل بود و باشد نیت و غسل پس از راه دیگر او واجب شود و با قصد
 این می بیند و باشد که غلبه و این وقت بر او واجب است و این قصد غسل را در
 ظاهر نیست که غسل او باطل بود و باشد و آنچه مذکور شد در عبادات مستحب بود
 و اما اجزای عبادات پس کسی که کسی قرآنه نیت کتاب او را بر نیت او و قصد یک
 این نیت از راه نیت مستحب است پس این نیت مستحب است و در هر یک از

قیام رکوع و قیام از رکوع محمد رکوع شری غافل از رکوع شد مقتضای
 که رکوع را بطل آورد و بنیست بقصد سجده و نشاندن رکوع را بطل
 نماورد و است لازمست که دست بایستد و از وقت منحرف نشود بقصد
 رکوع و بعد بجهت رکوع انبساط نمیکند و اگر اگر مشکلی باشد از قیام
 استقلال در جمیع احوال از شسته و زلوم و رعایت آن نیست اگر شسته باشد
 از قیام استقلال در هر حال از حالات که سایر رکوع از قیام استنادی
 و در جمیع احوال از لازم است که اختیار نماید و اگر مشکلی است از قیام استقلال
 و رعایت احوال از و استنادی در بعضی دیگر لازمست که جمیع اینها در قیام
 قیام استقلال در مقدم و استنادی در غیر مقدم و زحمت و اینها در بعضی
 با هر یک در رکعتی هرگاه کسی مقتضای این بود و باشد که هرگاه اختیار قیام استقلال
 کند و بعضی احوال از قیام خواهد شد بقصد و در بعضی احوال دیگر خلاف
 آنکه هرگاه اختیار نماید قیام استنادی یا کل از قیام استنادی خواهد بود با

عدول

عدول است استقلال با استناد و رایت صورت جوایز خواهد بود باز قیام
 که جایز خواهد بود و یا نه تمام نیست که جایز نبوده باشد از قیام
 از قیام استقلال این را اختیار نماید اگر چه مقتضای این باشد که با اختیار
 آن قیام خواهد شد بقصد و بعضی احوال از رکوع یا نیست که از دست
 برسد و در حال قیام که با اختیار و یا در سجده نشاندن بعد و یا خواهد
 نخواهد بود قیام است باشد یا آنکه قیام بران بابی است پیشتر
 انداخته باشد یا عقب این خواهد که اینها در هر واحد بود و باید که گفت
 واحد یا نمازهای متعدد و باید که با کسی مشکلی از قیام استقلال نباشد
 عدول نماید قیام استنادی و اگر مشکلی از او نباشد بقصد استقلال و الا
 بقصد استنادی و هرگاه مشکلی از قیام بود و باشد که در آنکه هرگاه
 اختیار قیام نماید قیام خواهد شد یا با بجهت رکوع و هر چه فایده
 هرگاه عدول از قیام بقصد نماید و رایت وقت الرجه نماز و قیام خواهد بود

آنست بحسب مدسکون لازم بوده باشد مثل آیه و کما جری و الصالحین
 و این صورت نیز ظاهر نیست که اشباع حرکت آنحرف مقدم بر حرف تد
 لازم بوده باشد و آنچه از این مدسکون لازم و غیره باید **چهارم** آنست
 که سبب مدسکون غیر لازم بوده باشد و این صورت نیز اشباع حرکت
 از عرف نبوی که مولد حرف بوده باشد فی اشکال جائز نیست مثل التالین کوان
پنجم آنست که حرف متشکک از سبب مدسکون باشد یا نه یعنی که تدر
 و سکون بعد از حرف تد نبوده باشد خواه مقدم بر حرف تد بوده باشد
 مثل آسن و او فی و ایما یا یا مقدم نبوده باشد مثل رحم و غفور و شکر
 و غیر حالت وقف در جمیع این صورت اگر چه در خلال اشباع حرکت آن حرف
 که قبل از حرف مدست مطلقا جزی نیست که یک بعد جواز از اشباع
 آن نبوی که منف امتداد معتبر حاصل نشود بلکه حرکت آن قبل از
 بلکه که نسبت به این بر کما کسی اشباع در فضا می اغشور و در جمیع صورت
 نبوی

نبوی که امتداد و منبسط نشود و در کما جری آن که نیست و همچنین
 اگره های رجیم و غیر حالت وقف و همچنین در اشباع آن می باشد
 الف لفظ جلاله و مثال التالین و اشباع الف لفظ جلاله و کما جری آن
 اشباع حرکت در غیر فضا مدسکون و این نیست و هیچ
 میشود **اذل** آنست که اشباع حرکت بعد نبوی که مولد حرف بوده باشد
 و آن حرف در مثل انتقام موضوع باشد بجهت معنی و آن معنی مقصود در
 بوده باشد مثل اشباع فتحه فاف نمود و در حق و رای که یک پس در کما
 التالین کما الف حاصل شود معلوم است آن الف در مثل اینها
 موضوع است از برای علامت ثبوت و این معنی را فضا مدسکون یا مدسکون در عدم
 جواز و بطلان و این صورت نیست **دوم** مثل آنست که حرف متشکک
 آنچه را که رای و متشکک این بود یعنی که است نمود و اشباع فتحه فاف
 و رای که ثبوت نبوی که فضا مدسکون یا مدسکون است نمود و این فضا مدسکون

و اما آنچه مذکور شد حکم چهارم از اقسام ختم معلوم شد و **مسئله**
از اقسام است که است که اشباع حرکت ناپذیر یکدسته معرفه بود و شدت
از قبیل اول بود و باشد و نه از قبیل ثانی مثل اشباع نشد و آن
اندک نیز یکدسته و او جامد شود و اشباع کثرت و جلال نیز یکدسته و جامد شود و نحو
اینها ظاهر حکم بطلان عمل است و در این صورت باز بدانکه تفاوتی نیست
در حکم اشباع و در اقسام مذکور و اما بدانکه از هر دو باشد یا غیر از هر دو باشد
فرا آنکه بر این سخن لازم شده باشد بسبب احتراز یا عجزا جاریه یا فرقی که نیست
ما بین تلاوت و تفران مثلا و اما است که اگر اینها یکپسین عمل در تلاوت و تفران باشد
اختلاف با آن نمیتواند که با تدارک تلاقی چون یکدسته اختلاف نیز نیست و آن نشود عمل
در عیب و میسر است و اما در نماز پس اگر کسی واجبین را از او جدا باشد
باشد و از محلی جدا و رنموده باشد لازم نیست تلاقی نماید و با تلاقی نماز محکوم
به صحیح است و اگر بعد از رجاء و از محلی تنگد گرد شود تلاقی نمیشود و نیست بلکه

عزیز نیست و ناز و صمیمیت و اما عدا نمودن باشد پس گوییم نسبت تفصیل
داد شود و رانیمتقا م با این نحو که این زیاده و فی با موجب این میشود که مزید
فیها خارج از قرآن و دعا و ذکر شود و اما اگر اول است مثل الکهاره و عدا
پس هیچک نسبت را این صورت حکم شود و بطلان ناز و عدا و مشرعی
نخواهد بود و اگر چنین نبوده باشد اگر چه در صورت اجتهاد با آن ناز باشد
خواهد بود و لکن هرگاه عدا نماید بر وجه صحیح خواهد بود و اگر آنچه مذکور شد
ظاهر میشود که چنین شباخی را و کار مستحبه ناز با این نحو که اگر این شباخی
موجب غم و ناز و اگر بودن شود ناز باطل خواهد بود و اگر فی با این نخواهد بود
و در صورت عدا و اما در صورت سهو ملکان موجب بطلان نیست اگر چه باطل
باشد و اگر مختلف در جمیع احوال کرد نخواهد بود و فحش مانند آنچه مذکور شد و بیونی
بود که شباخی حکمت عرفی که از جمله اقوال ناید و ناز بود و باشد خواه و قرار
نموده باشد با ناز کار واجب با ناز کار مستحبه و اما هرگاه غیر از اینها

از مخربه اول است از جانب پائین زبان مجمل مخربه او حرف نیست
 که گذرد و بشود پیش بعضی از ضوابط در جانب بالا و هم در هم
 و در از هم طاق و ال فی نقطه و نای و نقطه و فوق آنچه چنانچه می بینیم
 نموده اند آنست که مخربه این سه حرف سر است یا پس شایای مخربانی
 که لسان ایستاید و در وقت ادای طابوسی حکایت علی در وقت ادای
 تابوسی لب پائین را وقت ادای و ال با پائین این دو حکایت یکسان است
 که گفته شود ما بین تلفظ طاق و ال در مخربه خصوصاً در وقت یکدیگر
 خبر نموده باشد سر طاق الدین یا بنحو که مخربه طاق پائین سر زبان بود اما
 فریب مخربه شستن آنچه می وی است از حرکت لایه هم و چهارم
 و باز هم طاقی با نقطه و نای با نقطه و نای سه است و مخربه این سه حرف
 سر است یا سر شایای مخربانی چه در هم طاق و نقطه بود شستن
 میجده هم نای نقطه است از جهت اختلاف کرده اند در مخربه این سه حرف
 بعضی

بعضی گفتند مخربه این سه حرف میان زبان است با طرف نمایا و مخربه
 و مذکور در جدول است و متواتر و علامت است آنست که مخربه این سه حرف
 با سر شایای مخربانی و این سه حرف صریحاً نموده اند که مخربه این سه حرف
 با خود شایای با هم نیست که آنچه است و از طاق پائین و نای شستن و جبهات
 میجده و بلکه خوان نیست که مخربه صا و ه این سه حرف است و شستن
 لایه شایای بالا اول کام بود و شستن و نای اینها جبهه که مخربه این سه حرف
 با و جبهه شایا و در نیست که شستن باشد و شستن و نای این سه حرف
 که صا و و شستن و نای بود و شستن و نای این سه حرف است و شستن و نای
 از سه حرف است و نای و ال و صا و نای این سه حرف است و شستن و نای
 بعضی مخربه آنچه بعد در ما بین سه حرف است و مخربه این سه حرف از شستن
 شایا نیست بلکه مخربه این سه حرف است که مذکور شد و مخربه این سه حرف
 کلام اینجا حسب نحو که راجع شود با آنچه ذکر شد یا بنحو که مراد از طرف پائین

تر از سر زبان بود و باشد و مراد از شنا با نسبت آن بود و باشد که برین
 شنا در حرف گوشت و پوست بود و باشد بر این مراد و قول
 اول اسما است پس هم صاحب شود با آنچه گفته شد اما فخرت پس از
 پس آن اما از فخرت جدا است یعنی از نسبت بر سر زبان با پس
 و دانها مشبه اما حرف ششوی پس عدوان چهار است اول با فخر
 آن و سبط لب با تین است با حرف ثنایای فو فانی و بر و او شبیه چهارم
 مای موحد است فخرت این سه حرف میان دو لبست پس از خارج و وارد
 اول و وارد در میان اخل و خارج و فانی اینست که رعایت این فانی
 که مذکور شد موقوف علیه متحقق قرائت نبود و باشد بلکه لازم همان نیست
 که مداومت شود و بخوبی که ما را بهین حرف متحقق شود و علاوه بر این
 قرائت نیست بجز معنی تلفظ حرف آنست که در حقیقت تلفظ هر کاه اهل
 لسان مطلع شوند گویند این شخص فلان حرف را تلفظ نمود و اگر چنین نباشد

مکمل

مکمل و بیگانه خواهد بود و اما در اینجا که غلبه شد و میگویند که غلبه
 اینست که اختلال بحرانی از حرف فاحش الکتاب و همه چیز است که
 از کار واجب و نماز مثل کبریا لا اعزام و اگر کون و سم و شکر و غیره
 اختلال بحرانی و احضار مسکات که بود و باشد و موجب بطلان و است
 خواه ترک آن حرف بود و باشد پس با حرف بحرانی و آنچه از ثلث
 میشود پس با اختلال بحرانی را آنچه مذکور شد و تین باطل میشود سبب اختلال
 نباشد و اما تذکره فصل پس رعایت آن لازم خواهد بود و اما مذکور است
 مذکور است رعایت آن تین لازم است و اما فو فانی صورت ظاهر اینست
 که رعایت آن لازم بود و باشد و همه چیز به باد او اما تذکره فصل پس
 که حکم بعد از روم رعایت آن در نماز و غیره را شکال انداخته باشد و اما
 عارف که در این میان قیاس نمود بلکه ظاهر اینست که لازم نبود و باشد و اما
 اختلال با غراب و حرکات پس از فانی فاعده غریبه و غیره بود و باشد و اما

در ابطال نماز و این صورت نیست مگر مخالف قواعد مذکور باشد
 که معنی نبوده باشد مثل الحمد لله و الحمد لله و الحمد لله و این صورت نیز
 حکم بطلان نماز را اشکال است و اگر موافق قواعد مذکور نیست مگر مخالف قرائت
 مشهور است مثل رب العالمین بجنب یا رفیع حکم عدم جواز اگر چه خالی از
 اشکال نیست مگر اجتناب از قرب سبب پنج است **مجموعه** و اما اگر
 مکلف در رکعت الحمد نماز مغرب در رکعتین آخرتین نماز چهار رکعتی غیر است
 یا این قرائت حمد و تسبیحات اربعه اگر چه با خلال سوره حمد نموده باشد و یک
 از رکعتین اولین پس از آنجا حاصل میشود و بقرائت حمد و یک از رکعتین
 آخرتین تسبیحات و یک از نماز با قرائت حمد و رکعت الحمد و تسبیحات
 در رابعه تا مکمل آن اما تسبیحات افضل است بر حق امام و ماموم و منفرد و اما
 عند تسبیح بیان چهار است باین نحو سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر
 همین قدر واجب است علاوه بر آن واجب نیست تا اقصای تسبیح باشد

مزمع

مرتب انبیا با این نماید و قضا اولی واجب است و در مرتبه تسبیح احوط است
 بعد از اخفات و عدم جواز چهار است تسبیحات و یک که شروع نموده
 یکی از سوره مبارکه حمد و تسبیحات اربعه نماز است که آنچه را شروع
 نموده و حق است و این است عدول از آن بیکر که خارج نیست باین که مقصود
 مکلف قبل از شروع نماز با این بود که تسبیحات اربعه را خوانده باشد و باین
 قصد شروع و نماز نموده و در قیل تسبیحات غفلت شروع نموده و در آنجا
 حمد کند اگر چه بقیه حال را با این وقت نماز نیست که اختیار این میتواند
 نمود و اگر است عدول از آن نماید و از این قیاس بر این عادت بطلان است
 بقرائت تسبیحات بلکه حبس است حال اگر چه حمد شروع بقیه حال
 بعد از قرائت از سوره مبارکه حمد و امیکر و اخلا و رکوع شروع شده باشد
 و هم چنین است حال که مقصود او این بود که سوره مبارکه حمد را تلاوت
 نموده باشد و غفلت شروع نموده تسبیحات اربعه بعد از آنکه بقیه

حال و ساین صورت نیز ظاهر اینست که کتفا آنچه شروع در آن نمود و شواهد
 نمود بلکه لازم است عدول از آن نمود و ظاهر اینست که جایز است احمد
 از عدول از آنچه شروع نمود همان را نیست باید و آنرا بدل آورد **مجت چهارم**
 شب نیست که بعد از نماز صبح نماز سوره
 فائحه الکتاب بلکه غیر: جیم سوره قرآن تفسیر باشد مگر سوره رات و هر که
 و التمجید و التمجید یک سوره است و همه چنانچه فیما بین و لایق است که هر که
 فراموش فراموش است و سوره باید اعاد بسله را نشناخته و نیست بلکه شک است
مجت پنجم در وجوب تعلم فائحه الکتاب است بدانکه هر کس که بخواهد
 فائحه الکتاب را خوب نماید بایست که واجب است بر او تعلم آن باشد از آن
 و این تعلم که واجب لغوی نیست بحدیث آن است و باید بود و این را نیز نیست
 که را نبوت مگر از تعلم نیست و همه است احمد که از آن مگر عالم مکن
 از آن نیست و کما هست که واجب بخیر نیست بلکه کی ممکن است از آنرا احت
 و نیست

و وقت مبنی بر آنچه شک است از تعلم و این حالت که نیست که بخیر نیست
 فائحه الکتاب را این وقت در حق این شیخ فوراً مطلوب بود و شد که در حق
 قاطع بود و شد که در این زمان فیما بعد اشکال که را این وقت و قبول نمود نیست
 که علم بکمال از آن زمان که بجا می آید بهر شک نیست نظر فیما بعد از آنکه
 از بعد احتیاج دارد امریکه مفید باز بود و باشد را نشانی باز در حق ماد
 بشود مثل تفریق حدیث را نشانی باز نگذاشت شروع به باز باید بافت و بعد
 و در آشنایی باز فساد اعتقاد او بر خود اما در ظاهر شود و موافق رخا و
 اتفاق فساد و آشنایی باز مطلق شود و نیست اما در این امر
 که مبطل باز است در حق خود و مأمور ملامت می شود و آشنایی باز بود و محمد
 بکلیف نماز در حق او ثابت است علم بکمال از آنکه باز در حق است اما
 احتیاجات مشکوک شکل است نه برای مفری از آن و نیست بعد و فراموش بود
 و ممکن است که گفته شود که کما است در صورت اختیار بسیار از راه خود

عادی نماید شود و مانند فی امور مذکور بنا بر این قرار خواهد بود و در این حدیث
 ما بین لغوی و نحو کتاب و انبیان از صحت و اگر شکست از قرائت از حفظ
 قضا نیست که جایز است قرائت از کتب و اگر چه حیاط اجتناب است و اگر
 وقت مضیق بوده باشد بنویسد هر که بشنود آن بخواند و بگوید که این است از آن
 ناز و وقت نخواهد شد تا بر اینست که اشتغال بعلوم را بوقت در غل و
 جایز نبوده باشد بلکه لازم است که ناز را بعلل آورد و بگوید که مقدر و او بوده
 لکن ما بین مقام تفصیل نیست بیان اینست که این سخن با سببها و تکلیف
 در سعد و قرائت از کتب و مع ذلک اخلال با آن نموده و ما بین وقت
 و کسب که گفته شود ناز مطلوب را بوقت در حق چنین سخن ناز باقی
 نحو کتاب است و یا اخلال با آن است و یا تیان ناز با عدم قتل و اخلال
 در حق او نیست و اگر شکست نبوده پس اگر اخصی از فقه معلوم او نیست و همچنین
 بعضی از قرائن غیر از فقه نیز معلوم او نیست و این صورت قضا اینست که اگر

مجهول

بجهان مقدار معلوم ناز فقه می توان نمود و انچه از قرائن غیر از فقه
 بمقدار معلوم ناز فقه که معادل ساق فقه شود و اینست که از حدیث
 و همچنین بکار مقدار معلوم ناز فقه مقدار ناز فقه آن نیز لازم
 و اگر چه خبر از فقه معلوم او نیست لکن مقدار از قرائن غیر از فقه معلوم
 او نیست و مقدار معلوم معادل فقه باشد یا نه و این صورت قضا اینست
 که عدول از قرائن نتواند نمود بلکه لازم است مداومت قدری از قرائن با چنین
 مقتضی نیست که امکان افتد ما را قرائن مقدار ناز فقه کتاب تمام
 و الله اعلم انست که با امکان عدم و حروف آیات را رعایت و اگر چه
 مختلف بوده باشد با آیات فقه و حروف چه صبیح سمون شش آیه و قرائن
 که معادل با کلمات و حروف شش آیه فقه بوده باشد بسیار مشکل است و قضا
 فقه چه نیست پس عمل از آنست و اما هر که عالم قرائن مختلف نبوده
 لکن عالم دیگر بوده باشد و این صورت اگر چه از اهل حق اگر چه درست

که اقصر از پنج رکعت سوره در هر دو صورت ثابت بوده باشد و خصوصاً
در صورت اولی ظاهر آنست که این حکم من باب الترخیص است و این معنی
فرائت سوره در حق و بشی و در صورت استیعاب آنجا که مذکور شد جایز بود
باشد تا یک ترک در حق و مستحبین بوده باشد که فرائت سوره نسبت
جایز نبوده باشد بلکه فرائت سوره نیز جایز بوده بلکه در نسبت نسبت
ببعض عبارات اصحاب کسای عا نایب که فرائت سوره اقرب با احتیاط
بوده باشد و در صورت نصیری که منظار سقوط تکلیف است **مقد**
در ضبط وقت است این معنی که وقت و سعت فرائت در سوره بود و
ندارد و در این مقام چند احتمال است **اول** آنست که اگر کسی
مثلاً بط کلیف نبوده و اگر در آخر وقت و بعد از آن سه رکعت
وقت ننموده و اگر مقدار یک رکعت یا کمتر در سوره نماید
پس لازم است آنجا که یک رکعت نماید با اقصر از پنج رکعت و ترک سوره
جایز

جایز یک مستحبین است **و** **مقد** مثلاً اول آنست که اگر یک وقت و سعت
چهار رکعت یا بیشتر رکعت بدون سوره را آورده و یک وقت یا بیشتر
شود و اقصر از پنج رکعت نبوده باشد **مقد** آنست که در وقت جمیع
شرایط تکلیف بود و لکن با شکاح **مقد** وقت تا خیز نمود یا غفلت یا خیر
اتفاق افتاد و وقتی ملتفت شد ظاهر شد که وقت و سعت فرائت تمام
و سوره هر دو را نمارود و نسبت حکم این قسم مثلاً در قسم مذکور
بوده باشد اگر باقی از وقت کفایت یک رکعت بدون سوره نماید آنجا
نماز با اقصر از پنج رکعت جایز بلکه مستحبین لکن در رکعت اولی و در رکعت
ثانی پس با اقصر از پنج رکعت جایز نیست بلکه فرائت سوره بعد از آنکه کتباً
لازم است و اگر وقت باقی کفایت چهار رکعت بدون سوره نماید در وقت
ظاهر آنست که اقصر از پنج رکعت و ترک سوره در هر دو رکعت جایز بوده باشد
چهارم آنست که مستحب تا خیر و نماز ننموده و تا چند مذکور در این صورت فرائت

که در این نماز آخر اتم و انقضاء نماز و ترک سوره در جائز بود و حق باشد
 در سجده اگر رکعتی یکبار اود و در ضمن صورت نماز است و مدارک
 آن باشد و سوره در رکعتی بعد از نوبه لازم است **ه** **پنجم** خاتمه است
 و اندر این پنج بحث مستعمل ظاهر است و حکم آن مستقلاً بیان شد **بحث ششم**
 در بیان عدم جواز از قرائت بعضی سوره قرائت است و نماز که جایز نیست
 قرائت نمودن سوره که وقت بسبب قرائت آن فوت شود و پنجمه جایز نیست
 قرائت سوره غایم یعنی اتم سوره یا سوره فصلت و سوره و النجم و سوره
 طاق و منته از قرائت سوره مذکور فسخ نماز است خواه قرائت یکبار بود یا
 یا غیر بویده مثلاً از کسوف و خسوف و غیر اینهاست منعی در عمل و مندرج
 ثابت نیست و چنانچه است قرائت این سوره در صله منفرد است
 موجب ابطال نماز نیز میشود و فرقی در این باب با بین جاهل و عالم باشد
 در هر دو صورت قاری اتم و نماز او باطلست مگر در مقام تقیه که در وقت

قرئت

قرائت این سوره جز در نماز مجامعت و پنجمه جایز نیست خواندن
 این سجده که قرائت آن موجب ابطال نماز است و اما قرائت اینها آنست
 که غیر آیه سجده بود و باشد پس اگر رکعتی اودی قرائت کل سوره سجده باشد
 بقصد سوره واجب و نماز و بعد از قرائت بعضی از آن که غیر آیه سجده باشد
 نامشروع و اول بسوره دیگر نموده یا به نیت قرائت کل سوره
 شروع و قرائت سوره نموده که بقصد قرائت سوره واجب
 و نماز را هر آنست که هیچکدام از این دو صورت جایز نبود باشد که این
 صورت اولی ابطال و حرمت موجب ابطال نماز میشود و در آنچه پیش از این
 مذکور است احتیاطاً مقتضی عاده نماز است بعد از تمام و هرگاه اودی
 بعضی سوره غیر آیه سجده بود باشد و قرائت همان لغت یا نماید بقصد
 قرائت ثانیه و نماز باطل است که هر چه در این قسم نبود باشد در
 هر مومنی از مواضع نماز که بود باشد اگر چه در محل قرائت سوره بود باشد

و اگر از بعضی را بقصد قرائت در نماز قرائت نماید چنانچه در صورتی که موجب
 ابطال است و آنچه مذکور شد در صورتی که عدا یا جعل بود و اما هرگاه سجد
 بوده باشد پس اگر منتهی شد بقرائت سوره غزیر بعد از دخول
 در رکوع تشکیکی در صحت قرائت است و اگر منتهی شد بعد از فراغ
 از سوره و قبل از دخول در رکوع ظاهر اینست که اکتفا بسوره غزیر
 که خوانده شد نتواند بلکه لازمست عود نمود بقرائت سوره دیگر نماید
 نماز و در این صورت صحیح خواهد بود و اگر منتهی شد بعد از فراغ
 از آنچه سجده و قبل از اتمام سوره لازمست عدول از این سوره نمود بقرائت
 سوره دیگر نموده نماز را تمام نماید و اما حکم سجده و اقسام ثلثه مذکوره
 پس میگوئیم کسی را این مقام با کسی حکمت اینست که بیست و
 که چهار سوره شکر بر آید اینست که قرائت آن موجب سجده است و اگر کسی
 فرض میکند که آن سوره تفسیر او نبوده باشد نظر اینست که کسی متعذر حکم
 است

تمامست و نماز او باطل خواهد بود اگر چه از کسی آنست که غفله در رکوع
 شروع نمود بقرائت این سوره خواه کسی که بخواهد آنرا بخواند یا کسی که
 بانه ظاهر اینست که در هر یک از اقسام ثلثه که بود باشد سجده بر او واجب
 بوده باشد که بعد از قرائت از نماز و اما هرگاه کسی حکم یا بیغیر بود یا
 بغیر میباید آنست که قرائت سوره غزیر را در نماز چنانچه در صورتی که
 فراموش نمود قرائت نمود بعد از فراغ از آنچه سجده و بعد از آن
 بعد از آن آنست که اگر چه بعد از دخول در رکوع بوده باشد یا قبل
 از دخول در رکوع ظاهر اینست که نماز او باطل باشد و اینست که اگر کسی
 بود که شکر چنانچه در رکوع از نماز باشد و اما هرگاه قبل از اتمام سوره
 ظاهر اینست که نماز صحیح بوده باشد که آنست که بعد از قرائت از نماز
 نماید و لازمست عدول از آن سوره بسوره غیره نموده نماز را تمام نماید
 و در جمیع این موارد احتیاطا و عاده نماز است بعد از اتمام نماز که

مندرکسر بحقیقت حال و آشنای قرائت سوره که قبل از بلوغ نبهت سوره
 بلکه قبل از تکبیر و از نصف و این شکای عدول از آن سوره است
 و اگر لازم است شکای که در وقت نماز نیست و اگر نشد که بحقیقت حال شد
 بعد از نماز و از نصف قبل از شروع قرائت آیه سجده یا نیست اگر آیه ای
 قرائت آیه سجده که قبل از فراغ از آیه و این صورت نیز ظاهر نیست
 که عدول از آن سجده و دیگر لازم و نماز بعد از عدول صحیح و سجده در صورت
 اخیر لازم نبوده باشد اگر چه بعد از فراغ از نماز بوده باشد و فحش نماید
 که چنانچه قرائت آیه سجده در نماز واجب جایز نیست و چه آیه یا آیه
 سجده در نماز واجب جایز نیست بلکه موجب الطمان نماز است که هر صورت
 به در کلمات جماعتی از فقهاء لزوم ایماست بحقیقت خود و آشنای از اول و
 سجده است بعد از فراغ از نماز بنا بر این حقیقا و مقتضای نیست
 که انما نماز مجتهدین بخور نمود و بعد از آن ایما سجده نماز عاده نماید **بحث نهم**
 بیا که

بیا که عوام است متفلسف بفتل آیه بعد از فراغ از سوره مبارکه که حمد
 و موجب الطمان نماز نیز نیست و قیاسا نیست که هر صورت اختصار نماز
 به بعد از فراغ از سوره حمد بلکه هر صورت آن ثابت است و در طاعت
 نماز هر دو حالت قنوت و طایر نیست که هر دو صورت منتهی نیست
 و طایر نیست که در قنوت و طایر نماز جایز بوده باشد و احتیاطا جایز
بحث دهم عدم حوازی قرائت ایما و سوره است و نماز واجب بیا که
 قرائت و این مقام چهار است از جمیع نمودن ایما و سوره یا بابت سوره
 و بعضی سوره و دیگر بعد از فراغ از سوره مبارکه که هر دو صورت یکسان است
 مطلوبه و نماز است و طایر نیست که جایز نبوده باشد بلکه موجب نماز
 میشود پس هر کدام که شروع بسوره نمود بعد از حمد و آشنای قرائت
 میشود که یکبار از آن سوره فراموش شد و این صورت هر کدام
 و آشنای نماز چاره نتواند نمود که کمی نسبت نماز است و بلا نیست عدول بسوره

و بکرمایه این فصل منتهی شد بخواجه بود و هر جنبه شروع بسوره و بکرم
 نمود و غنچه یعنی فیما بین آنکه تعیین آن سوره نماید اگر چه بعد از فراغ از قرائت
 کامل سوره متذکر شد بحقیقت حال و رانیه صورت کلی هر انبیت التلغای
 باین سوره نمیتواند نمود بلکه لازمست عود نموده قرائت سوره و بکرم نماید
 بعد از تعیین باین سوره را تعیین نموده قرائت نماید و درانی از این مقام
 نخواهد بود و اگر چه بعد از نیت قرائت سوره و بکرم نماید و هر جنبه این است
 حال در صورتیکه شروع بسوره نموده و بعد از تجا و از نصف عدول نماید بسوره
 دیگر و در صورتیکه عدول از آن سوره جائز بود و هاشد این سوره از سوره
 قرآن منتهی جنبه نیست و وضع از اینها در عدم صدق قرآن قرائت است
 قرائت است در قنوت پس مطلقا اشکالی در آن نیست و اما صلاوة مشدود
 پس جاز قرآن در آن محال است **بعث** یا **دهر** در میان رعایت حجر
 و اخفات است بدانکه احوال آیه در جمله بود از جنبه حجر و اخفات است
 و در این

و در این

لازم است و لازم است اخفات و جازا امری اما لازم است این قرائت
 حمد و سوره است در رکعتی یا در هر جنبه و رکعتی یا در هر جنبه و رکعت
 و اما لازم است اخفات پس این قرائت حمد و سوره است از هر جنبه و رکعتی
 و رکعتی یا در هر جنبه و رکعتی یا در هر جنبه و رکعتی یا در هر جنبه و رکعت
 از جنبه است و رکعتی یا در هر جنبه و رکعتی یا در هر جنبه و رکعتی یا در هر جنبه
 جازا امری پس این قرائت است بدانکه محرم است از این جنبه نیست
 بر چند ماضی و **اول الت** که اقل مرتبه چهارمین است که فرموده شد
 نجوی بود و باشد که اگر سنگ یا اعتدال قوه است و جنبه بود و باشد
 هر صوت و را و هر حرف شود و والی مرتبه اخفات نیست که قرائت
 نجوی بود و باشد که مانع نیست بخود قرائت در صورت اعتدال است
 مستحق شود نه غیر و مرتبه فوق آن نیست که مانع چهارم نیست که مستحق
 نیست بقیه نیست مستحق شود و اگر نه هر صوت **دقا** است که حکم

آنچه از قرائت نمود و بخار و بعضی شست آکنافهمان منبها یا عاده آن
 فخر و نسبت اگر چه بخلاف کیفیت معتبره و ران انبیا آن نموده باشد
 و در مائنی بعد از علم باندر کیفیت حال لازمست که رعایت کیفیت معتبره
 در آن نماید و اما هرگاه علم بکیفیت حال باندر وراثت کلمه واحد بوده باشد
 ظاهرا نیست که در این صورت عاده آن بعضی کلمه قرائت نموده کیفیت
 معتبره و ران لازم بوده باشد و مسم چنینست حال هرگاه عالم
 باندر وراثت کلمه واحد بوده باشد مثل اینکه ما به جبر و مخرج و ر
 با این منصفان و منصفان الله در این صورت عاده جاریست
 یا رعایت کیفیت معتبره و ران نماید و داخل کجبر یا اخفات ساها
 ظاهرا نیست که بجیت او سجد و سجد واجب نبوده باشد و هرگاه
 عالم بوجوب جبر و اخفات بوده باشد که شست و در مخ آن شود مثل
 اینکه جبر نموده و ران اخفات و اخفات نمود و در جبری ظاهرا نیست که منصف

حکم

حکم جایز نبوده باشد پس هرگاه عا شد بکیفیت حال اگر چه غیر از
 از کار بوده باشد عاده نماز مست بکند و نیست که جنب بوده باشد
 اگر چه عا شود وراثتی مانا که چه نماز و عا و رکوع بوده باشد و بدست
 که آنچه مذکور شد لازمست رعایت جبر و قرائت را در هر دو رعایت
 که این حکم مختص بقیه یا موم سبوق بوده باشد و اما موم سبوق ظاهرا نیست
 که جبر و قرائت را این صورت بر او واجب نبوده باشد بلکه در نسبت
 که جبر عا نبوده باشد که در این صورت که باقی بر وقتش آید بوده باشد
 و الا رعایت جبر لازمست **بجیت دفان دهر** در میان مولات شست
 بدانکه واجبست رعایت مولات و آیات فائحه الکتاب آیات سوره
 و مسم چنینست میان این و سوره یعنی آیات سوره الی لیکر ملاوت یا یعنی
 وراثتی قرائت آیات هر یک از فائحه و سوره احداث خیرین و دیگر که مائنی
 قرائت سوره بوده باشد و مسم چنینست با این سوره و عا منصفان

از قرآن بوده باشد یا نه اگر سکوت پس هرگاه احوال جنبه
 نماید اگر عدا بوده باشد آثم و موجب الجان قرات است هرگز سکوت بجهت
 غدری بوده باشد طول آن ماحی صدق قرات است باشد بلدان است
 اگر چه آثم قننی است و اگر آن سخن خارجی که متحمل شده ماحی صورت مصلو
 مس هست موجب الجان قرات است مطلقا خواه عدا بوده باشد یا عدا
 قول بوده باشد یا محم سکوت یا عدا و اگر ماحی صورت مصلو نیست
 لکن ماحی صورت قرات است اگر عدا بوده باشد یا نیست که استیفا
 کار لازم بوده باشد و اگر سکوت بوده باشد و در غایت که نماز صحیح بود
 اکتفا بجهان استیفاء نماید **مبحث سیم** در بیان قرات عدول
 از سوره بسوره و یا کرات پس میگویم سه مرتبه و یک چند صورت است
اول آنست که از سوره منویه بسوره و یا کرات از انصف
 در غیر روز جمعه عدول نماید اشکال جنبه عدول جایز نیست اگر چه سوره

غیر

غیر مجز و توحید باشد و سوره که خواهد عدول از سوره منویه
 در آن نماز بوده باشد پس لازم است که نماز را بهین سوره که شروع
 ماحی برساند چنانچه عدول از سوره بسوره و یا کرات جایز نیست بجهت
 عدول از غیر منویه جایز نیست **دو** آنست که در روز جمعه
 و عدم چهار عدول را باید در وقت نماز قرات کند که اگر عدول نماید
 فراتر از چهار عدول و یا تمام نماز را بدین قرات کند یا تمام آن را
 فراتر از چهار بسوره جمعه و منافقین قرات نماید است که این عدول جایز نیست
 نموده باشد بجهت و یک نیست نماز سوره جمعه و منافقین که در صورت
 بسیار این معنی که شروع نمودن در آن که از بسوره قرات نماید خدا
 و زهره را از یک روز و روز جمعه است یا استخبا سوره و رطله و
 جمعه مثلا بنا بر این هرگاه بگذرد با یک روز جمعه است و سوره جمعه
 و منافقین را آن تسبیح شروع نمود بسوره قرات نماید خدا در جنبه صورت

بسوره جمعه و مناجات و فتنه و انچه مذکور شد از اول تا در این مقام
 در صورتیکه اول سوره بعد از مناجات منوی مکلف بود و در وقت شروع و در آن
 آن و اما هرگاه فرض شود که سوره در وقت شروع منوی مکلف نبوده بلکه
 غفله و ذوق و لا شروع نمودن هر ایه است که در این وقت این سوره از محال
 کلام بلکه عدول از آن سوره لازمست باین معنی که اگر کسی بفرات
 نمیتواند نمود اگر چه منکر شود و بعد از فراغ از سوره که قبلاً از خوان
 در رکوع و اگر بعد از خوان در رکوع منکر شد بجهت حال از سجده است
 و اما قبل از خوان و یا آن خوان بعد از فراغ از قرائت سوره باشد یا پیش از آن
 آن قرائت است که اعتماد باین قرائت نمیتواند نمود پس از مست که خود
 نموده قرائت همان سوره مشروط نماید بعد از قرائت آن قرائت همان سوره
 مشروط باینکه نماید سوره مناجات یا هر دو سوره اعاد و بسم الله اول
 و بسم الله لازمست و اما در قرائت سوره مناجات یا هر دو سوره باطلست

آورد

آورد پس مکلف است تفصیل و او شود و باینجه که مستحب است که بخواند سوره
 منوره و موجب احوال هوالات است و در این یک مستحب است عدول آن
 از مستحب الحال است در صورت ادای اعاد و بسوره نوره در وقت آخرین
 لازم نیست و اما هرگاه سوره منوره منوی مکلف نبوده پس قرائت از حبر
 که تعیین سوره قرائت از بسوره لازمست اگر چه اشکال در آن قیاس نموده که
 در این یک تعیین سوره قرائت از بسوره و قرائت با حمله و اقرب است باینکه است
 محل شک نیست باینکه است که عادت مکلف جاری شده است باینکه است
 در نماز در چنین صورت همان ثابت است همان سوره است که در وقت
 باینکه نیست که در صورتیکه خواسته باشد بخلاف معاد و معمران باشد
 و این صورت ثابت است باینکه است **نجم** از افعال نماز رکوع است و آن
 چند سجده است **بعد از اول** در حقیقت رکوع است بدانکه رکوع
 در قرائت عبارت از آن است بعد از قرائت باینکه او قیاس او اعتقاد

و حکما که متعین شود و سبب از رسیدن دست به درازنوف قد البعد
 یا نه هر چند طویل البعد متعین میشود و بقدر مستوی الحاقه بدانکه
 رکوع واجب است در هر رکعت یک مرتبه بجز نماز آیات که هر رکعت از آن
 مستثنی است بر پنج رکوع و این رکوع چهارم واجب است در هر رکعت
 رکعت پنجم است بسبب اطلاق و زبانی آن نماز باطل میشود و عاقل بود و یا
 با سه و نماز چهار رکعتی بود و یا شد یا غیر آن در رکعت یا غیر آن بود
 یا غیر آن متعین شود بان در حال سجده یا بعد از آن و نماز هر نیست
 که تذکران نماز دخول در سجده او کی غایت میکنند در حکم طبلان نماز
 اگر چه قبل از اشتغال بکمر واجب بود و یا شد و اما هرگاه باشد که بعد از آن
 قبل از دخول در سجده ظاهر نیست که نماز صحیح بود و یا شد و اما یکدفعه
 بجزل سجده رسیده باشد و واجب است که بعد از تذکر بختیست حال باشد
 اولاً بعد از آن متممی شود و بجهت رکوع **مجهت** و نه در تخفیف و نهانی است

کرات

که با آن رکوع ششم متعین میشود و لا بد است و تحقیق که ششم در غنای تم
 قضا نمازها یکدفعه ممکن بود و باشد سبب آن آنست که بعد از آن یکدفعه بر این
 بدو متعین میشود و با آنکه آنست که سینه دست بر آن برسد و بی بختی
 که باطل آنکشان بر آن رسید اما هر نیست که هر دو گنایت میکنند و این
 در غنای حالت نماز است پس که از آن متممی شود و بعد از آن نماز بر آن
 اینقدر کفایت نماید و تحقیق رکوع واجب یکدفعه و نیست که گفت شود و نیست
 افضل از آن قلب یکدفعه و تحقیق آنست که آنکه یکدفعه در رکوع یا قبل از آنکه یکدفعه
 بود و یا شد اگر چه مثل آنکه ای مرتبه کفایت نمائید و در حد و اعتدال او رکوع
 فاعده و غیره قضا پس کیفیت آن بجهت نیست چنانچه سنان نماز شود و کفایت
 کسی که بگوید رکوع و شریعت حکایت است از آنکه ای بجهت مذکور آنچه در غنای قضا
 مذکور شد مثل ایامی بعد از آنکه رکوع نیست بلکه قضا مقام رکوع است و آیا
 انما بعد از ایامی براس مثل نماز رکوع است و احکام پس که ایامی کفایت نماید بر

بود و مثلاً در مقام رکوع اخلاص این اگر تا نماز و دخول در سجده
 یا بعد از فراغ از سجده و متذکر شد و احتیاری بود و باشد یا تمام
 مقام آن مثل آنکه در صورت عدم تکلیف از سجده نماز باشد
 یا غیر مستند محل اشکال است اما هر آنست که حکم بطلان نماز شود و آن نمود
 پس لازم میجوید هر دو استنفاف لازم خواهد بود و لکن احتیاطاً آنست
 بعد از آنکه در این مقام نیست آنست که عود بجهت تدارک
 معنی لازمست یا نه فی هر تفصیل است یا نه آنکه سجده این چنین بود
 بود و باطل نماید و در اول حکم میگویم عدم لزوم عود بلکه عدم چهار آن است
 انظر بآیه عدم لزوم عود و باین صورت که در سجده بعد از دخول
 در سجده و خلاف در ثانی عدم لزوم عود و باین صورت اشکال
 میتوان نمود مگر آنکه بگوئیم عود بجهت تدارک نفسی لازم و یا فنی در نماز میشود
 یا در حال یا با سجده یا عود یا هر یک موجب بطلان نماز است انظر با این که گاه

عود

عود نمود بجهت تدارک نفسی یعنی بجهت رکوع یا اخلاص و یا غیره
 بجهت سجده یا یا نماز اگر چه نمود لازم میباشد و فنی یا برای نماز و یا
 میباشد اخلاص یا سجده یا اخلاص یا سجده یا اخلاص یا سجده یا فنی یا
 آن و علی التقرین نماز باطل میشود و اما بنا بر این که هر یک است نظیر فنی
 تقدم رکوع و سجده و اما بنا بر این که هر یک است نظیر فنی از جانب
 فخر الدین علی بن ابی حمزه و اما بنا بر این که هر یک است نظیر فنی از جانب
 اما بعد بجهت استنباط صلوحتی است که آنرا که در فنی است **مهم**
 در میان رکوع و سجده است یا آنکه کسی نمیگوید باشد خواه در داخل
 خلقت چنین بود و یا با اعتبار عارض مثل من بجهت هر یک اگر آنکه
 او که از قدر کوه شرعی بود و باشد از دست در حین رکوع نمیشود و بعد
 رکوع پس و اما هر گاه آنکه بعد از رکوع شرعی بود و باشد پس اگر کسی بود و باشد
 لازم نخواهد بود کسی که منکر است از رکوع کردن آنکه بعد از رکوع شرعی یا فنی

فایز نیست اما تعلیل لازم بود و باشد بعد از آنکه پیش و بقیه رکوع و اگر
 مشکلی نبود و باشد از آنکه پیش و بقیه رکوع و اگر مشکلی نبود و باشد از آنکه
 ان آنکه نمی رسد و فی سابعمل آورد و بقیه رکوع و بقیه رکوع و بقیه رکوع
 بنجری بود و باشد که تعلیل آنکه در غل و ممکن نبود و باشد و هر چند بیادنی
 و این صورت ظاهر نیست که با بقیه رکوع و در غل و شستن بود و باشد
 پس آنکه با بقیه رکوع و بقیه رکوع و بقیه رکوع و بقیه رکوع
 بلکه واجب متعلق رکوع و چند چیز است **اول** باقی بودن است
 در حال رکوع بمثل رکوع واجب و بعد از آنکه لازم است شروع بکذا
 نماید بعد از آنکه رکوع شروع و رفع ساس نماید قبل از فراغ از آن
 پس که شروع نمود و بکذا واجب قبل از برون سجده رکوع شروعی باقی است
 قبل از فعل انا ان غامنا ما را باطل خواهد بود **دوم** طایفه است بقدر
 ذکر واجب در حال ایان آن و مراد طایفه در این مقام سکون بدن منافی
 است

و استقرا آنست پس حرکت یعنی ایان بعد حرکت است و در غل
 باطل نیست یعنی رکوع نیست پس که ایان بکذا واجب نماید بکذا واجب
 عدم استقرا بر بدن غامنا ما را باطل خواهد بود و طایفه بقدر ذکر واجب
 واجب است اگر چه فرغ شود و اگر بکذا بود و باشد اگر است بکذا واجب
 در رکوع و در حالت اختیار نیست و احدی که می است باقیه رکوع و بقیه
 کبری را این مقام سجدان روی العله و کذا است و مراد طایفه رکوعی سجدان است
 که تسبیحی که می فعل از آنکه می است **چهارم** مکه احوط نیست و حال
 ضرورت آنکه با بقیه رکوع و بقیه رکوع و بقیه رکوع و بقیه رکوع
 باشد که لازم است که رفع ساس بعد از فراغ از ذکر واجب بود و باشد چنانچه
 لازم بود که شروع بکذا واجب بعد از برون سجده رکوع و استقرا بود و باشد
 پس که شروع بکذا نمود قبل از برون سجده رکوع و استقرا شروع شود و بکذا
 از رکوع قبل از فراغ از ذکر واجب و باطل خواهد بود که غامنا ما را باشد شیخ

من مقتضای نیست که گفته شود و ذکر یک فعل از بابی که کوع و را آن شروع
 نموده با قصد استیجاب را آن نموده و نه قصد واجب بانه قصد استیجاب را آن
 نموده و نه قصد واجب در جمیع اقوال و بر آن اتفاق بین ذکر نموده و ذکر کوع
 بانه بلکه انبان مکلف کرنام و رکوع نمود و بر همه اقوال یکسان نیست
 یا عمل پس مستند تصور بدو را و صورت میشود و در صورت محسوسه و یا
 در محسوسه که نیست که بشود و طرازی که در صورت استیجاب همان و اگر مستند شد
 بحقیقت حال رکوع و اتفاق همان ذکر نموده و در طلالان باز نیست و اما
 شش صورت تعدیل و تسکین بر طلالان باز در صورت استیجاب این
 در صورت استیجاب همان ذکر نموده باشد یعنی ذکر یک فعل از بابی که کوع
 شرعی را آن نموده و اما خواه عالم بود و باشد کوع با جاهل چنانچه در
 بسیار از عوامی که اعتقاد نموده اند که انبان با این که میباید بعد از رکوع
 نموده و کوع شرعی سید و باشد بانه خواه قصد واجب را آن ذکر نموده باشد

یا قصد استیجاب بانه قصد واجب نموده باشد و نه قصد استیجاب و یا قصد استیجاب
 در صورت استیجاب یعنی در صورت عدم حالتی که اگر استیجاب انبان
 ذکر نام در حد کوع شرعی خواه عالم بود و باشد کوع شرعی با جاهل چنانچه
 که گفته شود این موجب اطلاق آن ذکر میشود و اما عملی که از نظر باید که در وقت
 که انبان بکوع در محسوسه شرعی آن نموده است که در صورتیکه در این شش
 در حدی که از حد نموده این بود و باشد که اگر کوع را آن خواند این نموده باشد و این
 که نیست که گفته شود این موجب اطلاق آن ذکر میشود و اما عملی که از نظر باید که در وقت
 مفروضه نیست که انبان بکوع در محسوسه شرعی آن نموده است که در صورتیکه در این شش
 مفروضه این شش در حدی که از حد نموده این بود و باشد که اگر کوع را آن خواند این نموده باشد و این
 انبان نموده باشد و این بوقت که نیست که گفته شود که محسوسه خاصه از
 شود پس مقتضای آنست که از خواب برسد که که نیست که انبان بکوع در محسوسه شرعی آن نموده است که در صورتیکه در این شش
 مفروضه در بعضی سوره تسلیم را و اگر کوع را آن خواند این نموده باشد و این

منتقل میشود و به صورت سابق و در این سه صورت نه قسم می شود
اول آنست که قصد و موجب نموده و ران ذکر یک شروع و ران نموده
 قبل از بلوغ بخیر کون پس از ذکر یک بیان نماید بآن در حد کون با قصد و موجب
 نماید با قصد مستجاب باشد قصد و موجب نماید و نه قصد مستجاب در حد و ران اول
 لازم میباشد قصد و موجب و چنین کرده باشد و ران و حال آنکه واجب کفای
 و در آن لازم میباشد مستجاب و واجب نظر با اینکه آنچه را قبل از بلوغ
 بخیر کون شروع نموده و به نیت و موجب مطلوب و ران نموده باشد
 پس موجب آن ذکر نیست که تا آن بیان نماید و در حد کون شروع نموده و نیت
 که قصد مستجاب ران نموده است و قسم ثالث اگر چه از این محد و رست
 که بیان کرده است در نماز بقصد مطلوب نیست چیزی در و حال آنکه در آن
 حالت مطلوب نبوده است و آنچه مذکور شد و بر شش قسم باقی و حال
 آنست که میشود و گویاست حکم کرده شود و در کل این قسم مبدء حصول امثال

نعمه

فقط و آنکه احکام کرده است و در هر مرتبه مطلوب و باقیه مطلوب نیست
 نباید بر این که است انحصار او شود و این احکام بیان باقیه مطلوب نیست
 در آن حالت و باقیه مطلوب نیست باقیه مطلوب نیست و در کون مطلوب است
 که نیست بعد از هر چه حالت مطلوب نیست پس بیان بکلیه باقیه مطلوب نیست
 مطلوب را و آن حکم شده و نماز بخیر کون فی محل اقامت است و بر این مبدء
 عمده مذکور و نماز باطل است اگر چه باقیه مطلوب نیست و نماز است بعد از نماز
 اقامه و باقیه باطل است و آنچه مذکور شد که شروع مذکور کون بود قبل از بلوغ بخیر کون
 و اما در حالت رفع راس از کون قدم از فرار از راس که در این چند اشکال
 ندارد و نظر با اینکه اگر بنا بر واجب باشد باقیه مطلوب نیست باقیه مطلوب نیست
 عمل واقع شده و نماز بر صورت سه نماز مجرب است و در صورت عمل اگر واجب
 بود است نماز باطل و اگر است واجب و نماز مجرب در صورت مجرب کون است
 مستجاب بر واجب و نماز صورت نیز نماز باطل خواهد بود **پنجم**

انما مورد واجب متعلقه بر رکوع طاعتیست که از رکعت است و از طاعت نیست
 و از مقام نیست بعد از آنکه رکعت را از رکوع و سجده و سجده و طاعت باشد
 بر آن که بدان آنست که در وقت نماز است و این قدر است که نیست میکند چنانچه
 ساقی باشد حرکت بغض اغما مثل مصالح بلکه حرکت بر غیر نیست و بدانکه امور
 مذکور که عبارت از آنست که در رکعت مذکور و ذکر و بقای رکعت و بعد از رکعت واجب
 و طاعتیست بعد از آن و رکعت را از رکوع و طاعتیست بعد از آن مختص نیست
 بغير این بلکه نوافل هم اگر است و بعد از آن آورده ظاهر اینست که لازم باشد رعایت
 کمال امور مذکور و احتیاجی است به هیچیک جایز نبوده باشد و اگر رکعت و طاعتیست بعد از آن
 پس اینست که نامورد مذکور لازم نیست مگر در رکعت و رکوع و سجده و طاعتیست بعد از آن
 تا آنکه بدانکه واجب رکوع و سجده و طاعتیست بعد از آن که اگر است و طاعتیست بعد از آن
 کند آنکه

ششم

بما که سجده در شرع عبارت از وضع جمبه است در حالت اختیار با وضع
 دستها

چنین است که قیام در سجده و طاعتیست بعد از آن که اگر است و طاعتیست بعد از آن
 بنمود باشد بر زمین یا بر چیزی که قیام در سجده و طاعتیست بعد از آن
 مبحث است اول و در وجوب سجده است از هر رکعت واجب است
 و در رکعتی از نمازهای واجب و در سجده واجب شرعی اگر چه طاعتیست
 در جمیع صلوات مندرجه بود و باشد یا مفروضه چنانچه واجب است و در سجده
 و در رکعت از رکعات مملو منتهی و فتنه از نمازهای کاتبه نیست که احوال
 بعد و موجب بطلان نماز است اگر چه عذر بود و باشد و در سجده
 زبانی و در وقت نماز این باب نیست و این که نماز و رکعتیست بعد از آن
 با چهار رکعتی و در هر رکعتی یک یا دو رکعتی اولیه بود و باشد با آن
 پس اینست که در رکعت واجب رکعت واحد و در سجده واجب سجده
 در صورتیکه نشسته نشود و اگر بعد از رکعت رکعتیست بعد از آن
 واحد که نشسته نشود و اگر بعد از رکعت رکعتیست بعد از آن

موجب اطلاق نماز میشود و طاعتها در کعبه اولیین بود و باشد یا غیر
 که بقضای سجد نشسته بعد از قیام است **و قیام در بنیامور و حبه**
 در حال سجده است و این شریعت است **اول** گذاردن هفت سجده
 بر زمین و این هفت مخصوص نماز است از جمعه و قیام و کعبه و مکانی از کعبه
 یعنی پیشانی و کف دستها و دوازده و دواکشت برکت و با اوجیه غبار
 از مقدار می است که احاطه کرده است بر آن از فوق و تحت همی سر فار و قطر
 زمین و بسار و وجهین از تحت است و می از جانبین و موضع خالی
 از موی و حاجبین پس چوبه یعنی پیشانی و عمارت از این مقدار است که خود است
 کعبه و در بقعه مذکوره و اما کف دست پس نهادن و عرف و شکف عمارت
 از مقبلی ابتدا گشت است تا فریب نزنند و اگر کعبه عمارت از مقبلی اجتناب
 انحراف استخوان سان و استخوان اساق و اما اجهال پس ملا و انسان و دواکشت
 برکت است و ظاهر اینست که بگذاردن این دواکشت اقبال حاصل شود
 خدا

نماز و سجد و دواکشت بود و باشد یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 که بود و باشد یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 و در کعبه یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 مذکور است یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 سجد مذکور نهجی بود و باشد یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 بسبب معا و قیام و قیام یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 بر یکدیگر یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 سجد بر آن صحیح بود و باشد یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 و اینها فی الزمان نیست اما سجد بر زمین یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت یا طاعت
 بنحویکه در حال سجده چوبه را بر آن میگذارند و این صحیح و عیب است و اگر
 آن نمواند نهجی است که ملا فی کعبه بود یعنی ایستادن که چوبه سجد است

اینکه بعد بر او اخذ نماید باین وجه و کلامی که در حال قیام و غیره ملائق
 بود باشد پیشانی که در آن حالت سجود و رجب موقوف بود بر جبهه است
 قیام بود و این قسم ظاهر نیست که در حال اختیار جایز نبود **و اما**
 آنست که مساوی بود باشد محل جبهه یا محو و قوف یا بلند تر بود باشد
 تقدیر بلند تر پس و این متحقق میشود یعنی شدن مانی یا باقی ماندن آن
 واجب است باین باب مقدمه و اگر کسی نمی نشود بعد از رکوع بقصد سجود
 تشکیل در محو آن نیست و اگر نمی شود از برای غیر سجود و قمار و زنجیر
 که لازم نیست از غیره و اما نمی شود بقصد سجود و فرقی نیست از این باب
 مابین اینکه نمی شود بقصد خیری یا به مثل اینکه افتاد و این وقت نیز میگوید
 که لازم نیست باینست بعد از آن نمی شود و بقصد سجود یا هر عملی که
 کند که جبهه او بجل سجود و آن باشد بطریق قصد سجود داشت و این صورت
 باین وضع جبهه برارض سجود طوری که افتاد می تواند نمود بلکه لازمست در قیاس
 نمود

نمود و بحدی که بعد از آن متوقف باشد که وضع جبهه بجهت سجود نمود
 و ظاهر اینست که جایز نیست باینست بعد از آن بقصد سجود نشود
 و قول بعد از آنکه افتاد می شود باشد بقصد غیر سجود یا بقصد غیر
 و نه غیر سجود قوی است که در صورت اختیار آن وضع جبهه بجهت سجود
 و اما هرگاه عود نماید بقیام و بعد از آن نمی شود بقصد سجود از محو
 و در عیب خواهد بود که باینست در صورتی که می شود باشد بقصد
 غیر سجود یا قصدی که نماند باشد اما که نمی شود باشد بقصد
 و غیر سجود و در نسبت کلمات آن تفاوت نمود بلکه عود بقیام در این صورت
 مستحب است از جهت طراوت و بعد از آنکه باینست در محو جبهه مستحب
 نماز در حال اختیار نیست که محل جبهه بلند تر از محو نموده باشد یا اگر
 از مقدار بلند و یا با هر رانگی غیر مثلاً مرد و زن یا است و آنچه مذکور شد باینست
 که کمر بر روی رانگی غیر نیست اگر چه خطا نیست که زیاد تر از بلند باشد

و بعد از آنکه در کمال اعمالی از اناظم شده باشد از نشان چهارا کمشت
منقسمه و مختار و از آنجا که عبارت از عدم چهار از نشان مسجله و موقوف با امر
از مقدار آن بوده باشد اعتبار آنست که در محل جبهه نسبت به موقوف عدم
اعتبار اینست که در محل اعضا یکی و احتیاط و رعایت است و فضا را
که اگر موضوع قدم اخفص بوده باشد مستحق و رفعا از رفعت محاسبه اکثر
از مقدار آنجا نیز نیست خواه در امر محصور بوده باشد یا علقه فاعدا و اما
عکس این معنی محل جبهه اخفص بوده باشد از محلی موقوف بلای اینست که خط فضا
مسجله و موقوف از امر مشعر و منقسمه و اگر چه علاوه از قدر آن بوده باشد
بسیار اگر مگر آنرا که در آن جبهه به موقوف مساوات با مرفس که بقدر آنجا از آن
بوده باشد در جبهه متعین است و اگر مگر آنرا که در آن جبهه بوده باشد محلی
جواز فضا را اینست که میسر است اما آنکه در جبهه مایه و وضع مایه محلی
یا باشد جبهه را محلی است و او توبه چهار رفیع و ظاهر اینست که موضع جبهه

اگر چه بر مرفعی که از نشان اناظم از قدر آن بوده باشد به سبب و منقسم است
و مساوات محل جبهه به موقوف متعین است و اجزا را جبهات مسجله و موقوف است
و اخذ ظاهر اینست که بر موقوف و مسجله و موقوف است و آنکه در آن جبهه و موقوف
هرگاه جبهه واقع شود بر یکایک مساوی یا موقوف بوده باشد از نشان آن
بوده باشد مقدار آنکه در محل آن را در هر دو حالت جبهه واقع شده باشد
بر جبهه یکایک مساوی یا نیز نبوده باشد و عام تحقیق حال شده باشد یا نه
از ذکر واجب فضا را اینست که میسر است اما آنکه در جبهه مایه و وضع مایه محلی
یا مساوی است یا نه اینست که در جبهه مایه و وضع مایه محلی
خلیه یا جبهه مایه و وضع مایه محلی و در جبهه مایه و وضع مایه محلی
و هرگاه عام شود تحقیق حال مساوات آنجا که در جبهه مایه و وضع مایه محلی
از مسجله بوده باشد یا نه از آن در هر دو صورت مسجله و موقوف است
و اینست خصوصاً هرگاه عام تحقیق حال مساوی را س بوده باشد یا نه

هرگاه عالم شود با آن در سبب و بعد از فراغ از ذکر واجب و قبل از انان
 بگردن سبب در حق او نیست که جبهه را بکشد تا برساند با این سبب و عین
 با این سبب و عین را برساند بجهت و از آنچه مذکور شد ظاهر می شود و کار این که
 هرگاه عالم شود بجهت حل مسئله از آن جهت و قبل از فراغ از آن در این صورت
 ظاهر می باشد که آنچه را بعد از آوردن و جمع است از آنست اما آن ناید بعد
 از رسانیدن با این سبب و عین را بجهت یا بعکس که این در صورتی که طویل
 نباشد باشد که موجب اختلاف بنظر آید اگر شود استسفاف آن بعد از اتصال
 با این سبب و عین را بجهت اتصال حبه را آن لازمست و این در صورتی که ممکن
 از آنجا مرئی مذکور می شود باشد و اما هرگاه مشکلی در سببیک نبوده باشد
 مگر در یکسایق منافی در این صورت اگر این در سبب وقت بوده باشد قطعاً
 لازمست بعد از تحصیل با این سبب و عین استسفاف نماند و اگر در وقت
 بوده باشد با این سبب و عین نماند و تحصیل با این سبب و عین موجب انقضای وقت
 نماند

نماند شود و در این صورت ظاهر می باشد که این سبب و عین
 سبب است که در سببیک و در سببیک با این سبب و عین و سببیک و عین
 که آنچه مذکور شد در حق سبب و عین که عالم بجهت حل مسئله از آن جهت
 با این سبب و عین است و وضع جبهه همان نمود و عبارت از حق و اگر چه در این
 به وضع و این حال و اعتقاد و استسفاف شد و اما هرگاه در این صورت که در این
 حکم چنانچه می باشد است آنچه در سبب است مثلاً که نیست که سببیک و عین
 جایز نیست و از آنست که در سببیک که این است از سببیک اول بوده باشد
 نماند با این استسفاف آن لازمست و اگر چه در سببیک اول بوده باشد که
 بعد از فراغ از ذکر واجب و عین باشد که این است که باز نماند که در
 و در نیست که چنانچه بوده باشد که در سببیک از فراغ از ذکر واجب و عین
 و اما هرگاه در سببیک اول بوده باشد که در سببیک از فراغ از ذکر واجب و عین
 عالم شد که در این صورت هرگاه اتصال با این سبب و عین موجب انقضای اتصال

جبهه نمودن آن عمل از آن زمان بگذرد و در نیست که حکم شود و بخت نماند
 خصوصاً در صورتیکه وقت مقتضی بوده باشد و اینست که در تعلیم و تدریس
 نگردد و باشد و اگر کسی که با کسی را نخواهد بود و باشد که بگذرد و بگذرد
 پس آن چند قسم است **قسم اول** آنکه تکلف می کند از آنجا بگذرد
 معهود نیست که بگذرد از آنجا می آید و هم چنین می کند از آنجا بگذرد
 بر چنین که بگذرد بر آن صحیح است عمل از آنجا می شود و بر با بگذرد و آن جبهه
 بر موقع نیست که بگذرد بر آن صحیح بود و باشد با معهود نیست که بگذرد
 با اینست که بگذرد با آنکه بگذرد از آنجا می شود و در آن صورت عمل
 از آنجا می شود و بر با بگذرد با بگذرد از آنجا می شود و در آن صورت عمل
 آنکه بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 و نیز بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 منفرد و لازم نیست بلکه جائز است که با آنکه بگذرد با آنکه بگذرد با آنکه بگذرد

اول

اول آنکه بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 ثانیاً اینست که لازم بوده باشد و فعلی است که بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 مثلاً بر آنکه بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 نایب موقوف با اینست که بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 بلکه بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 شواهد نمودن آنکه بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 غلبه می شود و در آنجا بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 صحیح بود و در نیست که از واجب باشد و فعلی است که بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 پس لازم است که بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 و بعد از جاکس با بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 واجب می بیند و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد
 که بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد و بگذرد از آنجا بگذرد

از آنکه برسان نیست بلکه ممکن از آنکه باقیه است حکم و این و نفس است
 که در اول ایما برسان یکدیگر و منع است چنانچه در شانی یا بعد از آن است
 و حکایت و منع اعضا باقیه نیست که مذکور شد لکن در این است که
 در حکم و واجب آن شود **چهارم** از امور مذکور طمانینه است و خود
 بمقتضای اگر واجب و در آن و موجب است موجب اول و تفسیر طمانینه
 بدانکه طمانینه است که مراد از طمانینه واجب و احوال صمد و در حالت
 نگه داشتن احوال و حالت قنات است حالت سکون و بعد از رفع آن طمانینه
 و حال سکون و بعد از رفع آن سکون و نیست که ممکن است سکون و سکون
 یعنی عرف مکتوب که این سکون و سکون است سکون است سکون
 صدق این معنی موقوف سکون کمال اعضا مثل احوال بدینا کمال طمانینه
 سه حرکت احوال و بدین معنی طمانینه طمانینه است و این سکون
 جمیع اعضا و معتبر و تحقیق طمانینه نیست واجب خواهد بود و این قدر
 - در صحت است

که معنی است مکلف مکلف است عرف و احوال است مکلف است
 ثانی نیست که طمانینه بعضی که مذکور شد و احوال غیر طمانینه است
 این مقام و طمانینه در مساحت کون و احوال است و طمانینه است
 نماز نیست از امور واجب و در سجده و اگر است قنات و در طمانینه
 یعنی نیست و مکلف نیست طمانینه است طمانینه است طمانینه
 و بعد از سکون طمانینه است طمانینه است طمانینه است طمانینه
 رفع است از سکون و طمانینه است طمانینه است طمانینه است
 طمانینه است که طمانینه است طمانینه است طمانینه است طمانینه
 طمانینه است که طمانینه است طمانینه است طمانینه است طمانینه
 طمانینه است طمانینه است طمانینه است طمانینه است طمانینه
 بدانکه هرگاه در بعضی اعضا طمانینه شود وضع نه و دیگر طمانینه است
 که در بود باشد و اگر در سکون است طمانینه است طمانینه است

[illegible]

انصاف و البرکده واجب است یعنی خلایا آن در حق نیست و غیره مسبب محبت
 ثوب و بدایه نیست و در عدم و در سبب استشمال مساوی نیست و
 عورت لازم نیست اما اگر این سوء مظنون نیست که قایل بود و در ذکر
 در این سبب و در میان علایم شیعه نبود و باشد و آنکه بسیار از عوالم
 در سبب و در حال و حال در آن ثابت نیست با اتفاق علایم شیعه و حکما
 معتبره بر نمی آید از آن مستفید نیست اما امر از رفق و کس از آن
 که شایسته در رجحان آن نیست و ظاهر است که استحقاق است و رعایت
 ای و است اما شمس و سلم و احدی از علایم شیعه قایل است بر
 آن شد **بجز** معبر و سبب است و تحقیق آنست که قایل
 مستحب است که ایضا شریف باشد یا نباشد قدری معروف از آثار و بعضی
 بطور زعم و مثل طوطی احتیاط متفحص عدم اخلاص است و ظاهر آنست
 که هرگاه استماع از زنان غیر محرم خود و سجده واجب بود و باشد چند

صوت

صوت زنان را عورت از همه یا یکی در حالت رسته یا سراسر باید
 بود و باشد اما که سبب و در سبب است که در سبب است که در سبب است
 و اول آنست که سبب شایسته باشد و سبب را به صورت
 من غیر شکال انبیا است و در شایسته است که سبب شایسته است و اول
 بود و باشد یا متعارف و در آنست که سبب متعارف باشد و متعارف قرائت
 و شایسته متعلق را اول بود و باشد متعلق است و شایسته متعلق است
 و اول بود و باشد و در صورت و در سبب است که سبب را به صورت
 در صورت یک و در بدو و منظور و این بود و در سبب است که سبب را به صورت
 نمود و باشد بعد از آن سبب را به صورت است که سبب را به صورت است
 با فو رفته بود و باشد حکم تحقیق سبب و در سبب است که سبب را به صورت
 سبب متفحص قعد و سبب است که سبب را به صورت است که سبب را به صورت
 اول آنست که انبیا به سبب است که سبب را به صورت است که سبب را به صورت

نامدار این سجده بجهت قرأت ثانی است یا استماع ثانی است و سجده
 بجهت قرأت با استماع اول بعد از آن که تمام آیه و دو رکعت نسبت
 یعنی سجده اول را منتها بجهت قرأت اولی با استماع اولی و سجده ثانی
 قرأت ثانی با استماع ثانی است که قصد آن داخل باید نیست و
 بعد از آن قصد نماید که بجهت برود و بوده باشد و این مختار است چهارم
 آنست که متعلق قرأت در ثانی منافی بوده باشد با متعلق قرأت در اول
 هم چنین متعلق استماع خواه متعلق متکلیف شده باشد یا پسندیده و در
 مقام شده باشد اول در نو مثل اینکه اول استماع آیه سجده نموده بعد
 از آن تلاوت آیه سجده نموده یا غرض از آن خواه منفرد و مجامعتی استماع مجامعت
 بوده باشد یا غیر آن این قسم نیز تکلیف حاصل با اینست مختار است یا با تمام
 تکلیف حاصل است حکام این نیز از آنچه در سابق بیان شد ظاهر می شود که داخل
 در تمام این قسم جایز بوده باشد بلکه در بعضی از صورت منفر و قصدی از آن پیشتر
 بوده است

بوده باشد و بدانکه انقباض نمیکند و از تمام این سجده و بقا حجب برکت
 سجده پس هرگاه کسی در سجده روز باشد و درین سجده موجب سجده
 بجهت او متحقق شد ظاهر بلکه منقطع به نیست و رفع حجب از آن متحقق
 و انقباض بقای حجب بلکه تجزیه آن اگر چه به منقطع اختصا بوده باشد فیه مانع
 نموده به منقطع راس است بقدر مقتضایا اگر چه تکلیف انصاف نرسد
 پس هرگاه در حال قرأت با تفرق معهود نمی باشد و در آن حال قرأت آیه
 سجده نموده لازم نیست در مقصد بشود و بعد از آن سجده برود و همان
 حالت که هست متعلق بر سجده و رفته تکلیف انقباض با اینچه آنچه در قرأت
 در حالت سجده اتفاق افتد انقباض بر راس فی الحقیقه می تواند نمود اگر چه غیر
 در این رعایت انصاف است در جمیع احوال و بدانکه این سجده مغلوب است
 و از این جهت لازمست بر تکلیف بعد از تحقق سبب مبادرت از میان سجده
 نماید و تا آخر در حق او در سجده است و چه پس در صورت تحقق سبب که کسی

اعدم قدر ترک مہما ورت سائمان سجده نماید شرم خواهد بود و ہر گاہ
 کہ کسی جلالت مسجد واجب مستحب نمود و فوراً تدارک است بہت بخون
 وجوب و واجب و بطریق مذکور مستحب و محاربت است کہ اتنا
 تدارک نہاد است و نہ قضا **مفہم** از افعال نماز تسبیح و در آن
 چند بحث است اول در عدد تسبیح بدانکہ تسبیح واجب است
 در ہر نماز و رکعتی کہ بقیہ خواہ نماز صبح ہو و ہشاد یا ہارسنری یا نماز یا
 و عیدین واجب است در نماز تسبیح رکعتی و در تہیکہ بعد از رکعت
 از سجده ثانیہ و رکعت ثانیہ بعد از رکعت ثانیہ و بعد از رکعت
 راس از سجده ثانیہ و رکعت ثالثہ و رکعت رابعہ از رکعت ثانیہ و رکعت
 حلوہ مخفی نماید کہ آنچہ مذکور شد در حالت اختیار است و اما در حالت
 اضطرار اگر چہ رکعت راس از سجود ہی نیست لکن قائم مقام آنست **مبحث**
 در بیان کیفیت قدر واجب آنست و در این چند مقام است اول بیان تسبیح

تسبیح

و اما تسبیح عبارت از شہادتین و مملوہ است و اغیار شہادتین
 یعنی شہادت بروحد تعین و شہادت بر رسالت و تسبیحین محل
 تسبیح نیست مقام ثانی در بیان کیفیت قدر واجب تسبیح است
 نماز آنست کہ قدر واجب عبارت است از تسبیح آن لا ایلہ الا اللہ و
 وحدہ ولا شریک لہ و تسبیح و آن تسبیح و در سولہ و او فی چہرہ
 مغیرہ تسبیح از تسبیح ہماست تمام ثالث مغیرہ است مملوہ ہر دور
 انبیاء و مرشد رسل و اہل اطہار آن سرور و رشید و در تسبیح و تسبیح
 اللہ صلی علی محمد و آل محمد تسبیح است بدانکہ صفہ سلام
 و تسبیح اسلام و علیہا و علی عہدہ الصالحین و بکری اسلام و علیہا
 و رحمہ اللہ و برکاتہ پس تکلیف نیست در اختیار ہر یک از ویست کہ بگوید
 پس چہ گاہ اختیار نمود و تسبیح سلام و علیہا و علی عہدہ الصالحین علی
 آوردہ است تسبیح یا کہ مغیرہ است و در خروج از نماز چنانچہ ہر گاہ اختیار نماید

میباید که علم را چنین بجا بود و گن در صورت اختیار اسلام
 علیها نمره از کار متحقق میشود و بی اشکال از ایمان بصیغه اسلام علیکم
 بعد از آن بمن مستحب است و اما هرگاه اختیار نماید اسلام و علیکم را
 در حکم با استجاب ایمان بصیغه اسلام و علیها بعد از آن اشکال است
 نظر بعد از معلومیت کنند که نظر بعد از قوی بان از جماعتی از اعیان
 اصحاب حکم با استجاب و نیست و اما نیست هر یک اند و صیغه اولی
 ظاهر نیست که واجب بود باشد ایمان بجموع اسلام و علیها و علی
 عماد اتصاف الی این معنی و سایر صیغه خصوص الفاظ مذکور بحقیقت مذکور
 میباشد و اما بصیغه اسلام علیکم ظاهر نیست که گفتا بصیغه اسلام علیکم
 توان نمود و سالت نام در حمد الله و برکات و آلی و احوط است که
 لازم نیست از رعایت هیت مذکور ظاهر نیست که لازم بود باشد
 پس گاه علیکم را مقدم دارد و با سقاط الف لام نماید و بگوید سلام علیکم صحیح
 منقول

نخواهد بود و وقتی را نیست که تسلیم غیر از خبر است پس حاجت نیست
 بعد از آن نخواهد بود و قدر در نظر قاطع است که بعد از آن احتیاط این است
 در صورت اقتضا بر بصریت از و صیغه که بود باشد همان خبر است
 خواه تعین نماید و اما در صورت ایمان بحد و صیغه نفسیه اسلام علیها
 و تا خبر اسلام علیکم همان صیغه اولی خبر است اگر چه تعین نماید که آن خبر است
 و به همین صورت حکم پس خبر از نماز هرگاه از و صیغه مذکور
 که اول ایمان آن نمود اگر چه قصه نماید که آن خبر باشد و تعین نمودن
 اینک این صیغه خبر است لازم نیست به هم چنین ظاهر نیست که لازم
 که در حال سلام نیست این نماید زیرا از نماز خارج میشود و اما امور مشتمله
 در نماز است و از جمله آنها قنوت است پس بگوید و بعد از استجاب
 قنوت سه مرتبه در جبین خلعت نموده و نموده باشد یا نموده و بفرانجه بگوید یا
 یا غیر بگوید پس قنوت را هم باز مستحب نخواهد بود و کرد در صلوة غسرت

که طایفه ایست که قنوت در رکعت از نماز عیدین واجب بوده باشد
 در صورت وجوب صلاوة عیدین که در فراغت از آنجا که در آنجا
 و در سجده و صلاوة عید و مغرب سهالته و اینها هم در وقت
 آن بیشتر است و محل قنوت در غیر از رکعت تأیید صلاوة جمیع اوقات
 از قرأت حمد و سوره و قبل از رکوع است خواه در رکعت اول بوده باشد
 مثلاً صلاوة جمیع اوقات تأیید بوده باشد مثلاً فاطمه صلاوة و بعد از آن
 میشود از اخبار که هر دو عاتیکه خواهد بود و اینها که در قنوت و در چه
 مصلحت و غایب این معنی بوده باشد که اینها که میتوان نمود و در آن عدا
 بر آن چه مذکور شد نیست و هم چنین تجدیدی بر آن جانم که نیت
 و اما در جانب قلت پس استفاذه آن از اخبار بچند نوع است **اول**
 اللهم اغفر لنا وارحمنا وعافنا و عفو عتقنا في الدنيا والآخرة آمين على كل شيء
 قدیر **دوم** رب اغفر ذنوبنا ورحمنا و عافنا و عفو عتقنا في الدنيا والآخرة آمين على كل شيء

سوم منزه سبحان الله **چهارم** منزه سبحان الله **پنجم**
 منزه سبحان الله **ششم** منزه سبحان الله **هفتم** منزه سبحان الله **هشتم** منزه سبحان الله
 شیع طایفه در مسوط و محراب و میانه را عافنا و عفو عتقنا آمین که انصاف
 او عید آنست در مقام قنوت است کما تشریف است و قنوت آنست که
 فرج است بهین قدر است **لا اله الا الله محمد رسول الله**
الا اله الا الله العظيم سبحان الله رب السموات السبع و رب الارضین سبحان الله
فیه و ما یستحق رب العرش العظيم و الحمد لله رب العالمین **مقام** اما قنوت
 غیر از لغت عرب پس بر آن دو مقام اول آنست که مناجات و حکم
 یا قاضی الحاجات و طلب حاجت و استدعای طلب مبرس است
 که بود باشد و در جمیع احوال نماز جایز است اگر چه غیر حالت قنوت باشد و اگر
 چه قدرت بر عربی باشد و دوم اقتضای بر آن قدر و آخری این است
 موظف در صلاوة پس آن است نیست بلکه ظاهر نیست که مراعات عربیه

و ران بجهتین بود و باشد و بدانکه هر ناری قنوت ران در رکعت واحد است
 مگر مملوۃ عین که قنوت و ران در هر رکعت است بلکه در هر یک از رکعت
 منفرد است و همچنین مملوۃ جمعه که قنوت ران است که قنوت و ران منفرد
 در رکعت اولی و قنوت از رکوع در رکعت ثانیة بعد از رکوع است و بدانکه
 اگر اخلال بقیامت نماید عمدتاً در رکعتی است ثابت نیست هرگاه
 اخلال بان نماید سوا پراگرتند کرد شد بان سیم از میان جهت کوع
 و قبل از بلوغ سجده کوع خواهد قبل از استغفار نکرده بود و باشد و اثنای
 ذکر یا بعد از قنوت از ذکر استحب نیست که بعد از رفع رکع از رکوع
 و قبل از انحنای جهت سجود قیامت نیست که در همان حالت استحب
 تدارک ثابت باشد و اگر متذکر شد بعد از انحنای جهت سجده و قبل
 از بلوغ سجده یا بعد از رکوع و سجود یا در سجده ثانیة یا قیامت سجده
 یا بعد از رفع رکع و سجده ثانیة که قبل از رکوع قیامت رکعت ثانیة قنوت

عدد ثبوت تدارک است و هر چند هر یک منتهی شد بعد از رکوع
 و قیامت یا قبل از انحراف القنوت و اما هر چه تدارک بعد از قنوت از نماز پس قنوت
 ثبوت رجحان است پس رجحان نیست که بعد از قنوت تدارک نماید همان حالت
 سجود در رجحان خود و یقیناً ثابت نیست و اگر متذکر شد بعد از قنوت از رکوع
 قبل از انتقال از مکان یا بعد از انتقال وقت باقی باشد یا نه قیامت همان
 تدارک ثابت باشد پس در حال تذکر اگر مستحب نیست بعد از رجحان
 قنوت یا بعد از رکوع و الا مستحب نیست که روئیده شود قنوت یا بعد از رکوع
و احکام شکی بدانکه شک عهت است از ترس و ذهن میان احوال
 بنحویکه رجحانیکه برای هر طرفه میگیرد و باشد پس اگر رجحان در یک طرف باشد
 طرف ران قنوت و طرف مرجع و هر دو شک را در شرط نماز است
 یا در اثنای نماز یا بعد از قنوت یا از نماز که قبل از شروع است لازمست که بجا آورد
 نماز یا بجز نیست و اگر بعد از قنوت یا از نماز استغفار یا پیش از نیست نماز

انرا بیک شک در اصل شرط باشد یا نه از آنکه باین نظر است در جمیع عیال
 و اگر در اثنای کار نیست باز تمام عیال باید و احتیاط مستغنی نیست که بعد از طلاق
 اعاده آن باز نماید و اما شک در نفس کار باز این معنی که شک دارد که باز
 بعمل آورد است یا نه اگر این در وقت باز نمود باشد از دست که آن باز
 بعمل آورد و اگر بعد از خروج وقت است فضا از دست اگر چه عیال
 ندارد و اما شک در انحصار پس این شک است در عدد و کما نیست غیر عدد
 رکعات است پس اگر قبل دخول و فعل بکسر است عیال این شک نیست
 یعنی نه بر عدد و شکوک فیه میگذارد و حکم در اجرای نتیجه مثل اجرای
 واجب است انما انما بیک شک بر غیر مستحب نماید بعد از دخول در غیر
 دیگر از آن مستحب است که رواجی از واجبات نماید و اول در نتیجه
 از استحباب با عکس این را در جمیع این هم منها عدد و شکوک فیه میگذارد
 و ظاهر اینست که در عیال و این مقدمات مانع از عود نیست مثل مثل

نمودن

نمودن بجهت است و این شک در سهواً نشاء از هر که شک در کون
 نماید بعد از یکبار جود و قبل از وصول بسجده ایست و مقتضای اینست
 که عود نماید و باز تمام نماید و بعد از فراغ اعاده نماید و نفس اینست
 مابین شک در رکعه یا غیر رکعتی که شک نیست که اگر بعد از دخول
 در رکعت دیگر شک کند قبل از اتمام آورد و بعد از اتمام شک کند و در وقت
 اگر شک کند قبل از رکعت است باز باطل است و استسنا فانی لازمست و اگر
 غیر رکعت است باز صحیحست و بلکه فرضی است آنچه مذکور شد و این در وقت
 و استسنا فانی شک در عدد رکعات با آنکه این شک اگر در رکعتی است
 رکعتی است باز باطل است و استسنا فانی لازمست اگر چه شک در عیال
 نمودن می باشد و عملی از افعال واجبه باشد خواه بعد از آن مظننه باشد
 مظننه می باشد بلکه هر چند در طلاق و بختیافت حال هر چند است
 بر کما تا اقل نمود و ظاهراً بعد از طلاق می شود و اگر می شود و تا اقل نمود و بعد

از نماز باطن باطل با حد طرفین هم رساند ظاهر نیست که از هیچ جهت ماکر
 در چهار رکعت باشد پس اگر با این یک دو رکعت است یا با این یک دو
 یا با این یک و چهار نماز در جمیع ابعان طاعت است و استنباط لازم
 در صورتیکه بعد از ترویج حد خالصین بظنون نشود و احتیاط و ظن
 عمل مقتضای آن لازم است و اگر شک میان دو رکعت باشد یا میان
 دو و چهار ساد و دو و چهار پس اگر قبل از رفع رکعت باشد یا بعد
 نماز صحیح است و اول نماز سه رکعت و بعد از آن تمام نماز اگر یک رکعت است یا
 کما فی آوردن و رکعت نشسته و یک رکعت ایستاده و احتمال یکبار دو رکعت
 بنا بر چهار رکعت دارد و بعد از سلام دو رکعت ایستاده و دو رکعت
 نشسته بجا میآورد و دو رکعت ایستاده و مقدم دارد و دو رکعت نشسته
 و اگر شک با این و چهار است بنا بر چهار میگذارد و بعد از آن تمام
 یک رکعت ایستاده یا دو رکعت نشسته بجا میآورد و دو رکعت نشسته اقتضای
 ظاهر

و اگر شک میان دو و پنج است نماز باطل است و اگر میان سه و پنج است
 حال اگر نماز بعد از رفع رکعت از آن نماز باطل است و اگر قبل از آن پنج رکعت
 یکم است که بگوئیم قیام را مقدم ساخته می نشیند و شک در آن میشود
 نه دو و چهار بعد از آن کمال سجده و قیام این شش رکعت است و اگر شک میان
 چهار و پنج است پس اگر در حال رکوع یا بعد از رفع رکعت از سجده ایستاده
 بنا بر چهار میگذارد و نماز را تمام نموده بعد از آن دو سجده بنویسد و آورد
 و اگر در حال قیام است قیام از شروع در قرائت تا اتمام قرائت یا بعد از
 فراغ قیام از بلوغ تکبیر رکوع ظاهر نیست که در این صورت نماز صحیح است
 پس آن رکعت را مقدم ساخته بنشیند و یک رکعت در آن بنشیند و دو رکعت
 و همان که نشسته احتیاطا دو سجده بجا میآورد و احتیاطا مستحب است
 که بعد از آن تمام نماز و نماز احتیاطا دو سجده بعد از اتمام نماز را بدو رکعت
 نماید و در جمیع مقامات که مذکور شد احتیاطا شک مبطل بوده باشد

باشد و اینها باید تکلف کامل و تکرار نماید شاید متذکر امری شود که مقتضای
 کار باشد یا حد طرفین شود و بعد از آن هرگاه غلبه متعلق باشد طرفین
 از دست و مقتضای منظمه در آن لازمست که در تمام شکوک مذکور
 عمل شود و آنچه مذکور شد بسیار اگر غیر از این نباشد و استنباط از ظاهر ظاهر
 که نماز او باطل است و اگر بعد از منافی نماز استنباط از ظاهر ائمه است که
 نماز بیک استنباط نموده و صحیح است که آن ائمست و بدانکه هرگاه یکی از اقسام
 شکوک مذکور خارج شود و در غیبه یک تکلیف او نماز نشسته باشد
 هرگاه شک در دو وقت باشد ظاهر ائمه است که اگر تکلیف یک نشسته نشود
 نموده و به چهار رکعت میباید و دو وقت و اگر میان دو و چهار است
 اگر تکلیف یک نشسته بدو سلام بایستد که دو رکعت است
 سلام و یک رکعت یک سلام و احتیاط در جمیع صور احوال و عجز
 و اگر در حالت نماز میماند از قیام نموده و بعد از فراغ از نماز میماند
 ظاهر ائمه است

ظاهر ائمه است که اگر از پیشین در حالت و صف قیام میماند و در نماز
 احتیاط حکم است که متذکر از قیام نموده باشد و در دو حالت اراده
 نماز احتیاط متذکر از قیام نموده باشد ظاهر ائمه است که اگر از پیشین در
 کسی است که متذکر از قیام در هر دو حالت نموده باشد و اگر تکلیف از احتیاط
 پس ظاهر ائمه است که این نماز نشسته است و معتبر است و او نیست
 و تکیه بر ائمه است و نیست چنین بیناید که نماز یک رکعت نماز است
 مثلاً بینا که بجهت شک از من نماز شده است در میان سه و چهار
 مثلاً واجب فرموده الی الله بعد از آن یک رکعت الحرام میگوید بعد از آن
 شروع نماید بقرآن سوره ثابت نیست و ظاهر ائمه است که مقتضای
 بوده باشد و عدد و این نماز سه رکعت است و اگر نماز شده باشد که از دست
 مبادرت نماز بعد از فراغ از تمام نماز در نماز خوانده اند و آن بوده است
 با اقتضای تکلیف باید قیام از یک رکعت بعد از تسبیح بوده باشد که میتوان او را

نمود که بعضی وقتها و از کار و قرآن که در آشنای کار خواندن است اما خبر بود
 و این مقام یعنی عمل تسلیم و قبول از شما احتیاط و هرگاه اتفاق افتاد
 حدیثی از مکلف صادر شد و قولی عدم اطلاق نداشت بلکه لازم است
 عمل آوردن طهارت که نماز احتیاطی آورد و احتیاطی عاقلانه حاصل گشت
 بعد از فراغ از نماز احتیاطی بلکه چنین است حال اگر چه حدیثی در این باب
 پس موجب اصل نماز میشود اگر چه در این صورت است که جهت اخلاص باشد
 و همه چنین است حال در عین منافات نماز بلکه حکم برست حکم فی الجمله
 که منافاتی ندارد و در نماز احتیاطی نبوده باشد میتوان نمود و ممکن است
 تفصیل این تقصیر در مصلحت و عدم آن را اولی شود و بطلان نماز مناصحت
 و استسما در خلاف ثانی بدانکه هرگاه نماز احتیاطی را فراموش نمود و
 بعد از شروع بصلوة لاحق متذکر است پس قطع آن جایز نیست و عدل
 بنماز احتیاطی هم جایز نیست و بعد از تمام آن نماز احتیاطی را عمل آورد

حاکم

و اگر وقت آن موسع است ظاهر اینست که اقامه نماز آن جایز بود
 اما نماز را از هر جهت و بعد از آنکه نماز احتیاطی را باطل آورد که احتیاط
 نماید با عاقلانه و ادعای بلکه و در شاید و اقل بیشتر و هرگاه فعلی از شریعت در نماز
 احتیاطی پیشتر شد وقت نماز و در ضمن است لازم است که رکعت نماز احتیاطی
 را نمود و بشنود بنماز و در شود و اما کیفیت فرات نماز احتیاطی پس نیست
 که مکلف بخیر است و فرات این چهار حالت و نماز احتیاطی است و اما چهار
 اقتضا در نماز احتیاطی در آن چند صورت است **اول** آنست که امام
 و مأموم هر دو شک نموده اند در نماز ظهر یا عصر یا عشاء و هر دو را احتیاطاً
 و در رکعت نشسته بایستد و مأموم اختیار یک رکعت است یا چهار رکعت
 که اقتضا جایز نیست **دویم** آنست که امام یا مأموم یکی شک کرده است
 آنست که هر دو اختیار و در رکعت نشسته باشند **چهارم** آنست که هر دو
 اختیار یک رکعت شده اند و بایستد و را در صورت نماز اینست که اقتضا

چیزی بود و باشد **پنجم** آنست که دو ممکن است گفتند و نه از یکدیگر یکی
 در میان دو و چهار و دیگر میان سه و چهار و اینست در تمام اینها
 که اگر دو را اختیار بگریم استاده نماید چنانچه باشد نمودن با و آن
 که تکلیف او در دو رکعت استاده است و به هم چنین یا یکدیگر یا با
 هر کدام اختیار در دو رکعت ششست نماید قسای صاحب دو رکعت استاده
 با آن جایز نیست و عکس آن محل اشکال است **ششم** آنست که اگر
 بهمانست و نماز نکرده و دیگر نماز نکرده و نماز نکرده است که حکم این
 مثل صورت سابقه است در حوازی عدم و انقضای **مفتر** آنست
 که نماز احتیاط را اقتضا نماید بغير از احتیاط **هفتم**
 حکم نیست اقتضا در این دو صورت ثابت نیست بدانکه هر کدام
 قضا از شروع بنماز احتیاط معلوم شد که آنچه نماز بر آن اگر در وقت
 واقع بود و نلی هر اینست که حاجت بنا احتیاط نیست و اگر قبل از شروع
 نیز

بنماز شروع خلاف آنچه را نماز بر آن گذارد و مثل اینکه نماز بر چهار رکعت گذارد
 شش رکعتی بوده است غلبه اینست که نماز احتیاط را احتیاط نیست
 بلکه بر پنج رکعت و بدون غیبت و کدورت الا عزم بر رکعت نماز را بی غیبت
 زاده و قیاس بر هر یک خونیه یا دیگر اگر خونیت جای عمل در حد
 بود و باشد نلی هر اینست که لازم است ماده نماز بعد از نماز رت
 و جنبه حال در بر منافی است و او را موجهه طلاق است مثل استوای
 و اگر در ثانی نماز شش رکعتی نماز گذارد و فی الف واقع است نلی هر اینست
 که تمام نماز احتیاطا طاقی است میکنند خواه اختیار موافق نمودن باشد
 مشتمل بر نماز سه رکعت بوده و اینست که اگر رکعت استاده را اختیار نمود
 یا اختیار فی الف نموده موافق را نموده باشد مثل اینکه اختیار دو رکعت را
 نمود و هر کدام آنچه اختیار نمود و فی الف یا نماز نمود باشد نلی هر اینست
 مفتر و قیاس بر ششست و چهار احتیاط بگریم استاده را نمود

و قبل از فراغ از آن یک رکعت ششم که نماز او در رکعت او در ظاهر است
 که در این صورت باید رکعت دیگر را علاوه نماید بر این یک رکعت که شروع نمود
 بود و بعد از آن نماز نماید و در وقتیکه بگوید یا حی یا قیوم و مثل اینها
 در شک و و چهار بار برابر چهار کند و بعد از تسبیح شروع نمود
 بعد از رکعت نماز ایستاده و در زمانی که ششم شد که نماز او در رکعت بود
 پس قبل از قیام از دو رکعت ثانی است و در نیست که آن زمان
 رکعت کفایت کند و حکم بخت نماز یک از ماست که چنانچه مجموع باشد
 حال اگر چه در قیام رکعت ثانیه جاری شود و تحقیق حال اگر چه بعد از فراغ
 شده بود و باشد و اما بعد از رکعت ثانیه داخل شده باشد که در
 در این حال قیام را منتهی نمود و بنشیند و نماز نماید و اما بعد از تسبیح
 بجهت زیاده فی احتیاط و اینها هم در صورتی است که منافی از منافات
 نماز که بعد از تسبیح و او عمل بعد از تسبیح و قبل از شروع به نماز احتیاط

ازین

از تکلیف نماز شده باشد و اگر چه منافی در این وقت از تکلیف
 می باشد و فی این نیست که نماز او در این است و این است و این است
 یعنی تحقیق حال بعد از دو رکعت در رکعت ثانیه بوده باشد
 پس حکم این است که اگر چه در تحقیق شده باشد بعد از فراغ از دو رکعت
 آن زمان که رکعت خواهد شد و اگر بعد از فراغ از نماز احتیاط باشد
 که آنچه نماز آن ندارد و طاعتی واقع نماید و صحیح و نماز احتیاط بنابر آنکه خواهد
 بود و اگر چه در حال ششم شد که آنچه بنا ندارد و فی این واقع بود و راس
 مقام بنابر آن که فی حقیقت است و این حکم که بعد از ظهر تحقیق
 حال در علم تحقیق نقصان در نماز و فی این است و این است و این است
 ناقص شده و در نماز آن است از آنچه نماز آن نمود و از نماز احتیاط که
 این یک شک است و چهار بود و چهار برابر چهار کند و و احتیاط یک رکعت
 است و بعد از تسبیح نمود و بعد از رکعت ششم بعد از فراغ از نماز

احتمالاً میسر شد که در رکعت انداختن نماز که شنود و این صورت
 ممکن است که فرق گذارد شود میان آنکه علی بحقیقت حال قبل از تحلل
 فعل منافی که به طاعت مخلوّه بوده باشد و عمد یا عمد اگر قبل بوده باشد
 میگویدیم لازم است که برخیزد و دیگر رکعت نماز آنجا که باید و بعد از تسبیح
 آنجا که تسبیح میخواند یا بعد از آنکه اگر بعد از تحلل چنان فعلی بوده باشد
 حکم شود به بطاعت نماز و لزوم اعاده آن اگر چه احتیاطاً و متقصدی عاده نماز
 در آن نیز نیست مگر آنرا قیاس شده و زائد بر آن بوده باشد از آنجا که آن
 نموده از نماز احتیاطاً و مثل شک در دو و چهار عمد از آنجا که
 بدو رکعت نماز احتیاطاً میسر شد که اصل نماز سه رکعت بوده پس باقی نیست
 که نماز باطل و اعاده آن لازم باشد لکن بایقنای وقت و اما اگر وقت
 باقی نبوده باشد و تقصیری در اعاده نماز بعد از وقت علی بحقیقت
 حال نموده باشد حکم به وجوب قضا نمیتواند نمود اگر چه احتیاطاً و متقصدی

عم

عدم اخلال با نیست و اما مشکوک پس علی بحقیقت نماز شک است
 و اگر مرد و شود میان شک و فعل حکم ظاهر اینست که شک خواهد بود
 و اما **کثیر الشک** بدانکه مراد از کثیر الشک چنانچه تا قبل از قضا
 فرموده اند آنست که در یک نماز سه شک کند یا در سه نماز اولی
 شک نماید و این مختلف شود و با اختلاف احوال انسان اعتبار مع
 هر یک و تقریب آن که است کسب اعتبار تفریق اسر مکرر شک کند
 که این کیفیت نمیتواند در محقق این معنی که مرجع در این باب
 اینست که ملاحظه کرده شود حال اینست که نسبت به آنکه فرموده
 در اعتدال احوال پس اگر بعد از ملاحظه حال اینست که در اعتدال
 احوال شش شک است این سه است انوقت این سه شک
 میگویند و اما **حکم کثیر الشک** بدانکه کثیر الشک در جمیع موارد
 بنابر اینست که در بعضی مشکوک فیما مکرر در صورتی که آن موجب اطمینان

نماز شود و این صورت بنابر عدم میگذارد و درگاه کثیر است
نه همیشه کثیر است و زمانی که اگر اعتقاد التماسی است
در همه موارد بنابر بر صحت میگذارد و هر کس کثیر است زمان
نه در شرایط نماز با حکم آن در شک و در شرایط آن حکم کثیر است
بانه حکم آن مستلزم خالی از اشکال نیست اگر چه ظاهر اینست که حکم
در شرایط این صورت حکم کثیر است نه در موارد دیگر
کثیر است ظن و متعلق شود و تحقیق میبطل حکم ظن و حکم کثیر است و نماز
بر عدم میگذارد و همیشه یا اگر مظنون عدم چیزیست که انتهای آن
میباشد بنابر عدم میگذارد و در حکم کثیر است بنابر این شک
فیه نماید و واضح خواهد بود **مبحث اول** در حکم مظنه است بدانکه ظن باطن
بنسب صلو است یا بشروع طایفه صلو و اگر متعلق بنفس صلو است
بسیار اگر وقت باقی است و مظنون او آنست که نماز را بجا آورد است
بسیار

بسیار از این ظن مستند به سبب از سبب شریعت است مثلاً اگر
عادلان چهار نفره باشند و یکی نماز را بجا آورد و غافل از مظنه میبماند نمود
و همه جنب هستند و عاقل و خدا اختیار نماید و نماز و اگر
مستند به سبب شریعت نبوده باشد عاقل و غافل از مظنه نمیتواند نمود بلکه
لازم است که نماز را بجا آورد و اگر بعد از آن فضای وقت نیست و اگر
ظن متعلق به عدم و نماز است ظاهر آنست که حکم واجب قضا میشود
نمود و اگر متعلق به عدم و در شک است اگر مستند به سبب شریعت
مثلاً چهار نفر و غافل از نقصان نماز لازمست بلکه در غایت احسن بنا
و اگر مستند به عاقل و عاقلان باشد و اگر مستند به سبب شریعت نبوده باشد
حکم واجب قضا میشود که احتیاط عدم احوال نقصان است اگر چه
نماز در وقت مظنون بوده باشد که در صورتی که ظن مستند به سبب شریعت
نبوده باشد و این ظن متعلق با شریعت است پس اگر متعلق با شریعت نیست

و همان اثر شروع در زمان آنست که محال آن شد و لازم است و اما عدم آن
 اشتغال آن را در حایز نیست بلکه در صورت شکست چنانچه نیست چنانچه
 سبب مذکور شد و هرگاه که ظن بختی نیست و البته باشد که منظر ظن
 باشد و طبعی است ثوب یا بدن است پس اگر این ظن نیست سبب نیست
 مثلا احوار و عاقل که یک عاقل باشد از این عالم بود و بجهت ثوب
 یا بدن حال یا عاقل را عاقل شد و لکن منظر نیست حاصل است اجتناب
 لازم است و اگر ظن بختی بود و باشد مثلا اینکه چنانکه گرفت
 منظور نیست که این سخن احتساب از بخت نیست و بجهت و در حایز
 غرض بود و ظن بود و آن بجهت مصلحتی یا ثوب آن حاصل شد و احتساب
 لازم نیست و به چندین است ظن بخت در صورتیکه سبق بود و باشد
 قطع و طبعی است و هرگاه که ظن بعد از فراغ از کار بود و باشد مثلا اغشاء
 با آن نیست و حکم در این مقام حکم است که بعد از فراغ فعل است مگر

در صورتیکه این منظر نیست بختی است و باشد و منظر نیست باشد
 سبب شمع می باشد احوار عدلین مثل آنکه بعد از فراغ از کار و منظر
 نمود که باز تو با حدش بود و در این صورت ظن با نیست که عاقل و
 بعد از این بان بود و لازم بود و باشد و به چندین است حال در قیاس
 در صورتیکه عدلین احوار نمایند که باز در خلف قیاس شده و بجهت
 مغرب باشد و در قیاس شده که در شهر طایفی وقت باز در این صورت
 نیز تلافی مار یکله با آورده است و در طایفی و صورت عاقل و آن
 لازم نیست مثلا اینکه منظور آن شود که در حال باز بجهت و از حمله
 که است و در کار و در آن صحیح بود و با منظر بجهت یکله بجهت و بر آن
 نمود و بجهت و بر آن بجهت بود و است و در حال باز بدن او ثوب او خمس
 بود و در جمیع این امور اعتنائی با این منظر نیست اگر چه هستند و باشد
 احوار عدلین بجهت حال چنانچه است اگر چه علم حاصل شود و اما ظن

باشنای شمر طاهر اگر د رانشانی نازا نسبت به اگر منظره باشنای
 طهارت ثوب یا بدن بود و باشد مطلقا اتفاق یا منظره در صورت
 مستند بسبب شمر غمی بود و باشد و اگر مستند بسبب غمی بود و باشد
 مثالی که و فخر عادل آنها زمودند بیست ثوب پس اگر نزع
 آن لباس نکرده بود و باشد نیز که مستند فعل کشیده بود و باشد لازم
 نزع آن ثوب بحسب نمود و اما ناز نماید و عا و ناز نماید و نسبت اگر
 چه ششم شود که حشیم شروع و ناز نماید بحسب بود و باشد بشرط آنکه
 بعد از آن چهار عدد این بیست ثوب سکوت نمود و ناز نماید از
 افعال ناز نشود و نزع آن ثوب نماید و الا ناز نماید طاهر خواهد بود و استنباط
 لازم است و اگر اخبار بحسب د رانشانی ناز نسبت به بدن معانی بود و باشد
 پس اگر از طاهر آن د رانشانی آن نکرده بود و باشد بحسب مستند فعل منافی
 نبود و باشد لازم است که نزع نماید و ناز نماید و اگر نکرده بود و باشد
 مستند

مکتوب شد و الا ناز نماید و استنباط آن لازم است و اگر بحسب یک
 از نزع ثوب نزع نموده و باشد مکتوب ناز بحسب فعل منافی در
 این صورت قطع ناز لازم است و استنباط آن مستند است و اگر
 منظره باشنای طهارت نزع شد بود و باشد پس اگر این منظره مستند
 بسبب غمی بود و باشد مستند است قطع ناز و استنباط آن بعد از
 طهارت و اگر مستند بسبب شمر غمی بود و باشد پس اگر این منظره
 مکتوب بعد از طهارت بود و باشد حکم بعد از ناز و نسبت بعد
 و طاهر نیست که این ششم ناز مکتوب است پس ناز مکتوب نیست
 و اما مکتوب شد و طاهر است و رانشانی ناز شد که که حاشا و
 از جمله لباس است که ناز و ران صحیح مانده و مکتوب عدم محبت
 یا مکتوب شد که امکان بحسب است و این صورت نزع مستند بسبب
 شمر غمی بود و باشد جناب لازم خواهد بود و مال لازم نیست و اما

برکاء و چنین فرقی در محل سجد و متخلف نشود و غرض مطلقا این باشد که
 سجود بر این جهت و یا بر جهت دیگر یا بر جهت ثالثی اگر شد
 محروم بجهت است و در لایق ظاهر نیست که اجتناب لازم بوده باشد
 پس در جمع جبهه که در غیر آن با عدم امکان مازاید و یا
 طایفه از شروع در نماز است و مستند است به این که
 متین است مطلقا و اگر مستند به سبب غرض است پس اگر یک از حد
 و خبیث در حالت سابقه موقوف به بود و هر ایست که اتفاق
 بچنین منظره شود و هرگاه تحقیق هر یک از حد و خبیث
 در سابق مستخرج و به باشد بلکه قاطع بر خلاف آن بود و شاید
 آسمان بود و عمل نموده بود و حال آن طهارت مطلقا است
 یا غلبه آن جهت نموده باشد و بقای آن منظره است و نظر او درین
 صورت میسکال با آن منظره میباید نمود بلکه چنین است اگر چه غلبه
 نیست

مشک شود بلکه در نیست که چنین بود و باشد اگر چه
 بود و هر چه باشد و اگر غلبه حاصل شد تحقیق امر ایضا و آسانی را
 بود و باشد یعنی در حد شروع به نماز و تحقیق امر ایضا و آسانی را
 نماز و این است که غلبه ظاهر است که عمل مقتضای آن ظاهر میباید
 نمود اگر چه مستند به این است که سبب غرض است و باشد و اگر غلبه
 شرعی است بعد از فراغ از نماز باشد معلوم شد بر این است
 بعد از آن تا عتباتی با نیست پس حال آن معلوم است و اما اگر غلبه
 متعلق به غیر معلوم است پس اگر غلبه دارد و باینکه چیزی را از اجرای
 مثل لکیر و الحرام با قرائت بعضی از اجزای آن با شروع با سجود
 و بعد از عمل مقتضای آن بنماید خواه قبل از دخول در رکعت باشد
 یا بعد از آن پس لازم نیست عود بآن نماز بلکه جایز نیست عود
 خواه آن غیر رکعتی بود و باشد یا غیر رکعتی و اگر غلبه دارد با خلاصه

پس اگر این منقعه قبل از رکعت اول در رکعت است عود همان خبر لازمست
 خواه داخل در خبر دیگر شده باشد یا نه و اگر داخل این منقعه بعد
 از رکعت اول در رکعت دوم باشد پس اگر این منقعه اول الاخلال غیر رکعت بوده باشد
 نماز صحیحست و عود همان جائز نیست و اگر رکعت دوم باشد ظاهر اینست
 که نماز باطل و استسما فان لازمست و اما هرگاه طایف مستعمل بوده باشد
 بعد از رکعت ظاهر اینست که در این جانبین نماز بر منقعه اول مبتدا
 بر جمیع مصلو خواه نماز در رکعتی بوده باشد مثل نماز صبح و ظهر و عصر
 و غایت در نماز رکعتی بوده باشد یا چهار رکعتی و در نماز چهار رکعتی
 خواه متعلق بر رکعت اول یا دوم بوده باشد یا رکعتین آخرین و اما اگر طایف
 حاصل شود بعد از فراغ نماز که بعضی ارکان را الاخلال نموده یا رسا
 نموده یا منقعه اول و این شک که یک رکعت زیاد نموده یا کم نموده پس اگر
 بعد از فراغ از نماز بدون فاعله این منقعه بمسجد اگر غیر رکعت است نماز صحیح

و اگر رکعت دوم باشد نماز باطلست مگر در موردی که منقعه اول داخل
 در رکعت دوم باشد و این صورت اعاده نماز لازم نیست
 بلکه دو سجده را بجا آورد و بعد از آن تشهد و سلام را بجا
 آورد و اگر طایف بعد از تحقق فسخ حاصل شود ظاهر اینست که نماز
 صحیح بوده باشد و اعاده نماز ضرر نبوده باشد **فما رد و م**
 در احکام سجده **بدان** در آنکه سجده یا در شرا یا در آخر
 یا انجمای آن و علی القدر در نماز متذکر میشود و راثنای نماز یا بعد
 از فراغ از نماز پس در این مقام چند محبت است **بعضی اول**
 در شرا یا بعد از نماز است که متذکر این باشد و راثنای نماز
 و این چند قسم است **اول** سجده در طهارت از حد
 مثل اینکه شروع در نماز نمود و اعتقاد اینکه با وضو است و در این
 نماز متذکر شد که وضو نداشته است نماز باطلست و همچنین اگر

حال غسل و تیمم **در وقت سجد است** از طهارت از حیث باطن
 معنی که غایب بود و نجاست و رثوب یا بدن خود غایب شد از طهارت
 قبل از شروع در نماز و در زمانی که متذکر شد که ثوب او
 یا بدن او نجس بود یا عدم آن را از نجاست شروع در نماز نمود
 و این صورت نیز ظاهر است که نماز باطل باشد **سوم** سجد
 در قصد است بر آشنایی با شخص که از نماز او انمود
 پشت بپسند بود یا بسوی آئین یا بسوی یسار بود و ظاهر نیست
 که نماز باطل بود است و اگر متذکر شد که فیما بین این و یسار بود
 ظاهر نیست که نماز صحیح بود باشد و لکن لازم است بعد از اطلاع
 بلا فصل متوجه سمت قبله شود در این نوع اشغال بافعال واجبه
 نماز نماید بلکه افعال تنبیه حین است **چهارم** سجد است
 در جنبه سجد بر آن نمود یعنی آشنایی با شخص که نماز سجد
 بر آن

بر آن نمود سجد بر آن نماز نبود پس اگر سجد بخفت
 بعد از سجد سجد نماز صحیح است یا سجد از سجده نماز
 نماز سجد بر آن نماز نیست بلکه اگر بعد از اطلاع متذکر سجد
 بر آن نماز باطل خواهد بود و اگر در حین سجد یا خفتن حال
 پس اگر بعد از فراغ از ذکر واجب است نماز و است و اگر
 قبل از آن نماز باطل و اگر واجب متذکر فرغ شود که این واقعه در ضیق وقت
 بود و سجد بد اگر قطع نماز یا سجد یا سجد و علیه در نماز
 در وقت شعا نه نمود و این صورت همان سجد را همان حالت که
 تمام نمود و در بقیه سجد و سجد بر ثوب معمول از قضا و کفایت
 و با عدم سجد از جنبه ثوب سجد معمول از سجد با عدم
 لکن سجد بر ثوب سجد بر کف باید **پنجم** سجد است در مکان
 آئین معنی که با اعتقاد اما در مکان شروع در نماز نمود و در آشنایی نماز

مطلب شد که معضوب بود پس فایده از متن است و استنباط
 ناز در مکان مناسب لازم است کرد و در صورتیکه وقت مقتضی باشد
 پس آنچه از ناز بعمل آورد است صحیح است و بقیه ناز را در حالت
 خروج از آن مکان معضوب بعمل میآورد **نشسته** و
 در لباس است پس اگر در آسای ناز شش که لباس و
 لباسی است که ناز در آن جایز نیست و جاهل بود پس اگر ناز
 آن ممکن است بگوید که موجب عمل منافعی نشود نزع نموده و آن نام
 ناز نماید و الا قلیل ناز بدو استنباط ناز را با لباس
 بی عیب نماید **دویم** در حکم سحر و شرا و ایتان ناز است
 که منکر آن مقدم واجب است پس اگر ممکن است از رسانیدن
 چیزی بچیزیکه سحر و بر آن صحیح بود باشد یا رسانیدن آنچه را بچیز
 یا نالر ممکن بود باشد چنین ناید بعد از آن ذکر را بعمل آورد

اولی

اولی آنست با گذر از رسانیدن آنچه را بچیزیکه سحر و بر آن
 جیب آن چیز را مقدم چهار و بر رسانیدن مؤمن بیکه سحر بر آن
 بود باشد بلند تر بود باشد از آن مؤمن بیکه جیب بر آن
 در آن صورت اولی آنست که آنچه را بر رسانیدن بچیزیکه سحر بر آن
 ذکر را بعمل آورد و اگر ممکن از این نبود باشد پس اگر این امر
 در سحر و آخر ناز شش لازم است ذکر را بعمل آورد و ناز را
 نماید و اگر در غیر سحر آنچه را ناز نماید خالی از این نیست
 که بعد از رفع راس میگذرد و باید بود از تحصیل یا بطبع السجود علیه
 یا عدم ارتکاب فعل منافعی یا نالر ممکن بود باشد لازم است که ذکر را
 بعمل آورد و بجهان حالت و بعد از رفع راس تحصیل یا بطبع السجود
 علیه نموده و وضع جیب بر آن نماید و سحر و است مافیه و اگر ممکن
 نبود باشد فایده ناز لازم است در تمامی است سحر و و انبیا نکر سحر

غلبه استنفا ف نماز نایز کرد و در صورتیکه شده باشد بعد از فراغ
 از نماز و آن چنین قسم است **اول** سبوع از طهارت از خبیثات
 لایق معنی که مطلق برنجاست و رثوب لابد آن خود بود و در حین شروع
 در نماز غافل شد از نماز آن و بعد از فراغ از نماز متذکر شد
دوم سبوع از طهارت از حدث است باین معنی که اعتقاد و نحو
 داشتن داخل در نماز شد و بعد از فراغ اختلاف آن ظاهر
 در این صورت نماز باطل است اگر چه بعد از انقضای وقت
 متذکر شد و هم چنین است حال غسل و تیمم **سوم** سبوع
 در قهقهه است باین معنی که اعتقاد اینکه این است مستقیم است
 نماز را بعد از آورد و بعد از فراغ از نماز متذکر شد که استنفا
 نمود پس اگر نماز باین معنی و سایر مواردی شده نماز و بیجهت است و اگر
 بسوی باین و سایر یا بخلاف جهت قلم شده است پس اگر در وقت

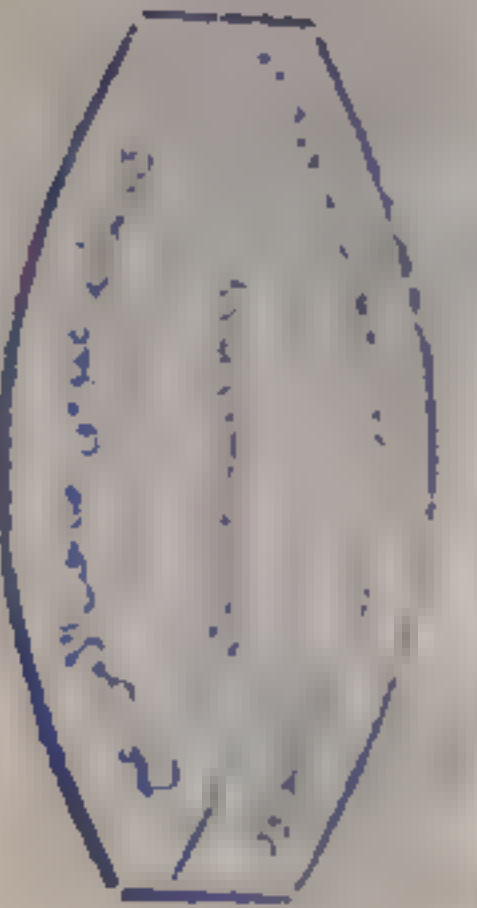
عالم

عالم بجهت حال استماع و نماز لازم است و اگر بعد از انقضای
 وقت شد لازم نیست که باینها و استغفار عدم اخلال نیست
چهارم سبوع از مایع التجر و حلیه است باین معنی که اعتقاد آن
 چهارم است مطلقا اگر چه عالم بجهت حال باین وقت بوده باشد **پنجم**
 سبوع از لباس است **ششم** سبوع و مکان باین معنی که در
 حال نماز متذکر این بود که این لباس لباسی است که نماز در آن بیجهت است
هفتم و بسم چنین است حال در مکان و بعد از فراغ از نماز متذکر
 خلاف آن در هر دو صورت نماز بیجهت است اگر چه متذکر آن بوده آن
 در وقت بوده باشد **هشتم** سبوع و نماز برای صلوئه است یا در یک
 متعلق با نماز صلوئه بوده باشد و متذکر آن شده و راثنای نماز
 و این بر دو قسم است **اول** آنست که عودها را جان نیست اگر چه
 متذکر شود و آن قبل از دخول در رکعت و اخلال بجان نیست و اگر برای

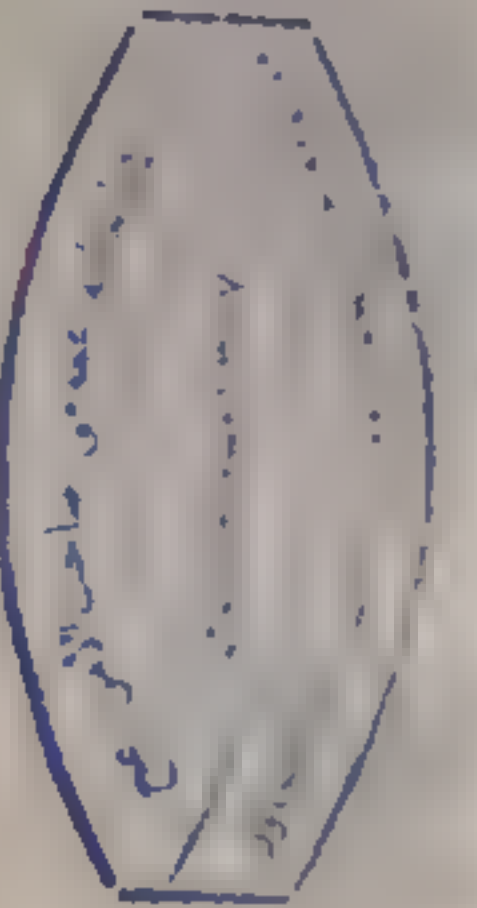
مملوۃ مشاجر انکبوت الاغلام با حال قرائت تم و سوره یا و در حال
 ایستادن بکر رکوع و سجود پس اگر کسی خلل یا نیند در یکی از اینها
 که مذکور شد نماید سجود و متذکر شود بر این مطلب عود و بجهت
 نداشتن آن لازم بلکه جایز نیست اگر چه متذکر شود آن قبل از احوال
 و فعل دیگر و همه چیز چنانکه احوال نماید سجود بیک نیت معتبره و قرائت
 مثل اینکه خلل بخیزد و در مملوۃ قهقهه یا خفا یا نهد و در مواضع
 اخفاء بعد از آن متذکر باشد عود و بجهت نداشتن آن لازم بلکه
 جایز نیست مگر چه قبل از اشغال فعل دیگر بوده باشد و همه چیز چنانکه
 حال در ذکر رکوع و سجود چنانکه احوال نماید بکر رکوع و سجود
 و متذکر شود و آن بعد از رفع رکع از رکوع و سجود و بجهت
 نداشتن ذکر جایز نیست بلکه موجب ابطال آن است **در ذکر**
 آنست که عود و بجهت تلافی آن لازم است هرگاه متذکر شود با خلل
 فعل

قبل از رکوع و رکعتی بعد از آنست و این مشاجره انقضائیت است
 کلاما و بعضا بهرگاه متذکر شد با آنکه قبل از رکوع و سجود چنان
 سجود کرد و بایک نشاء کلاما و بعضا پس هرگاه قبل از رکوع و سجود
 رکعت ثانیة متذکر شد که دو سجده بایک سجده را در رکعت اولی
 نماز پیش نموده لازم است عود نماید سجده نشاء بعد از آوردن بعد
 از ایستادن سجده ایستادن ثبوت نموده نماز را تمام نماید و همه چیز چنان
 هرگاه قبل از رکوع و رکعتی متذکر شد که خلل یا بعضی از آیات تم
 یا بعضی از کلمات حمد نموده بلکه خلل یا کلمات یا سکون نیز چنانکه
 در این صورت لازم است عود نماید تلافی نمی نموده اعادة و همه
 بعد از آن نماید و اما هرگاه بعد از رکوع و سجود یا رکوع یا رکعت دیگر متذکر
 شود بان پس این قسم تفهم میشود و بکنش آنست که موجب ابطال
 نماز است استغناء آن لازم است و این در صورتیست که منسی کن

انرا رکمان نماز بوده باشد مثل اینکه تکبیرات الاحرام را فراموش نموده
 بعد از دخول در رکوع متذکر شد یا رکوع را فراموش نموده
 بعد از دخول در سجود متذکر شد اگر چه دخول در سجده اول بوده باشد
مسئله در وقتهاست که موجب بطلان میشود لکن ملا فی آن بعد از فراغ
 از نماز لازم است یا سجده سجود آن مثل تکبیر بعد از فراموش نمودن
 یا نشستن فراموش نموده و متذکر شد مگر بعد از دخول در رکوع
 در این صورت از صحیح است اما نماز نموده بعد از فراغ از نماز بطلان
 لازم است که انهمان نمیشود و ظاهر اینست که امر در اینست که
 و مصلو در نشستن چنین بوده باشد پس گاه در نماز چهار رکعتی
 چهار سجده فراموش نماید در هر رکعتی یک سجده را متذکر نشود مگر
 بعد از دخول در رکعت یکم و در رکعت اخیر بعد از فراغ
 انهمان چهار سجده نشسته نموده باشد و اما هرگاه بعد از سجده را
 فراموش

فراموش کرده باشد کعبه میماند و سجده از رکعت است
 یا از دو رکعت نماز یا طاعت است یا فای آن نماز لازم است **مسئله**
 بیان ما عدا می آنچه در این دو قسم مذکور شد پس گاه
 کسی در نماز چهار رکعتی بطلان نماید و آن پس از نماز رکمان نماز نبوده باشد
 و هم چنین نشستن سجده نموده باشد و انهمانی نشستن و مصلو
 نهم نبوده باشد و متذکر آن نشود مگر بعد از نماز از محل
 در این صورت از صحیح و مدارک نیست بعد از فراغ از نماز
 جب نیست مثل اینکه قرائت را فراموش نموده کلمات و لغتها
 یا تسبیحات اربعه را فراموش نموده یا طاعتینه را در هر حالتی
 انرا حال نماز کرده باشد فراموش نموده یا رقیع را پس
 از رکوع را فراموش نموده متذکر شد مگر از بعد از دخول
 در سجده یا ذکر در سجده را فراموش نموده متذکر شد مگر بعد از رقیع

انرا رکمان نماز بوده باشد مثل اینکه تکبیرات الاحرام را فراموش نموده
بعد از دخول در رکوع متذکر شد یا رکوع را فراموش نموده
بعد از دخول در سجود متذکر شد اگر چه دخول در سجده اول بوده باشد
قسم دوم آنهاست که موجب اطلاق میشود و گنای آن بعد از فراغ
از نماز لازم است یا سجده و سو و آن مثل یک سجده یا فراموش نموده
باشد فراموش نموده و متذکر شد مگر بعد از دخول در رکوع
در این صورت از هیچ نام نماز نموده بعد از فراغ از نماز بلا فصل
لازم است که اتیان نمایی نموده ظاهر اینست که امر را بخیرانی شمس
و مصلوة در پیش چنان بود و باشد پس گاه در نماز چهار رکعتی
بهار سجده فراموش نماید در هر رکعتی یک سجده را متذکر نشود مگر
بعد از دخول در رکعت دیگر و در رکعت اخیر بعد از فراغ
اتیان چهار سجده نمایی نموده باشد و اما هرگاه بعد از سجده را
فراموش

فراموش کرده باشد گنای میماند و سجده از رکعت است
یا از دو رکعت نماز یا طاعت است یا فای این نماز لازم است **قسم سوم**
نمایی با عدا می آنچه در این دو قسم مذکور شد پس گاه
کسی در نماز چهار رکعتی نماید و آن نفسی را رکمان نماز نبوده باشد
و هم چنین باشد و سجده نموده باشد و انحرافی باشد و مصلوة
نماید نبوده باشد و متذکر آن نشود مگر بعد از نماز از محل
در این صورت از هیچ و مدارک نیست بعد از فراغ از نماز و ا
جب نیست مثل اینکه قرائت را فراموش نموده کلمات و لغتها
یا تسبیحات اربعه را فراموش نموده یا طاعتی را در هر حالتی
انرا حال نماز کرده باشد فراموش نموده یا رقیع را پس
از رکوع را فراموش نموده و متذکر شد مگر از بعد از دخول
در سجده یا ذکر در سجده را فراموش نموده و متذکر شد مگر بعد از رقیع

راس از آن سجده و در جمیع این محو زمان چنانچه بعد از قرائت
از نماز است ای بنی لازم نیست تنقیح مقام مقتضی نقل کلام است
در سه مهی است لازم است **اول** در اغرای منیه که تلاقی
آن بعد از قرائت از نماز است که آنچه را که لازم بود در حال نماز
از طهارت از حدث و خبث و توجه فسد و سرعورت و ایاها
مکان و لباس و غیر ذلک لازم است مهی در آن جایز نیست
که مرکب شود قبل از استسنان بخبر منی بجز یکبار استسنان
در استسنان نماز جایز نبوده **دو** آنست که هرگاه منی
یکسره باشد و متذکر شود بان قبل از رکوع و عود بجهت
ندارک سجده منیه فیما بین اگر علم دارد که جلوس را
بعمل آورده بوده است اگر چه بقصد جهل استراحت بوده باشد
واجب نیست که بعد از عود و قبل از دخول در سجده بنشیند
و اگر

و اگر علم دارد که اخلال بان جایز نبوده است واجب است
که بنشیند و بعد از آن سجده بعمل آورد و اگر شک
داشت باشد پس این شک اگر در حال قیام بوده یا در حال
ندارک جلوس لازم نیست و اگر بعد از جهی سجده
بهمر سجد لازم است که بعمل آورد **سوم**
آنست که هرگاه کسی رفق راس از رکوع را فراموش نموده
یا او بلکه وجه را بسجده نگذارد و متذکر شد ظاهرا نیست
که لازم است عود نماید بعد از قیام و اشتصاب و طمانینه
انوقت سجده درود و اما هرگاه اخلال بطمانینه بعد از رفع
راس نموده باشد سهوا و متذکر بان شود بعد
از جلوس بجهت سجده ظاهرا نیست که عود بجهت ندارک
طمانینه لازم بلکه جایز نبوده باشد **چهارم**

هرگاه منت گذارند سجده و نیت در رکعت اخیر و قبل
 از انبیا بصلوات سلام فخر از نماز ظاهر امنیت که عود
 بجهت عمل آوردن سجده و نیت لازم است و هرگاه
 منت گذارند بعد از انبیا بصلوات سلام بیکه فخر
 از نماز است نماز صحیح است و انبیا بسجده و نیت فقط لازم
 خواهد بود و هم چنین است حال در تشهد و رکعت اخیر
 در اسعد او ان و اتم احیاء این یک مجلد کتاب مستطاب
منت الرساله بدست خاتمه فاطمه زهرا سیده النساء

ولده امیر محمد علی المومنی مستحضر

یافت منت الرساله بعون

ملک الوهاب اعظم

۱۲۴۰

